



היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מזה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת ויגש תשפ"ו



היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פאדק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

זבחיִם. פרק אחד עשר – דם חטאת דף צח עמוד א' – מתוך "אבן ישראל" (שטיינזלץ) רש"י

מה שלמים מפגלין ומתפגלין הא נמי תילף משלמים דהתם נמי שלמים בסניי הוה: אלא סבין: לשחיטה לאפוקי צור וקנה דכלי שרת בעינן: מאי היא. וזו מניניהו יליף לאכול לזכר כהונה ממנוה: בקשר שלמים תאכלנו. בויקח קרח כתיב וקדש ייחד לך דכתיב בספיה דקרא יתירא: וזהו למלך שלמים ציבור ובכשי עצרת דכתיב בזה קדש ייחד לך:

לכח: מה חטאת מקדש בבלוע בו, ואף על גב דבמנחה נמי כתיב (ויקרא ו) כל אשר יגע בה יקדש ומקדשת בבלוע אצטריך לאקשינהו ו לשאת ממנוה לא מצוי יליף אידיבא למימר לא יתקיש למנחה אלא לענין זכר כהונה אבל לענין בלוע ממנוה דוקא דרכיבא למיבלע אבל שאר קדשים לא: מה אשם אין שפיר ושלילא קדוש. דהא זכר הוא ואלו כל' לומר בחלב ושתי בליות שלו שאף של שלילא שבמעיו משמע אף הבאים נקבית כגון חטאת ושלמים אין שפיר ושלילא קדוש בהן ואין חלב ושתי הכליות של שלילא שבמעיו קראים ואינהו לא היל' למילף דכליל הוא ואף כל שאין שפיר ושלילא קדוש בו לא מצוי למימר דלאו לעולה מדמית לזה שהרי אף שאר הבשר אינו קרב ואבילת זכר כהונה לא יליף מחטאת ואשם כדלעיל ממנוה דתקשה לך אמאי אקשינהו למנחה לילפו וזכר שלמי ציבור מאשם וחטאת משום דכתיב בתרייהו גבי אבילת זכרים וקדש קדש חטאת הוא הלכך מהדחם לא מצוי יליף אינו לא מדיקשהו מקדשים וולדות בהמות קדשים בהוייתן הן קדושים. כשנולדים הן קדושים ולא במעיו אמר וגמר מאשם: ודנין אשפר משאי אשפר. נקבות מוכריב לאגמרי לא מצוי למילף מקדשים להקריבם דכתיב רק קדשין אשר ייחד לך ואמר מר בבורת (דף ד:) רק קדשין אלו התמורות אשר ייחד לך אלו הולדות ומאשם ומגרין דבמעיו אמר מיתא לא קדשי אלא בהוייתן כדכתיב אשר ייחד: מה מלאים מותרין בשריפה. ולא היו בעלי חיים במותרין: למלאים שהרי קרבן צבור היו ולא הופרשו שנים לאחרייתו וגם לא אבד אלא מהם והופרש אחר תחתיו ונמצא דהשחיטתו אף כל הקדשים מותרין בשריפה ואין בעלי חיים כמותיהן. שאם היו בעלי חיים במותרות כגון ייחיד שהפריש שני קרבנות לאחרייתו וחתכו שאם יאבד האחד יתכפר בשני או אם הופריש קרבן ואבד הופריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והקריב את האחד מזה ואת השני נותר אין נותר זה בשריפה כדון נותר של מילואים: מפגלים. את הנסכים שאם חישב כזבא אף הנסכים מפגלין ומשיה' ליהן משלמים דיעק פגול כתיב בהם. דקריי. ופשיטא שפיר' מותרין שהשכר ענן נכנס בתוכם ודעוקם: בעומקם חטאת. באה ביום דכתיב (ביום) בפר יודי' (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם: וכידו הימנית. דכתיב אצבע וכוחה ואמר מר לעיל (דף כה) כי'מ שאמר אצבע וכוחה אינו אלא ימין: מדרבה בר חנה נפקא כו'. וקסידו או אצבע או כוחה ואין לך בכל אלו שלא נאמר בהן החטאת באצבעה. פ'כ' (שם) כהונה בעי אצבע ובכוחה תריחיהו כתיב ולקח נחמך מזה החטאת באצבעה. פ'כ' (שם) כהונה בעי אצבע ובכוחה תריחיהו אני שומעתי שהרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שייך אלא בדבר הנאכל: אף כל ואפי' עולה ומיבעי לי את נמי מחטאת הוה מצי ליה ונראה בעיני דמלו יתירא נפקא ליה באשם דכתיב ביה (שם ז) לכחן ו) ויחיד:

מדיקשהו דהבא וול' ג'ש כיון דלא איצטריבא דיקשהו דהבא אלא לאגמריה בעולה ויש לומר כיון דשאר קרבנות יצרכי כל חד למלתייה כדמפרש הבא לא תילף מניניהו דבר אחר שאינו צ"ל בכל הקדשים רק בעולה וחי ואינו גוונא פירשנו לעיל (דף צו) גבי מנחה דילפינן מיניה זכר כהונה ולא תליפנן מחטאת אשם ולפי' הוה האי תנא לית לא דרשא דשפיר ושלילא

איבא דנפקא ליה מהבא כו'. עוד יש תנא שלילי בפירק אידוהו מקומן (לעיל דף כה). דאמר אלא דיקשהו למאי אתא מה חטאת לזכר כהונה אף וזכר שלמי ציבור לזכרי כהונה הוא ולא מיתיה לה הבא משום דסוגיא דשמעתא דהבא אף וזכר מושבא כל ברייתא בהדיא: מה חטאת מקדשת בבלוע כו'. הא דאמרין בפירק ג'א דהחל (דף צח) לא נצרכה (ואלא) לטעם בעיקר דבקדשים אסור הבא שרי ופירין' וליגמר מינה גלי דרמנא גבי חטאת כל אשר יגע בשלמה יקדש משמע דפשיטא ליה דשאר קדשים בלעדין מחטאת היינו מדיקשהו דהבא:

אף כל אין שפיר ושלילא קדוש בו. פירש בקונטרס אלא ושותי בליות של שלילא שבמעיו קריבין וקשה דהוה ליה לתנא לפרושי חלב וכליות של שפיר ושלילא כמו שיליה בהמה המקשה (וחלון דף עה). הג"ה ועוד דמשמע מתוך פירושו דדוקא חלב ושותי בליות הוא דאין קדושין ליקרב אבל הולדות גופן קדושין הן ואי' לומר כן דהניא תמורה (דף יא). השוחט את החטאת ומנא בה כן ד' נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם מוקד' לה למנא דאית ליה בהוייתן דהן עצמן חולין במעיו אמר ונראה לפרש דלענין חולין גמורין קא יליף דשפיר ושלילא הנמצא בבטן חטאת לאחר שחטה אינן קדושין כלל ומהבא אית ליה ללות קדשים וקדושין הן קדושין הן דהניא ברייתא בהמה המקשה (וחלון דף עה). מה חלב ושותי בליות האמורין באשם מוצא מכלל שלילא אף כל מוצא מכלל שלילא הווא תנא סבר במעיו קדושין יצרכי האמורין קרא למעוטי חלב ושותי בליות מהקדשה ולפי' מה שפירשתי לא אתי שפיר הא דלא יליף מעולה כמו לפי' הקונטרס: מה אשם מפגלין כו'. לעיל בסוף פרק ב' (דף כה) איתא אמר דרישה לא מותרין ב' ואם האכל יאכל במשך זבח שלמיו מה שלמים מפגלים ומתפגלין וכן בפרק ב'ש (לעיל דף מד). דרישה ליה נמי מתוואר קרא מה שלמים מתוואר שני שלם מותרין בין לאדם בין לבהמה מפגלין ומתפגלין פ' בקונטרס מפגלין את הנסכים אם חישב כזבא וכוחה דחק דהוה מצי למימר שהם מפגל את הבשר דהבשר עצמו מפגל: מה חטאת אינה חלב מה חטאת כו' תרתי דריש מחטאת דכבר דרש נמי מה חטאת מקדשת בבלוע: כרי' נסכה ובעית מינא סבר לה כרי' כו'. הבא מסיק להני תרתי שנינו אבל בסוף התורה (מנחות דף פג.) משני דאין כרי' נסכה לחודיה ובפ' חולין (דף כב.) משני כהונה בעי אצבע כי וחו לא ונראה לדמאן דאמר לעיל (דף ג.) דבר הלמד בגי'ש אינו חור ומלאך דיקשהו צ"ל אלא (ובפ' חולין) דאין כרי' נסכה דאצבע דחטאת גופיה יליפין בגי'ש דמצורע יליפין ימין לעיל בפ' ב' (דף כד) ובפ' דמנחות (דף ז') ואם כן לא מצינו למילף בדיקש שאר קרבנות מחטאת: מה אשם עצמותיו מותרין כו'. פ' בקונטרס לעשות מהם כלים אין שמעתי באשם פשוט לו עצמותיו מותרין שהרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שייך אלא בדבר הנאכל אף כל ואפילו עולה ומיבעי לי הא נמי מחטאת הוה מצי ליה ונראה בעיני דמלו יתירא נפקא ליה באשם דכתיב ביה לכחן אשר יכפר בו לו יתירא כו' פ' בקונטרס והשתא פלישא רבויתו ומסבירא ידע דעצמות מותרין בכל קדשים הנאכלין ולא אצטריך דיקשהו אלא לחתיר עצמות עולה קשה משלמים או משאר קדשים הנאכלין וינלו ולמנא איכתוב אשם ועוד דבפרק העובת מקדש (לעיל דף פו.) דריש מגי'ש נאמר באשם לו יתירא ונאמר בעולה לו יתירא וקאמר דמופגי' מה אשם עצמותיו מותרין אף עולה כו' והשתא תיפוק ליה

מדיקשהו דהבא וול' ג'ש כיון דלא איצטריבא דיקשהו דהבא אלא לאגמריה בעולה ויש לומר כיון דשאר קרבנות יצרכי כל חד למלתייה כדמפרש הבא לא תילף מניניהו דבר אחר שאינו צ"ל בכל הקדשים רק בעולה וחי ואינו גוונא פירשנו לעיל (דף צו) גבי מנחה דילפינן מיניה זכר כהונה ולא תליפנן מחטאת אשם ולפי' הוה האי תנא לית לא דרשא דשפיר ושלילא

ושליא לדעיל ומאן דרדיש עצמות מותרין מלו ידיה פרק המזבח מקדש (לעיל דף פו.) אית ליה היקשא דאשם לגבי שפיר ושליא ולפרשיי דאמר דבכל הקדשים מן הדין אסורין העצמות ולא תחיר הכתוב אבל בשר הוראוי לאבילה וגילה לנו באשם לו ידיה דמשמע שריותא נילף כמו כן היתר בכל הקדשים ע"פ זה. הגדה. קשה דבהחזא קרא כתיבי חטאת ואשם בפרשת צו את אהרן כחטאת כאשם תורה

- אחת להם הבזק אשר יכפר בו לו יהיה ולמה נקט
- אשם וי"ל דיעקר פרשה באשם ועוד דלו יהיה
- נכתב לו יחיד שמואל לא קאי רק על האשם סדילק
- מיניה ולא תקשי (הכי גרסין) הא דדרשנין לעיל
- בפרק המזבח מקדש (שם) נאמר לו יהיה בעולה
- עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו
- יהיה באשם מה אשם עצמותו ומיין אף עולה
- עצמותיה מותרין וקאמר התיב מופני והשתא למה
- לי בערלה לו יהיה תיפוק לי מהיקשא דאשם
- דשמעתין וי"ל דלא גמרינן מהיקשא אלא
- קרינתא הנובעת מ"מ קשה אי ממישמשותא דלא
- יהיה דאשם דרשנין עצמותיו מותרין וילפינן
- מיניה שאר קרינתא שלמים חטאת ותורה ואלא
- בעולה נמי כתיב לו יהיה ול"ל וגזירה שוה פרק
- המזבח מקדש (שם) למיגרינן מאשם וי"ל דלו יהיה
- דעולה קאי על העור ולא לתחיר עצמות דחכי
- כתיב קרא עור העולה לו יהיה: הגדה. לו יהיה לא
- דרש אלא מיתורא ושם פירש בקונטרס דפשיט
- ליה באשם ויתר מבעלה משום דאף בשר מותר
- ואי משום נותר דבשריפה לא שייך נותר אלא
- במידי דבר אבילה כדכתיב ונתנת מבשר הנובח
- וא"כ לא צריכנא למגמר אלא עולה דבדלי חזו
- כמו שפירש בשמעתין בשם רבותני: הגדה:
- ובפרק כיצד צולץ (פסחים דף פג.) מוכח בהדיא
- דכדריי דאין נותר בעצמות ובמנותן בסוף התורה
- (דף פג.) פירש בקונטרס דהא דפשיטא ליה באשם
- יותר משאר קרינתא ונאמר משום דכתיב
- באשם הוא לאחר הקטרת אומרינן דמשמע הוא
- אשם ואין עצמותו אשם וצריך לדקדק ל"ל חרי קראי לעצמות היקשא דהבא דאחי מהוא וגזירה שוה דלו יהיה בפרק המזבח מקדש (לעיל דף פו.) וקוה שני לי דהוא דאשם דרשנין פ"ק
- (לעיל דף דה) לאשם שניתק לרעייה מיהו תרי הוא כתיבי באשם בפרשת ויקרא. בריך:

הדרן עלך דם חטאת

משנה **טבול** **יום** **ומחוסר** **כיפורים**, **אינן** **חולקין** **בפך** **דשים** **לאכול** **לערב**. **אונן**, **נוגע** **ואינו** **מקריב**, **ואינו** **חולק** **לאכול** **לערב**. **פעלי** **מומין**, **בין** **פעלי** **מומין** **עוברין**, **בין** **פעלי** **מומין** **קבועין**, **חולקין** **ראוי** **לעבודה**, **אינו** **חולק** **בבשר**. **וכל** **שאין** **לו** **בבשר**, **אין** **לו** **בעורות**. **אפילו** **ממא** **בשעת** **זריקת** **דמים**, **ומחור** **בשעת** **הקטר** **חלבים**, **אינו** **חולק** **בבשר**, **שנאמר** **הפקודים** **את** **דם** **השלמים** **ונאת** **החלב** **כמני** **אהרן**, **לו** **(ותיה)** **[תהיה** **שוק** **המזין** **למנח]:**

הדרן עלך דם חטאת

דם חטאת לפמה ודם עולה למעלה. נפל דם חטאת תחילה על הבגד וחזר וניתו דם עולה על אותו כתם: פוען כיבוס. דהא דם חטאת נוגע בבגד ובלוע בו: והא נוגע, שדם עולה נבלע בבגד וכשנפל דם חטאת עליו נוגע הוא בבגד אבל אינו נבלע דהא שדם עולה עולה עליו בגדו: דם עולה: חוצין. לענין טבילה בבגד שנטמא: ואם שבת הוא. שבת מקפיד בדם שעל בגדו: אינו חוצין. דחציצה בקפידא תליא רבב. כל דבר הנתון כגון שומן וחלב ושערה: ותיפוק ליה משום רבב. שאינו רגיל לו ומקפיד עליו וחזי חציצה: אתרתי קפיד. וזאת וזאת גבו דרגיל בתרתייהו גנאי הוא לו שיראו שניהם על בגדו: או דלמא לא קפיד. הואיל ובשניהם רגיל:

הדרן עלך דם חטאת

טבול יום ומחוסר כיפורים. הואיל ואין ראויין לאבילה: אין חולקין לאכול לערב. לבשיתיהו ובגמרא מפרש טעמא: אונן אינו מקריב. כדאמר בפרק שני (לעיל דף טז.) בעלי מומין חולקין. טעמא מפרש בגמרא: כל שאינו ראוי לעבודה בו, בגמרא פריך ודרי בעל מום: וטחור בשעת הקטר חלבים. שהוא כל הלילה כגון שנטמא וטחור בהערב שמש: גמ' מהשא. וזרק את הדם: וכללא הוא. ריש לקיש גופיה ליקו ואילו למילתיהו פריך דהא עד דממיאל מיתוקאם בחולוקה:

משמרה

אין **לא** **מקריבין**, **כל** **שאין** **ראוי** **לעבודה**, **אינו** **חולק** **בבשר**. **וכל** **שאין** **לו** **בבשר**, **אין** **לו** **בעורות**. **אפילו** **ממא** **בשעת** **זריקת** **דמים**, **ומחור** **בשעת** **הקטר** **חלבים**, **אינו** **חולק** **בבשר**, **שנאמר** **הפקודים** **את** **דם** **השלמים** **ונאת** **החלב** **כמני** **אהרן**, **לו** **(ותיה)** **[תהיה** **שוק** **המזין** **למנח]:**

גמרא

אשם ואין עצמותו אשם וצריך לדקדק ל"ל חרי קראי לעצמות היקשא דהבא דאחי מהוא וגזירה שוה דלו יהיה בפרק המזבח מקדש (לעיל דף פו.) וקוה שני לי דהוא דאשם דרשנין פ"ק (לעיל דף דה) לאשם שניתק לרעייה מיהו תרי הוא כתיבי באשם בפרשת ויקרא. בריך:

טבול

יום ומחוסר כיפורים אינם חולקים בקדשים שבהיאו כפרתן בעו עדיין טבילה והערב שמש וכן משמע פרק בכל מערבין (עירובין דף לב.) דמייתי הא מותיבא האשה שיש עליה לידה או זבה מביאה מעות ונותנת בשופר וטובלת ואוכלת בקדשים לערב ובריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) נמי אמרינן אף מחוסר כפרה באשה ימות השנה שטובל ואוכל לערב ותימה דתנא פרק חומר בקדש (חגיגה דף כא.) ובשמעתין מייתי לה האונן והמחוסר כיפורים צריכין נשחט לקדש ובשמעתין נמי בגמ' משום דטבילה דוקא בעי דמייתי הדיא דמחוסר כפרה דהניגה ופרץ בחר הכי טמא שרץ טמא מעליא הוא והערב שמש בעי משמע דעד השתא לא איידי כלל בהערב שמש ועוד אמרינן בפסחים ב"ה האשה (דף צז.) שחטין וזורקין על טבול יום ועל מחוסר כיפורים ואין שחטין וזורקין על טמא שרץ ומאי שנא טבול יום דחוי לאורתא טמא שרץ נמי דחוי לאורתא ומשני מחוסר טבילה ודידיה שרץ פשע אבל במחוסר כיפורים לא חיישנין כשמשר קנו לב"ד וכדבר שמעיה דאין ב"ד של כהנים מתעצלין והשתא מחוסר כיפורים אינו טבול נידוש לזמא פשע אלא ודאי בטמא שרץ פשע הערב שמש איכא למיחש לזמא פשע ולא טבל עד לאורתא אבל הא חולץ בעי הערב שמש לזמא פשע ליה אפילו בלילה ליל טבילה ויאכל ועוד אמרינן בפרק שני דביצה (דף תי.) כלי שנטמא באב הטומאה אף מטבילין אותו ביום טוב בולד הטומאה מטבילין אותו בייט ואי טבילה דרבנן בעי הערב שמש אם כן לא יוכל להשתמש בו ביום עד הלילה ולצורך חול הוא מטביל ליה ועוד תנן במס' פרה (פ"א מ"ד) כל הטען ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולץ ובמעשר לאחר ביאתו חזר בכולו ובהדיא אמרינן בירושלמי במס' תרומות פ' שני נפל דלי לתוך הכור נפלוי כליו לתוך הכור מערים עליהן ומטבילין תרין אמוראין חד אמר באב הטומאה וחד אמר בולד הטומאה מתיב מ"ד בולד הטומאה אף בחול הוא צריך הערב שמש ומשני בדרצה להשתמש בהן בולד הטומאה כהדיא דלמ"ד בולד הטומאה כיהיז דלא בעי הערב שמש ובירושלמי פ' שני דביצה איכא איפכא מתיב מ"ד באב הטומאה למ"ד בולד הטומאה ואותה גירסא משובשת והדיא דמס' תרומות עיקר ונראה לפרש דהא דקתינא הכא במתניתין לערב לאו משום מחוסר כיפורים אלא משום טבול יום וכן בכל מערבין (עירובין דף לב.) דנקט לערב לאו משום הערב שמש דאי ידעה שדוקרב קנה דראי וטבולת ואוכלת לאלתר אלא תתם הוא מטעם חוקה שאין ב"ד של כהנים מתעצלין עד שיכולו כלו מעות בשופר ומטעם זה לא תוכל לאכול כל היום וכי תימא משעה שמתחילין להקריב את התמידי בין של הערבים תהא טבולת ואוכלת לא אפטר להקריב את הקנינים לאחר תמיד בין שאין למזבח אלא דמה כדאמר בריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) ובהמה נמי אמרינן היתם מעלה ומלינה והדיא דתמידי נשחט (שם) דמחוסר כיפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב איידי דנקט התיב פסח שטובל ואוכל פסחו לערב דפסח אינו נאכל אלא בלילה נקט נמי בהדיא לערב והא דאמרינן בפסחים

זבחים. פרק שנים עשר – טבול יום דף צט עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רש"י

משמרת בולה. לא דרוק את הדם אלא אחד ורק ע"י כולן וכולן חולקין ואוכלין קטן. פסול לעבודה דנפקא לן משיח מותרין לדורותיה בחבל שושים (חולין דף כד) בסיפא ובקדשים אוכל דאמרינן במנחת (דף עג.) איש באחיו איש חולק ואין קטן חולק המזמיע ליה מחלוקה מכלל דאכיל ועוד כל זכר כתיב: 'חלקנה'. ומחכא נפקא לן מתני' דקדתי טבול יום אינו חולק. כל זכר כתיב: 'חלקנה'.

בעל מום. לרמקן מקמינן לה בפרקין (דף קב.)
 דלחלקנה רביה ר' יאבדא אל אצטרף דהא
 בהדיא כתיב ביה (ויקרא כא) ומן הקדשים
 יאכל: שכן אוכל. כדכתיב ומן הקדשים יאכל:
 דלאורחא חוי. לעבודה כגון הקטר חלביו: רב
 יוסף אמר. ר' טבול יום לא חולקת לא מצית
 אמרת הא אוקימנא מאי יאכלנה חלקנה ביה:
 ר' יאבדא. בעל מום: כיון דלא חוי. לעבודה
 לחיטוי ואפילו מקמי טבול ורומנא רביה
 לחלוקה חלקנה מה לי שטחא מזה ומזה לחודה
 מה לי כשהוא טמא ובעל מום דהא לא קרינא
 ביה המחטא מעיקרא ופליגי השתא נמי נפילוג:
 מקריב אונן. דכתיב ביה (שם כא) לאביו ולאמו
 לא טבול ומן המקדש לא יצא ענין צריך לראא
 מן המקדש ביום מיתת אביו ואמו שבעתו
 אינה מחוללת הא אחר הדיוט שלא יצא חילול.
 ואינו חולק לאכול בעל מום. לכשיפטר מאניעותו
 אלמא אצ"ג דקרינן המחטא אותה לא פליג
 דעיקר חלוקה באכילה חלי מדראפנה דרמנא
 בלשון אכילה חלקן מאן דמייח ראה מבעל
 מום קודם טומאה דפליג אצ"ג דאין ראוי לחיטוי
 ומנהיגא טעמא בעל מום לא יצא טומאה
 לא ר' יאבדא חיי דבראוי לאכילה תלוי ולא דבראוי
 לחיטוי ובעל מום בלא טומאה ראוי לאכילה
 הוא. מהו שחיחולק. מקריבן ציבור לאכול
 לערב ובקריבן ציבור שחיחולקו שוורים קא
 מיבעינא ותי א פליגי מנייה ליה טמא וחילול
 וראוי לחיטוי דקריבן ציבור דהא טומאה: או
 דלמא ראוי לאכילה בענין. אבל בהקריבוהו
 טמאין לא מיבעינן לה שחיחולק ונאכל דקריל
 בבית צולין (פסחים דף עז) קרינא ציבור כאין
 בטומאה אבל אין נאכלין. **מתני'.** דקדתי אונן
 נזנע בשבט לא צניעותו ביה כיום. וחד טבילה לא
 בעיא הערב שמש מדעלה דרבנן בעלמא היא.
 אונן שפבל. בו ביום אצניעות בציר מדר יומא
 ליתיה כדכתיב ואחריתה כיום מר במ"ק (דף
 כא.) ד"ז: אלא לא קשיא הא דאם דעתה ב'.
 דהא דרומר בקדש דמדערי ליה טבילה
 ביהא דקדתי. משמרתו גופא נפמי שטחא אסור
 בקדשים לבו ביום: מפמא פת. מטומאת מות:
 מפמא שרין. מטומאת שרין: ועוד לתריפא נמי.
 ליבעי טבילה אלמנה חן חתם צרכין טבילה
 לקדש אבל לא לתרומה: ח"ה. באומר נשמרתי
 מדבר המטמאני ולא מדבר הפוסלני ומדבר
 המטמאני טומאה דאורייתא דבעיא הערב
 שמש: הפוסלני. לאכילת קדשים מדרבנן דלא
 בעי הערב שמש וכן לגבי תרומה באומר ולא
 נשמרתי מדבר הפוסלני בתרומה ושטחא
 דדוקא הוא ולא מיתוקם במסקנא דהי:
 מגרפה

גמרא **מנא חני מילי.** **אמר ריש לקיש,** **דאמר קרא** **'הכהן המחטא אותה יאכלנה'.** **כהן המחטא, אוכל.** **שאינו מחטא, אינו אוכל.** **וכלל הוא.** **והרי משמרה** **בוקלה דאין מחטאין, ואוכלין.** **ראוי לחיטוי, קאמרין.** **הרי קטן, דאינו ראוי לחיטוי, ואוכל.** **אלא, מאי** **'יאכלנה' ו'חלקנה'.** **ראוי לחיטוי, חולק.** **שאינו ראוי** **לחיטוי, אינו חולק.** **הרי בעל מום, דאינו ראוי לחיטוי,** **וחולק. בעל מום, רחמנא רבייה, פל וקר' לרבות טבול יום.** **לרבות בעל מום. ואימא, פל וקר' לרבות טבול יום.** **מסתברא, בעל מום הוה ליה לרבויה, שכן אוכל.** **אדרבה, טבול יום הוה ליה לרבויה, דלאורחא מיתחא** **חוי. השתא מיהא, הא לא חוי. רב יוסף אמר, מבר** **מאי יאכלנה' ו'חלקנה', לכתוב רחמנא 'חלקנה'.** **מאי** **'יאכלנה' ששע מניה, ראוי לאכילה, חולק.** **שאינו** **ראוי לאכילה, אינו חולק.** **בעי ריש לקיש, בעל מום** **והוא טמא, מהו שחיחולק לו. כיון דלא חוי, ורחמנא** **רבייה, לא ששא, מה לי טמא, מה לי בעל מום. או** **דלמא, ראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו** **חולק. אמר רבה, תא ששע, כהן גדול מקריב אונן,** **ואינו אוכל. ואינו חולק לאכול לערב. ששע מניה,** **ראוי לאכילה בעינו, ששע מניה. בעי רב אושעיא,** **טמא, בקרבנות ציבור, מהו שחיחולק לו. מי אמרין,** **'המחטא' אמר רחמנא, והאי נמי 'מחטא' הוא. או** **דלמא, ראוי לאכילה חולק, שאין ראוי לאכילה אינו** **חולק. אמר רבינא, תא ששע, כהן גדול מקריב אונן,** **ואינו אוכל. ואינו חולק לאכול לערב. ששע מניה, ראוי** **לאכילה בעינו, ששע מניה: אונן נזנע ואינו מקריב** **כו: אונן נזנע, ושמיה, אונן ומחוסר כיפור, צריכין** **מבילה לקדש. אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן, לא** **קשיא. כאן בששבל, כאן בששאל טבול, וכי טבול, מאי** **הוי. הא דהא עליה אגניות, דאמר רבה בר רב** **הונא, אונן ששבל, אגניותו חוזרת עליו. לא קשיא.** **הא דאפח דעתיה, הא דלא אפח דעתיה. היפח** **הדעת, 'שלישי ושבועי' בעי, דאמר רבי יוסמאי ברבי** **מתון, אמר רבי יוחנן, היפח הדעת, צריך הוה** **שלישי ושבועי. לא קשיא. הא דאפח דעתיה מטמא** **מה, הא דאפח דעתיה מטמא שרין. טמא שרין,** **טמא מעלייא הוא. הערב שמש בעי. ועוד, אפילו** **הרומה נמי. אמר רבי ירמיה, באומר 'נשמרתי' כדבר** **המטמאני, ולא נשמרתי חל הפוסלני, ומי איפא** **נמירותא לפלגא. אין, והתניא, עוודה הפל על ראשו** **ומגרפה**

יכול לאכול: **מדרב** המטמאני דבעיא שמש ולא מדבר הפוסלני לאכילת קדשים מדרבנן דלא בעיא הערב שמש ו'ג' רש"י ותיאח דהא באומר לא נשמרתי מדבר הפוסלני לקדש אבל נשמרתי מדבר הפוסלני מתרומה) דאנו אסור לאכול קודש ולכן לא שמו עצמנו מדבר הפוסלני לקדש ולא נתן לנו שטחא מזה לערב אבל לתרומה מותר אפילו (ובו בן) כדאמרין זרות אמרתי לך ולא אגניות ולכן שמו עצמנו מדבר הפוסלני לתרומה וא"ת מאי נדיו אותה טומאה דקאמר דטמא בה לקדש אבל לא לתרומה דקדתי מתני' דהניגה (דף כ) צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה ומפרש הדי חיים כגון דאכל כבר שליש של תרומה שגופו שני לקדש אבל לא לתרומה דאמר בפרק שני דחולין (דף לג) ובסמך לזכא לפרשיה הכי גבי (כל) ולבין) על הסל ולא על המגרפה טמאה לפסול קודש ואינה פוסלת פירות תרומה ששבל דכבר אינו פוסל כלי וא"י

בפסחים ב' אלו דברים (דף ע.) סבין שנמצא ביד שוחט בה מיד ב"ג שונה ומטביל בפסחא חוץ לירושלים אלא גזר על ספק כלים הנמצאים בירושלים כדאמר בפ"ק פסחים (דף ע"ט) וביר שוחט בה מיד שנמצאו טבילותיה ונאמרו כלים שיהא לו הערב שמש ולא חיישין שזא נטמא בטומאה דרבנן דלא בעי הערב שמש ולא חש להטביל עד י"ד ועדיין לא הטביל היינו משום דכיון דהחזק להטביל ב"ג שמו טומאה דאורייתא לא חיישין שזא נטמא אחר כך בשום טומאה ועוד כשגזרו על ספק כלים הנמצאים משום שש טומאה דאורייתא גזרו לא בשום טומאה דרבנן ומיהו יש טומאה דרבנא הערב שמש כדאשכחן בפסחים ב' סוף האשה (דף צב.) על הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר דבעי הזאה שליש ושבעי וכ"ש הערב שמש והיה דרבי ישמעאל בן קמחין דפרק החציאל (ל' נומר דף מו.) שנתה ציורא חזקה בעל גזרו (אמר דרבי) ובכנסו שחיו ושמישו תחתיו א"ג טמונת גזי דרבנן בעיא הערב שמש וכי יהיה דרומר בקדש (תנינא דף כג.) דשפורת שחבתה לחטאת ר' יהושע אמר יטמא וטביל ופריך דרומה מאן אי דחתכה חבר ל"ל טבילה ואי דחתכה מה הארץ בהא נימא רבי יהושע עימא וטביל משמע בהדיא וטביל מה הארץ בעיא הערב שמש והיה דכחן השורקת את תפסה שחיו והיה דכחין סומכין דיתן עליו כדי להטמאה לעשות להכעיס לצדוקים שחיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית וגזרי אוכלי קודש מדרס לחטאת ומשמע דבעי הערב שמש: **א"ו** חולק בשטח שנאמר והאקריב את זה ושלמינו ואת חולב. ר"ת ל"ג ליה משום דבגמי (לקמן דף קב) דינא דר"א את דס שלמינו והאי קרא דמקריב את לכהן שאינו מודה בעבודתו דהרשב"ן בחולין פ' חורו"ע (דף קלב) בדפריש בקונטרס בגמי ל"ח דאבא שאול ומיהו י"ד ורובל מילתא דרשב"ן מקרא דמקריב ומילתא דהלל דרשב"ן חזק שאינו מודה בעבודתו המקריב דרשב"ן שיהא שחור בשנת זריקה ושמא חזק תרי קראי צריכי חד לזריקה וחד לקבילא המקריב משמע קבילא דרשב"ן בפ"ק (לעיל ג') וחזקין זו קבלת וזה ומיהו דמקאמר תתן בחולין ובקונטרס רבה (במנחות דף יח) לרבות הקבלת וההזאות משמע דאבתי לא דיעבדן חלש:

והרי קטן דאין ראוי לחיטוי: וא"ת אמאי לא משני קטן דרמנא רביה דבמניי בהר הכי גבי בעל מום לבתר דמסיק מאי יאכלנה ח"ל כיון דקטן ובעל מום אוכל מאי אתא קרא לאשמעניא אי נדרש טמא מחטא אינו אוכל אי למעט טבול וכי מחוסר כיפורים לא נפקא לן בפ' הערל (בבמות דף עד) מקרא אחרניא דהביא כפרתו אוכל קדשים חלקן נדרשו חלקא א"ג אי הוה משני רבייה חלקן תיקשי על חתי מבעל מום (דבפרקי בבמות: ח"ג) ראוי לחיטוי חולק. ותמיהא חדי כ"ג און טמא בקרבנות ציבור דראיין לחיטוי ואינם חולקין כדבסמך ל"ל דעיקר קרא אצטרף לזיוק שאני ראוי לחיטוי אינו חולק: **ח"ה** הא דאסא דעתיה בו' היסח הדעת פוסל בקדשים והא דנקט און משום דהא לאסודי דעתיה לפי שאינו

ואי משקן דמטמו כלי גיריה משום משקה זב חבה אי"כ אפילו לתרומה נמי ואי משקן שנגעו לטבול יום דאיתו תחילה אלא לקדש כדתנן (פרה מ"ח מ"ו) כל הפוסל התרומה מטמא משקן להיות תחילה חוץ מטבול יום אי"כ אפילו קדש נמי לא מטמא רק לפסול כדאיתא במעילה ריש פ' וטאת חזקן (דף ח') ואי"כ יטמאנו דהגריפה לפסול קדש טעמא משמע לעשות

פסול אחרי כן כדלא קאמר מגריפה פסולה דכי אמרינן פ"ק פסחיים (דף כ.) גבי דבשר טמא למאי אי לאמנו ראשון וכו' בחיבה הקדש תפשוט דבעי ר"ל צריך של מנתות וכו' לכך נראה לפרש דמשכתא לה במעת לעת שבגדה דאמרינן פ"ק דנדה (דף ו') לקדש אבל לא לתרומה אי"כ בבגדי תרומה דמודס לקדוש הוא דאמר לא שמרתיה מדרב פוסלה אע"פ שמשמא באבילה לקדש כל דבר שאינו (עושה) שליש (ועושה) אחרי כן לקדש קרי פוסלה כמו שליש של חולין: ח"א ה"ג באבילה עבוד רבנן מעלה. פירש בקונטרס הוא דתנן און צריך טבילא אבבילה תנן אבל נגע א"כ לטבול והשתא לא קאי שינויא דרבי יוחנן ונראה דאפשר לקיימו דלעולם מותני בשטבל והדיא חגיגה בדלא טבל אלא הוא דאמר און שטבל דאנינוהו חזרת ליה דיינו באבילה פ"ה ע"ק: און טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים. משנה היא בפסחים פ"ה האשה (דף צא:) ו"ג מחסור כיפורים דאנון דוקא הוא דלא אכיל בקדשים בלעז משום אנינות לילה אבל מחסור כיפורים כיון שהביא כפרתו וטבל למח לא יאכל:

אמר רב חסדא פסח כדי נסביה. במסכתא משני כגון קודם ששחטו חורקו עליו כגון לאחר ששחטו חורקו עליו דהדיא לא יביא פסחו כשמת קודם ששחטו חורקו עליו והדיא דטובל ואוכל לערב כשמת לאחר ששחטו חורקו עליו אבל הך אמוראי לא בעי לגמרי הכי משום דקסברי אבילה לא מעכבא וכיון דלא מעכבא אמאי דדיא אבילהא אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים אבל דהכא דמת קודם ששחטו אף על גב דאבילהא לא מעכבא אי שרית אבילהא דכ"ל מיתיה רש לתמוה דמשמע דשרי ר"ש לשחוט ולזרוק אחר שמת לו מת משום דאנינות לילה דרבנן והלא אנינות יום דאורייתא דלא אבילה מהכא מ"מ הקרבה כיום אסור בהנאה בעל ורשע דאסור להביא קדש און מדרבנן קרבה כל ששמו קרבן וכי תימא משום דאית עשה דפסח דודי עשה דאנינות דכשהוא שלם מביא אי"כ הדין דייק מניה דאנינות לילה מדרבנן אפילו דלא דאורייתא דדיא ומוחק פ"י הקונטרס דאמר דסבר דהשתא דכולא אסמכתא בעלמא ונראה לפרש כיון דעיקר פסח לא בא אלא לאבילה כדתנן (פסחים דף ע"ו:) עשה הבא בעלמא נאכל בטעמא שעיקר לא בא אלא לאבילה והלא לא ידוישני ביח לאנינות בומן הקרבה אלא בומן אבילה ואף על גב דאבילה לא מעכבת:

הרי

קתני מיהא, פסח. אמר רב חסדא, פסח. אי הכי, היינו שלמים. תנא הבאין מחמת פסח, ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן, דאי לא תנא שלמים

הבאין מחמת פסח, סלקא דעתך אמינא, הואיל ומחמת פסח אתו, בגופיה דפסח דמו. קא משמע לן. רב מרי אמר,

מגריפה. כלי ברזל הוא וראשו רחב ומבדיליו בר גרורות הנדקתו זו בזו. לבי על הפל. לשומרו מדבר המטמא אב הטעמא שמשמא כלי וכן משומאות דרבנן המטמאות אותה טעמא חולין ותרומה מדרבנן ולא מדבר הפוסלה לחולין לתרומה ומיהו טעמא דהי להשתמש בה קדשים: אינלל מילתא. הא דרמבמו לעיל מותני דאביעי לך לשוני

על הך שנינו דדוק: של תרומה. עצמה וכ"ש שליש של חולין ששעו על טהרת תרומה: מותר ליגע. בתרומה דאית נעשה גופו אלא שליש כמו המכלא שכל ואסור לאכול תרומה אבל מותר ליגע אלאמא מעלות עבוד רבנן באבילה דליתנו בגיגיה וגי און נמי דתנן און צריך טבילה באבילה תנן אבל נוגע אף צריך לטבול: בי מומני ליה. אם זמנו חמור כהן לאכול עמו לערב בחלקו בקדשים אוכל: ורמיזנו און מובל ואוכל פסחו. משנה היא בפסחים (דף צא:) ולא גרסינן בה מחסור פסחים דאית צריך לחמתן לערב אלא במאי כפרתו וטובל ואוכל בקדשים: טבול. כדתנן און צריך טבילה לקדש: ואוכל פסחו לערב. אבל לא בקדשים מפשח בפסחים (דף צב.) קסבר אנינות דרבנן ואנינות דאורייתא דדי הוא כדכתיב ואחריה כיום מור (עמוס ח) וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום ברת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה דאבילה קדשים כדאמרנן: כאן פסחה. מותני דקתני במאי חולק ואי מומני ליה לאבילת קדשים אוכל כלילי פסחים קאי זמנו דשרו רבנן אבילת פסחים שרו ליה נמי שאר קדשים: והא דקתני אבל לא בקדשים אלא אלילי פסחים קמחור ואע"פ דעליה קאי אלא אבל לא בקדשים של כל השנה וה"ק טובל ואוכל פסחו בערב וה"ה לכל הקדשים אלא לילה אבל לא בקדשים של שאר ימות השנה: רב אסי אמר. אידי ואידי כלילי פסחים ולא קשיא והוא דפסחים שנת ב"ד וקברו ביניה הלכך בפסח אוכל אבל לא בקדשים דאנינות לילה דיום חולין אקריא: ומתני דבשנת ב"ג וקברו ב"ד. דיום קבורה גופיה דרבנן ולילו לא תפיס אפילו מדרבנן: מאן תנא. דתנא דליך דפסחים דאית ליה אנינות ליל יום מיתה דרבנן: מדברי תורה. לקמן יליף לה רבי יוחנן שמשמעון מאנינות ואנינות: ונתיב שהרי און כו'. ואי דאורייתא פסח נמי לא ליכול: נאכלת בפסחה. יוצא בה ידי חובת שמונה דבשנת בה שמונה חובת שלמים ואכלת שם ושתוכתו (דברים כ) ותודה שלמים אקריא: שאנין באין על חטא. הלכך בשלמים דמי: ת"ל ובה. אם זבחי שלמים קרבנו: ותעשים. המתברר עצים מביא קרבן עמקו: קתני מדרבנן. פסח. בדשכלא מולא איכא למימר מדרבנן וקריא אסמכתא בעלמא אלא פסח קשיא אדלעיל דתנא טובל ואוכל פסחו: שלמי פסח. חגיגת י"ד כשהחזרה מדרבנו:

לא

מחמת עצמן, דאי לא תנא שלמים דמו. קא משמע לן. רב מרי אמר,

לא

אכילת

פסחים מעכבא. פולגתא היא בפרק ביצה צולין (פסחים דף עה) דרבי נתן ורבנן ומשמע מתוך פירוש הקונטרס וסבר לה במד' מעכבא לגבי הא ודאפילו למד' לא מעכבא; ודאמר רבא ראיא לאכילת בדומבא חס אהן כן אכילה היא מצוה וסברא הוא שדוחא אגנות דרבנן א"נ כיון דכתיב איש לפי אכלו למצוה דמצוה בירידה מבאחרייני סברא הוא דרדייא אגנות דרבנן ומעכבא דקאמר לאו

- 1 דוקא;
- 2 לשקיעת החמה; מבנחה נקט סמוך נקט
- 3 נמי הבא סמוך דהוה מצו למימר כאן
- 4 קודם שקיעה כאן לאחר שקיעה:
- 5 ואחריתה כיום מר. פסוק הוא ואתרי עשר
- 6 ועמוס ו' ד' ומהות לאכל יחיד
- 7 ואחריתה כיום מר ולא כמו שפירש בקונטרס: וחכמים

רְבָא אָמַר, אִידִי וְאִידִי אַחֵר חֲצוֹת, וְלֹא קִשְׂיָא. פָּאן,
קוֹדֶם שֶׁשְּׁחַטְמוּ וְזָרְקוּ עֵלָיו. פָּאן, לְאַחֵר שֶׁשְּׁחַטְמוּ וְזָרְקוּ
עֵלָיו. אָמַר לִיה רַב אָדָא בַר מִתְנֶה לְרַבָּא, אַחֵר
שֶׁשְּׁחַטְמוּ וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ, מִה דִּהּוּתָּהּ הָיָה. אָמַר לִיה
רַבִּינָא, אָכִילת פְּסָחִים מְעַכְבָּא, מִדְּרַבָּה בַר רַב הוֹנָא.
אָמַר לִיה, צִיית מֵאִי דְקָאמַר לָךְ רַבָּה. מֵאִי דְרַבָּה בַר
רַב הוֹנָא, דְּתַנְיָא, יוֹם שְׁמוּעָה פְּסָחִים קְבוֹדָה, לְמִצְוֹת
שֶׁבָעָה וְשָׁלֹשִׁים, וְלֹאכִילת פְּסָחִים, פְּסָחִים לִיקוּט עֲצָמוֹת. אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, מוֹכֵל וְאוֹכֵל בְּפָדְשִׁים
לְעֹרֵב. הָא גּוֹפֵא, קִשְׂיָא. אִמְרַת, יוֹם שְׁמוּעָה פְּסָחִים קְבוֹדָה, לְמִצְוֹת שֶׁבָעָה וְשָׁלֹשִׁים, וְלֹאכִילת
פְּסָחִים פְּסָחִים לִיקוּט עֲצָמוֹת. מוֹכֵל, דְּיוֹם קְבוֹדָה, אִפִּילוּ לְעֹרֵב, נִמְי לֹא אָכִיל. וְהָדָר תְּנִי, אֶחָד
זֶה וְאֶחָד זֶה, מוֹכֵל וְאוֹכֵל בְּפָדְשִׁים לְעֹרֵב. אָמַר רַב חֲסָדָא, תַּנְיָא הִיא. רַבָּה בַר רַב הוֹנָא אָמַר,
לֹא קִשְׂיָא. פָּאן, שֶׁשְּׁמַע שְׁמוּעָה עַל מוֹתוֹ סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה, וְכֵן שִׁלְקִטּוֹ לֹא עֲצָמוֹת סְמוּךְ
לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה, וְכֵן שָׁמַת לֹא מוֹת וְקִבְרוֹ סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה. וְכֵאן, לְאַחֵר שִׁקְיעַת הַחֲמָה.
לְאַחֵר שִׁקְיעַת הַחֲמָה, מֵאִי דִּהּוּתָּהּ הָיָה. אֲלֵא, שְׁמַע מִינָהּ, אָכִילת פְּסָחִים מְעַכְבָּא. רַב אֲשִׁי
אָמַר, מֵאִי אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, הֵכִי קָאמַר, אֶחָד יוֹם שְׁמוּעָה, וְאֶחָד יוֹם לִיקוּט [עֲצָמוֹת], מוֹכֵל
וְאוֹכֵל בְּפָדְשִׁים לְעֹרֵב. וְהָא דְרַב אֲשִׁי, בְּדוּחָא הִיא. מְכַדֵּי עָלֶיהָ קֹא, 'זֶה וְהוּ' מִיבַעֵי לִיה. אֲלֵא,
שְׁמַע מִינָהּ, בְּדוּחָא הִיא. וּמֵאִי תַנְיָא, דְּתַנְיָא. עַד מָתִי מִתְּאֵוּנֵן עֵלָיו, כֹּל הַיּוֹם. רַבִּי אוֹמַר, כֹּל
זְמַן שְׁלֹא נִקְבַּר. בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ. אִילּוּמָא, בְּיוֹם מִיתָהּ, מִי אִיכָא, דְּלִית לִיה דְּיוֹם מִיתָהּ דְּתַפְסִים
לִילּוֹ מְדַרְבְּנָן. וְתוֹ, 'רַבִּי אוֹמַר, כֹּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבַּר', הָא קְבֵר, אִישְׁתַּרִי לִיה. וּמִי אִיכָא, דְּלִית
לִיה 'וְאַחֲרֵיתָהּ בְּיוֹם מוֹ'. אָמַר רַב שֶׁשֶׁת, אִיוֹם קְבוֹדָה קֹא. מִתְקִיף רַב יוֹסֵפ, אֲלֵא הָא דְקִתְנִי
'הַשְׁמוּעַ עַל מוֹתוֹ כְּמִלְקֻט עֲצָמוֹת, מוֹכֵל וְאוֹכֵל בְּפָדְשִׁים לְעֹרֵב'. מוֹכֵל דְּיוֹם קְבוֹדָה, אִפִּילוּ
לְעֹרֵב, נִמְי לֹא אָכִיל. הָא מִנֵּי. אֲלֵא תִרְיָן, עַד מָתִי מִתְּאֵוּנֵן עֵלָיו, כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם 'לִילּוֹ. רַבִּי
אוֹמַר, כֹּל זְמַן שְׁלֹא נִקְבַּר, [אֲבָל נִקְבַּר] בְּלֹא לִילּוֹ. אֲמַרְהוּ קְמִיָּה דְרַבִּי יוֹנָה, אָמַר, גִּבְרָא רַבָּה
פְּרַב יוֹסֵפ, לִימָא הֵכִי. לִימָא, דְרַבִּי לִקּוּלָא. וְהַתְנָיָא, עַד מָתִי מִתְּאֵוּנֵן עֵלָיו, כֹּל זְמַן שְׁאִינוּ נִקְבַּר,
אִפִּילוּ מִכָּאֵן אֶתְרֵי שְׁעָרָה לְמִיָּם, דְרַבִּי רַבִּי. וְהַכְּתִיב, אִיוֹם מִתְּאֵוּנֵן עֵלָיו אוֹתוֹ הַיּוֹם
בְּלִבְךָ. אֲלֵא דְרַבִּי הֵכִי, עַד מָתִי הוּא מִתְּאֵוּנֵן עֵלָיו, כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, כֹּל לֵיל. רַבִּי אוֹמַר, כֹּל זְמַן
שְׁלֹא נִקְבַּר. וְאַם נִקְבַּר, תוֹפֵס לִילּוֹ. אֲמַרְהוּ קְמִיָּה דְרַבָּא, מְדַקְאָמַר רַבִּי, יוֹם קְבוֹדָה תוֹפֵס לִילּוֹ
מְדַרְבְּנָן, מוֹכֵל דְּיוֹם מִיתָה תוֹפֵס לִילּוֹ מְדַאֲוִרִייתָא. וְסָבַר רַבִּי, אֲגִינּוּת לִילָה דְאֲוִרִייתָא. וְהַתְנָיָא,
'זֶה הַיּוֹם', אֲנִי הַיּוֹם אֲסוּר, וְלִילָה מוֹתֵר. וְלִדְרוֹתָהּ, בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה, אֲסוּר. דְרַבִּי רַבִּי
יְהוּדָה, רַבִּי אוֹמַר, אֲגִינּוּת לִילָה אִינָה מוֹדְבִי תוֹרָה אֲלֵא מוֹדְבִי סוֹפְרִים. לְעוֹלָם, דְרַבְנָן הִיא.
 וחכמים

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

רַבָּא אָמַר ב'. אמליתא דר"ש קאי לשניי דר"ש אר"ש: אידי ואידי לאחר חצות. ואפילו
 מת לאחר חצות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא ביאת אה פסח דרחמנא דחדיה
 בדרדשי ואילו שלמים קרבנו כל ברכותיה לא ביאי אלא בשחטו ושלם דחצות ואזן טובל
 ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו: פאי דהוה חוה. הרי נפטר ואמאי
 דחייא אכילתו אגנות דרבנן דמוק לא דרבנן טפי משאר
 קדשים בשלמא לאבי דמק לא ביקודם ששחטו
 וזרקו קרבן ובאלתר חצות חובת פסח חלה עליו
 להביא ואי לא שרית ליה לאוכלו לא מייתי
 היכלך לא העמידו ובריהיך אלא לרבא אמאי
 לא העמידו דאזן כבר שחט וזרק: ח"ג א"ל רבינא
 אכילת פסחים מעכבא מדרבא בר רב חונא.
 ולקמן מיייתת לה: א"ל רבא לרב אדא ציית
 פאי דאמר לך רבך. רבינא שמע לך שיפה
 השכיב על שוליתך ומבכסת שבעות בן האי
 סוניה דרבה וריבא דאדא פאי דאדא רבי. ידיעת
 הטומאה (דף יח.) יום שמועה. ששמע שמת לו
 מת ובשמועה קרובה שחול' עסקין: ביום
 קרוב למצות שבעה ושלשים. מיום שמועה
 מתחיל למנות ו' ושלשה ונענית וסדרל לו
 לגיחוק: ולאכילת פסחים. הוי יום שמועה כיום
 ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים בפרק האשה
 (דף צב.) השמוע על מותו ודחלקט עצמות טובל
 ואוכל בקדשים לערב דהוייתן בן מלקט עצמות
 הואה שלישי דו בעי ודחלקט אימא שליטן ולו
 אתריים עצמות דארמיין במוק' (דף ח.) דחלקט
 עצמות דאזן ואמזי דרי זה מתאבל עלהים לה
 דיום אשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים
 והבא אשמועינן יום שמועה לענין אכילת
 פסחים לא כיום קבורה הוא דאילו יום קבורה
 לא אכיל פסחו לערב אפילו מת אכאמול ב"ג
 אלא כיום ליקוט עצמות דאזן ומותר בכל
 הקדשים והא דנקט פסחים משום יום קבורה
 נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי
 לא: אחד זה ואחד זה כד בחרך איום קבורה
 ויום ליקוט קאי וקשאי רישא אפילו כדלקמן
 דאי איום שמועה ויום ליקוט לא שייך למייתי
 אחד זה ואחד זה כיון דמניינו סליק זה וזה
 מביעי ליה: פובל ואוכל. בקדשים לערב וכש
 פסח: ביום ליקוט עצמות. מעכבא ואל כיום
 קבורה דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב:
 תנאי היא. דפלגי בליל יום קבורה שאניה יום
 מיתה דאיכא למ"ד פסיס לילוי מדרבנן וסבר
 אכילת פסחים לא מעכבא היכלך אפילו פסח
 לא אכיל ולקמן מיייתת לזה: רב בר רב חונא

אמר כאן ששמע שמועה או שילקטו לו עצמות או שקבר מתו כ"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה. סיפא דקתני בכולוה אובל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד
 מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום שמועה וילוי יום שמועה וילוי (פסחים) ביום ליקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפיס לילוי אלא קבורה וי"ש יום שמועה ליקוט עצמות
 והא דתני רישא לאכילת פסחים ביום ליקוט עצמות דאילו יום קבורה לא כ"ש כשאמר לו אחד מצאנו לאחר שקיעת החמה דה"ל ליל יום קבורה עצמו ואל ליל יום קבורה
 אע"ג דאמר דאזן מדרבנן דפלגי עתה יום קבורה עצמו יו"מ שמוע ליקוט אכילת פסח ביום ליקוט לא אסוריהו פסח אלא בשאר קדשים ותיצוריהו להמתין עד ערב דה"ל
 לאכילת פסחים הוי יום שמועה ביום ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחד שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום ליקוט עצמות ואפילו הכי שרי מה שאז כן ביום קבורה עצמו
 דאילו מת לו מת ב"ג וקברו אותו עממים שקיעה ד"ד אסור לאכול פסח ואע"ג דלילה עליו שבתת הרגל ואינו נהנה אכילתו ברזל ח"מ אכילתו מותר ואינו נכחיב ושבתת
 בחלק אכילתו אגנות לבסוד קדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה היכא דברט עליו מבכדו יום אובל בקדשים לערב דלילי לא תפיס ומיחי ביום קבורה דקדשים אפי' יום שמועה
 כיון קבורה עצמות בר מפסח בדפרשטע עממי ואילו: פאי דהוה חוה. מזה לן פסח מזה לן שאר קדשים אלא אמרת קדשים אסור ביום ליקוט לבו ביום דקרבני לערב ובפסח אמאי שרית
 ליה: אכילת פסחים מעכבא. לא העמידו דבריהם במקום כרת ומיחו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרובא קברי ביום מיתה ואתי למשיחי יום מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו
 דבריהם במקום כרת כדארמיין בפסחים בהאשה (דף צב.) ופאי תנאי. דפלגי ביום קבורה למיתפס לילוי מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא: עד מתי. מתאנין. ליאסר בקדשים:
 כל היום. קס"ד בלא לילה כל זמן שלא נקבר. קא ס"ד לקולא פליג ואמר דכל היום לא מיתסר דמשקברו וחותר מיה: א"י נפאס ביום מיתה. איוס ביום שנתת מ"י איכא דלית ליה ב'ו.
 הא דבן דר"ש יום לרבי דפלגי עתה ד"ד יתרה באגנות לילה דיום מיתה מותר מדברי סופרים מיהא אסור: אחרייתא ביום מר. אחרייתא של זונה ביום מר כשמתאבל ומימר על מותו פלי
 שסופו למות עליה ויתאבלו עליהן אלמא מירידת יום שלם הוא: איום קבורה. שמת אתמול וקברו ויהא וואכתי לא אסיקנא מיליתיה לתנאי דרב חסדא עד סיפא דתרצה ר' ירמיה: הא
 מני. בן לרבי בן לרבנן מותר: כל אותו היום. שן קבורה וליה: רבי אוסר כל זמן שלא נקבר. אבל קברו שאשתיה ליה בלילה ומיחו ביום כינא למימר דשרי ליה רבי דאפילו יום
 דליקוט עצמות אסור כל היום כדאמרנו טובל ואוכל לערב: והתנאי ב'ו. אלמא רבי אשמועיה אמר ויכין דליכא לפרושי פלוגתא דרבנן אכילתו בעודו מוטל לפניו ובי"ב בליל יום קבורה
 פליג דקאמר רבי א"י מ"מ מתאנון לעיל לילה דיום מיתה מותר מדברי סופרים מיהא אסור: אחרייתא ביום מר. עינא אבל לא לילה ותינא ביום מר דהוה אסור: מוקדא"י יום קבורה.
 דאיוו גופיה דרבנן תפיס לילוי מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא: תפיס לילוי דאורייתא. דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם שעיקר מדבריהם יותר ממשעשתה תורה
 לדבריה: חן היום. חן משמע דאלו הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שומע לאכול באגנות לילה מפני שכולנו אנונין ואין כוון לאכול אבל לדורות שיש כוונת לאכול כן
 ביום ובין בלילה אסור. לעולם דרבנן היא. אפילו אגנות לילה דיום מיתה ואפילו הכי יום קבורה דאיוו גופיה מדרבנן לילוי נמי לרבי אסור מדרבנן:

והכבשים עשו חיזוק לדבריהם יותר. ממה שעשתה תורה לדבריה: כי בן צוית. במנחת שמיני כתיב קרו את המנחה וגו': באנינות. דגרב ואביהוא: כאשר צוית. בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב קרו לא הובא את דמה וגו': בשעת מעשה. כאשרע להם אנינות אמר להם שלא ימנעו מאכילת קדשים היום ששעמ מפי הגבורה שחלוק אנינות היום

בקדשים משאר ימים וכשראה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה היה להם לאכולה 1 כאשר צוית אתכם בשעת מעשה: כאשר צוה ה'. באכילת חיה וטוק של צובר שקרבו בו ביום 2 נאמר: ולא מאלי' אני אוסר. לאוכלם באנינות: 3 מפני אנינות נשרפה. לכך נאמר ותקראנה אותו כאלה ומצינו שחודר לו משה בדכתיבי וייטב 4 בענין ואם מפני הגבורה שמע הציבור אנינות לו ביום למה חודר: מפני אנינות נשרפה. שלא 5 חותרה להם אנינות לבו ביום ולית ליה לרבי נחמיה קל דרשא דבאנינות אלא הכי 6 קאמר לו כי בן צויתי שמיא מנתה צבור וי שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיורא בה נאכלת 7 ועל האנינות לא החזיר למשה לדרוש ק"ו ממעשר ובשחזכירו אחרן חודה לו מפני טומאה 8 נשרפה. שנגעו בה טומאה בחטאת של שעיר ראש שער שקרבה (להם) ביום שדוקם 9 המשכן בראש חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלושה שעירים שקרבו בו ביום שעיר 10 חתשו ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשענה בדכתיבי (ויקרא ט) קרו שעיר עדים לחטאת ושל 11 ראש חדש נשרפה בראמירן לקמן: היה להם לשלשון. לשלושה שעירים קרבו להם בדלקמן: 12 היה להם לאוכלם לעיר. לו' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא לדלותו היום 13 חותרה להן אנינות לילה וכל שכן לרש דאף לדרות אינו אלא מדברי סופרים ולקמן מפרש 14 טעם דרבי נחמיה: והלא פינתם היה עמקו. שלא היה טעם לדבר שפיר קאמר ליה: אידי 15 ואידי רבי נחמיה. ואית ליה לרבי נחמיה דחותרה אנינות במנחה בדכתיב כי בן צויתי 16 ואפי' הכי בשעיר של ראש חודה חודר לדברי אחרן ולא קשאי מנחת קדשי שעה היה החוראת 17 שעה היתה בה שחאכל לאונגן אבל שעיר של ראש חודש ששעיר דורות קו ומשה ששקצ' טעה 18 כסבור כיון ששעירי חודר אנינות במנחה הוא דדיו לחטאת ואמר לו אחרן שמוא דקא קדש 19 שעה שמעת חודרה לו: רבי נחמיה. דאמר מפני אנינות נשרפה היכי מתרץ להני קראי דאותה 20 פרשה נאי אמר משע ומאי אהדריה לענין אנינות ומה היה הקצפון ומה היה חוראת: ורבנן 21 רבי יהודה רבי שמעון דהכי מתרצי להו לענין טומאה: שמו נכנס דרו לפניו. מחשבוהו אתה 22 למד שכן אמר להם מתחילתו מדקאמר קו לא חזבו וגו' פנימה אמר לו. אחרן לחזק דקשה קו 23 חקרינו. בתמיא וכי בניי שהם חרדושים שמש היום וחלל עלי חטלת כל העבודה בדכתיבי 24 (שם) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אתו: כאשר צוית. במנחה: קדש 25 שעה. כגון מנחה שחזבה שעה היתה ואינה נהוגה לדורות: מרייב. דעריכב. שאני מכות קדשי שמים. להחסיב דעתי מהם אפי' אלה 26 ובאלה אכלות איערנינו אין קני מנחה בו והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה:

טומאה

והכבשים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אין פירושו יותר משל תורה דעלמא אלא כלומר חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה לדבריה: ורמיניהו מפני אנינות נשרפה. לכך נאמר כאלה פי' בקונטרס שחודה לו משה בדכתיבי וייטב בענין ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום מצינו למה חודר ומשני

שמואל דהחיא כרבי נחמיה דאמר מפני אנינות נשרפה ולית ליה לרבי נחמיה דרשא דבאנינות יאכלוהו אמר להו אמר להן משה כי בן צויתי 1 שאף מנחת צבור וי שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיורא בה נאכלת ועל האנינות לא חזר 2 לו למשה לדרוש קל וחומר ממעשר ובשחזכורו אחרן חודה לו כן פירש בקונטרס ולא מיסתבר 3 ליה לעד שמענו דלקמן דיש חיזוק לרבי נחמיה אידי ואידי רבי נחמיה כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות 4 ששמע משה היתר אנינות במנחה שחזאי קדשי שעה והיה סבור כמו כן בחטאת דראש חדש 5 שחזאי קדשי דוקמן דיש חיזוק לרבי נחמיה מזה הוה משני רבי נחמיה מקשיא רד' יהודה אם אתה 6 אמר מפני אנינות נשרפה היה לשלשון שישפרו ועוד שמענו דלקמן דיש חיזוק לרבי נחמיה 7 קדשי שעה לקדשי דורות דקאמר אלא לו' נחמיה נאי היום חזבת היום היינו דורות ונראה לפרש 8 דסלקא דעתך כאשר צויתי בדכתיב בשעיר דראש חדש לא בעי למימר כאשר צויתי במנחה תעשר 9 לא החטאת אלא כאשר אני מצוה עכשיו תאכלו באנינות והיה סבור משה בזמן שחזרתי קדשי 10 דורות אנינות לילה הוא דתיך ביום וכן יוס ללילה היה טועה לכך פריך ורמינהו מפני אנינות נשרפה 11 ואם היתה אנינות לילה מותרת אמאי נשרפה היה להם לאכול כלילה ומשני הא רבי נחמיה הא ר' 12 יהודה: (נגיז') הדיא לדליל דחותר דאנינות שער בכל הקדשים יתי. יהודה הוא גיטרה שעיר 13 חודש מפני טומאה אבל רבי נחמיה סבר קא לילה נאסר בקדשי דורות בשעיר החודש ולא חותרה 14 אנינות אלא בקדשי שעה אבל משה אמר כאשר צויתי חטאת החודש לאכול באנינות דהא סבור 15 שחזרתי לו בכל הקדשים (אמר) והא דלא משני כולה רבי נחמיה היא כאן בקדשי שעה כאן 16 בקדשי דורות היינו משום דכאשר צויתי בחטאת כתיב דהוי בקדשי דורות ורבא סבירא ליה כאשר 17 צוית אנינות קאי ולא חתאמו דתי' כאשר צויתי במנחה מפי הגבורה כך אני מצוה מעצמי בחטאת 18 והשתא נחא ולשמאל דיש קשיא ליה היה לשלשון שישפרו דיש חיזוק לרבי נחמיה 19 בין קדשי שעה לקדשי דורות:

ומה מעשר הקל בו. חימה מה למעשר שכן 1 טעון כסף צורה דכד: פריך בפרק אלו קו החלוקן (מכות דף יז:)

דאי' ביום כל חומר מעעשר. חימה מה כלילה נמי 1 נימא קל וחומר דהא רבי יהודה אית ליה אנינות לילה דאורייתא לדורות: בשלמא

הובא את דמה, ובקודש היתה, 'אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צוית', באנינות יאכלוהו. 1 אמר לו, שמוא לא שמעת אלא כלילה. דאי ביום, קל וחומר ממעשר הקל. ומה מעשר הקל, 2 אמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו. קודש חמור, לא כל שכן. מיד 'וישמע משה

וייטב

בשלמא

לרבי נחמיה היינו דכתיב חן היום הקריבו. כלומר קרבן זה לחבת היום קרב וקדשי דורות הוא ואבליה חטאת היום בחמיה לא שבעת אלא בשל שעה אלא לרבנן דאמרי שמא לא שבעת אלא בלילה קאמר ליה מאי היא דקאמר ליה חן היום הקריבו הכי קאמר ליה אמרת לי דשבעת באגיות אקריבתיא וכי חן בני הדיוטות היום הקריבו שום

קרבן אני הקרביה אותם זו היא גירסת הקונט'

ופירשוהו והשתא לפי זה למיד מפני אגיות נשרפה

היו חן היום בנדיחות ולמד' מפני טומאה היו

בחמיה וקשה דלעיל בירש פ"ב (דף טז.) ושבעת

איפכא ונראה דגרסינן נמי בך פירבא בתרייתא

בשלמא לרבנן היינו דכתיב חן היום כמו בקמייא

ובתרייהו פריך לר' נחמיה מדכתיב היום

כדמפרש בקונט' בקמייא ומשני כיצד קאמר וכי

חן הקריבו אני הקרביה כל הקרבות שקרבו היום:

ההוא בברכה הוא דכתיב. שריכר הקביה

שיהיה חן מיד היה יכול להיות כהן אלא

חשתיא חן צדק להבישו ולחשובו ולחנכו

בחביתין כדון הדיוטות המתחנכים בחביתין

כדאמרין בסוף התכלת (מנחות דף נא.) אבל

שמא לא נתרצו כל כי ישראל באותה שעה מפני

שדריה נשיא שטנז עד ששם שלום בין השבטים

בימי יהושע ואז נתרצו לו והלבישוהו ומשחחו

וחנכוהו בחביתין. **ואידך** נמי הכתיב וישמע

פנחס הכהן והוא לייחס ורעו אחרייו. פי מימי

משה הכהן וזשם שלום נתייש לקראת כהן

ולייחס ורעו במעלות כדונה לדיוטות כהנים

גדולים שכן מצינו בדברי הימים (א' ה') שלא היה

כהנים גדולים אלא מפנחס ובספרי מפיץ כהנים

מאת ברייתו שלשם ששמו מנמו משנייה כהנים

בבית ראשון ושלש מאות בבית שני וכולם נמנו

בספרי:

אחרן

וַיִּטֵּב בְּעֵינָיו, לֹא בֹאשׁ מִשָּׁה לֹמֵר לֹא שְׁמַעְתִּי, אֶלָּא

'שְׁמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי'. אֵיכָנִי לָהּ לְהַשְׁתִּיחַ, וְלִמְכֹּלֵא

בְּאוֹרְתָא. טוֹמָאָה בְּאוֹזְם, בְּאַתְתָּה. בְּשִׁלְמָא לְרַבְנָן,

הֵינִי דְכָתִיב 'הַיּוֹם'. אֶלָּא לְרַבִּי נְחֵמְיָה, מֵאִי 'הַיּוֹם'.

חֻבְתָּ הַיּוֹם. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי נְחֵמְיָה, הֵינִי דְכָתִיב 'חֵן

'הַיּוֹם'. אֶלָּא לְרַבְנָן, מֵאִי 'חֵן הַיּוֹם'. הֵכִי קָאָמַר,

חֵן הַקְּרִיבִי, אֲנִי הַקְּרַבְתִּי. אֲמַר מַר, הֵינִי לְשִׁלְשֶׁתָן

שִׁישְׁרָפִי. מֵאִי שִׁלְשֶׁתָן דְּהִנְיָא, 'זֹאת שְׁעוֹר הַחַמָּתָא

דְּרַשׁ דְּרַשׁ מִשָּׁה'. 'שְׁעוֹר', זֶה שְׁעוֹר נַחֲשׁוֹן. 'חַמָּתָא',

זו חַמָּתָא שְׁמִינִי. 'דְּרַשׁ מִשָּׁה' זֶה שְׁעוֹר שֶׁל רֹאשׁ

חֹדֶשׁ. וְכֹל, שִׁלְשֶׁתָן נִשְׂרָפָה, תִּלְמֹד לֹמֵר 'וְהִנֵּה

שׁוֹרָף, אֶחָד נִשְׂרָף, וְלֹא שִׁלְשֶׁתָן נִשְׂרָפָה. 'דְּרַשׁ דְּרַשׁ',

שְׁתֵּי דְרִישׁוֹת לָמַד. אֲמַר לָהּ, מִפְּנֵי מַה חַמָּתָא זוֹ

נִשְׂרָפָה, וְאֵלּוּ מִנְחָחוֹת. וְאִינִי יוֹדַע אֵיזְהָר, בְּשִׁהּוּא

אוֹמֵר 'זֹאתָה נִתְּן לָכֶם לִשְׁאֵת אֵת עֹז הָעֶדְהָ, הֵינִי

אוֹמֵר זֶה שְׁעוֹר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. שְׁפִיר קָאָמְרִי לִיָּה.

רַבִּי נְחֵמְיָה לְמַעֲמִיָּה, דְּאָמַר, קְרִישִׁי שְׁעָה, לֹא פִסְלָה

בְּהוּ אֲנִינֹת. אֲמַר מַר, הִיָּה לוֹ לֹאֲכֹלָה לְעֶרֶב, שְׁפִיר

קָאָמְרִי לִיָּה. קִסְכֵּר, אֲנִינֹת לִילָה דְאֻרִייתָא. דְּכָר

אַחֵר, וְהֵלֵא פִינְחָם הִיָּה עֲמָהֶן. שְׁפִיר קָאָמְרִי לִיָּה.

כִּכֵּר לָהּ כִּרְבִּי אֶלְעֹזֵר, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעֹזֵר אֲמַר רַבִּי

חֲנִינְא, לֹא נִתְּכַחַת פִּינְחָם עַד שְׁהָרְגוּ לֹמְרִי, דְכָתִיב 'וְהִיָּתָה לוֹ וְלִרְעוּ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֹנָת

עֹלָם'. רַב אִשִּׁי אֲמַר, עַד שֶׁשָּׂם שְׁלוֹם בֵּין הַשְּׂכָמִים, שְׁנָאָמַר 'וַיִּשְׁמַע פִּינְחָם הַכֹּהֵן וַיִּנְשִׂא

הָעֶדָה וַרְאִישֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל' וגו'. וְאִידֵךְ נִמֵּי, וְהַכְּתִיב 'וְהִיָּתָה לוֹ וְלִרְעוּ אַחֲרָיו'. כִּי כָּתִיב

הַהוּא, בְּבִרְכָה הוּא דְכָתִיב. וְאִידֵךְ נִמֵּי, הֵא כָּתִיב 'וַיִּשְׁמַע פִּינְחָם הַכֹּהֵן'. הַהוּא, לִיָּחָם וְרַעוּ

אַחֲרָיו. אֲמַר רַב, מִשָּׁה רַבִּינוּ כְּהֵן גְּדוֹל וְחֹלֵק בְּקִדְשֵׁי שְׁמִים הָיָה, שְׁנָאָמַר 'מֵאִיל הַמִּלֻּאִים

לְמִשָּׁה הָיָה לְמִנֵּה'. מִיָּתִיב, וְהֵלֵא פִינְחָם הָיָה עֲמָהֶן. וְאִם אִיתָא, לִיָּמָא וְהֵלֵא מִשָּׁה רַבִּינוּ הָיָה

עֲמָהֶן. דִּלְמָא, שְׁאֵנִי מִשָּׁה, דְּמִרִיד בְּשִׁכְנֵיהָ. דְּאָמַר מַר, מִשָּׁה בְּהַשְׁכָּמָה עֵלָּה, וּבְהַשְׁכָּמָה יָרַד.

מִיָּתִיב, לְחָם אֶלְהֵיו מִקְדָּשִׁים וּמִן הַקְּדָשִׁים יֹאכֵל, אִם נָאָמְרוּ קְדָשִׁי קְדָשִׁים, לָמָּה

נָאָמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים. וְאִם נָאָמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים, לָמָּה נָאָמְרוּ קְדָשִׁים קְדָשִׁים. אִילוּ לֹא נָאָמְרוּ

קְדָשִׁים קְלִים, הָיִיתִי אוֹמֵר, קְדָשִׁי קְדָשִׁים הוּא דְאֹכֵל, שְׁתֵּרִי הוֹתֵרִי לֹר וְלָהּ, קְדָשִׁים קְלִים

לֹא יֹאכֵל. אִילוּ לֹא נָאָמְרוּ קְדָשִׁי קְדָשִׁים, הָיִיתִי אוֹמֵר, בְּקִדְשִׁים קְלִים יִהְיֶה אוֹכֵל, שְׁתֵּן קְלִים.

בְּקִדְשִׁים קְדָשִׁים, לֹא יִהְיֶה אוֹכֵל. לָכֵן נָאָמְרוּ קְדָשִׁי קְדָשִׁים, וְיִכְלֵךְ נָאָמַר קְדָשִׁים קְלִים. קִתְּנִי

מִיָּתָה, שְׁתֵּרִי הוֹתֵרִי לֹר וְלָהּ, לָא מִשָּׁה. אֲמַר רַב שְׁשֶׁת, לֹא בְּכָמָה לֹר, וּכְדַרְבִּי הָאוֹמֵר,

יֵשׁ מִנְחָה בְּכָמָה. מִיָּתִיב, כֹּרִיָּם, מִי הַסְּגִיָּה. אִם תֹּאמַר, מִשָּׁה הַסְּגִיָּה. מִשָּׁה, זֶר הוּא.

ואין

טומאה באונם. שרצו להשהותה עד הלילה ולאוכלו כולן יחד ונטמאת באונם: בשלמא לרבנן. דאמרי אחר קדשי שעה ואחר קדשי דורות לילה הותר לון ולא יום עד הלילה היו רוצין להשהותה היינו דכתיב ואבליה חטאת היום אני און ואוכל היום חטאת שטא כמא לא שבעת אלא בלילה: אלא לרבי נחמיה. דאמר מה שהותר ליום הותר אפי' ביום שבת

קדשי שעה ומה שנטאר נאסר אף בלילה: מאי ואבליה חטאת היום. בלילה נמי קדשי דורות

היו אסירי דאמרא מפני אגיות נשרפה ולא

המתנו עד הערב ואבליה חטאת נאסר אגיות

לילה דאורייתא והכי אמר לקמן: מאי היום חובת היום. כלומר קדשי דורות שון חובת היום

של ר"ח אתה אומר לי לאכול און והיו חטאת

היום חטאת הקבוע ליום: בשלמא לרבי נחמיה

היינו דכתיב חן היום הקריבו. כלומר קרבן זה

לחובת היום קרב וקדשי דורות הוא ואני אוכל

און בחמיה שמא לא שבעת אלא בשל שעה:

אלא לרבנן. דאמרי שמא לא שבעת אלא

בלילה קאמר ליה מאי היא דקאמר ליה חן היום

הקריבו: הכי קאמר ליה. אמרת דילמא באגיות

אקריבתיא וכי חן בני הדיוטות היום הקריבו

שום קרבן אני הקרביה את זה כדל' שטאן

שאותו היום היה ראשון להקרבת נשיאים

דהניא בסדר עולם כ"ב. בארז התהיל

המלאים וכל שבעת הימים היה משך מעמיד

המשכן ומקריב את החטאת בכל בשר ובקר

ופרו ובשמיני העמידו ולא פירקו דהוא ראש

חודש ניסן ואותו היום נטל שער עשרות וכו':

חטאת שמיני. שבא חובה לשעה דכתיב כח

שעיר עזים חטאת: שתי דרישות. דרישה

לנשרפות. דרישה למנותות למה מנותות

היה. תנא דמיתניא הוא דקמריד מלתיא: הוי

אומו ר' שעי' ז"ל. שוכפר עד טומאת חטאת

וקדשי כדאמר בשבועות (דף ב.) שפיר קא"ל.

לעיל קאי דאמון לר' נחמיה היה לון לשלשון

שישרפה: קסבר ליה דאורייתא. ומכאן נ"ל

דמוחלקאנה הוא כדל' אלא ליתא אגיות

נשרפה ומדלא אכלה לערב נפקא ליה אגיות

לילה דאורייתא ור' יודנה לדורות אית ליה

אגיות לילה דאורייתא אבל לאותו היום

הותרה דרישה היום אני חטאת אסור לילה מותר

כו: בריה כהונת עולם. היתא אשר קנא אלמא

מכאן ואילך הוא: ששם שלום בין השבטים. בימי

יהושע שבט בני גד ובני ראובן שכנו את

המזבח בעבר הירדן ובקשו שאר שבטים לעלות

עליהם אלמא ששלחו את פנחס לדבר עמיהם:

וישמע פינחס הכהן. בכל מקום אתה מוצא

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אין כדונה

כתובה אלא באלעזר ובאן כתובה בפנחס: החווא.

קרי אתם בברכה כתיב שבו ביום הלך תפסוך

כדונה מורעו אבל עדיין לא נתכחץ לייחס ורעו

אחרייו. משה משה נתבחן וכששם נתייחס

למשה היה עמוק באבילות

קדשים שהדובר טורד לחיות תמיד בחר מבקר ועד ערב: בחשכמה עליה. לרז בימי מותן הורה כשהיה עולה ויורד לקדש את העם ולהשיב את דברי העם אל ה' בפרק יב' קדשים במסכת שבת (דף פו.) אלמא טורד היה: לחם אלהיו וגו'. בעלל מום כתיב להחירו בקדשים: שהיו הותרו לור ולקח. את ס"ד הותר לור במשה קאמר שאכל חוה ושוק של איל המילואים וקדשי קדשים היה כדכתיב ביה בשלו את הבשר פחה אלה מועד. ושם תאכלו אותו ולא נאכל אלא ליום ולילה דכתיב ואם יתר וגו': בקדשים קלים. בחוה חוה שוק של שלמי יחיד לא חוה אלא שחיו ופסול חולק כהן: לאו משה. דלאו רז אוכל בקדשים אלא במילואים: לים בבמה קאמר. דהותרו לור וכדברי האומר בפרק אשון (דף ק"ג.) פי מנחה בבמה עטנה קדשי קדשים היה ואוכלין שריה וכו' בבמה עטנה שהיו עובד שם כדאמר בפרק בתרא אלא קדשים קלים לא יאכל בחוה ושוק של כדכתיב שרי לא הותרו לור דלא אשכחן זר חולק במזמם משלמי יחיד דאילו במקדש נאכל לכהנים ובבמה קטנה לא היה חוה ושוק כדדניא בפרק בתרא חוה ושוק בבמה גדולה ואין חוה ושוק בבמה עטנה והאי דבעי למינקט כדברי האומר ש' מנחה בבמה דאי אין מנחה בבמה אין לך עוד קדשי קדשים נאכלין בבמה דאילו חטאת ואשם בבמה לא קריב דתנן מגילה (דף טז.)

ואין

בעל

מזם עובר מנין ת"ל כל זכר. תימה דלמא איצטריך לבעל מזם מעיקרו חד לאבילה וחד לחלוקה דאי מחד ד"א דוקא אבילה ולא חלוקה כמו קטן דאובל ואינו חולק וילי כיון דאשכחון תם ונעשה בעל מזם דאין חילוק בין אבילה לחלוקה דבסתמא היה לבעל מזם מעיקרו ואת' הדאבא מיתירי ליה הנך חלתא כל זכר דכתבי' במנחה וחסאת ואשם משמע דילפי מהדרי וגבי טבול יום דינא

ד"א בר' שמעון מצריך חלת קרא למנחה
ישראל חסאת וחדו ושוק. **הר"** קרא בקרבנות
ציבור דרואי לעבדה ואינו חולק. תימה דפריך
מטמא בקרבנות ציבור שהיא בעיא לעיל וחדו
מצי' למיפרי' מבין גדול אנון ורואי לעבדה
דאינו חולק דפשיטא לן לעיל בריש פירקין
דבריהם דהדיא: **מ"ה** אם דרשתי' מהטאת שכן
הורע כדי אצל נשי' ועבדי'. תימה אמאי לא
קאמר כדקאמר לעיל ומה אם דרשתי' מהטאת
שכשם שפיט' כתי' כן יפה חתך תרתי' מהזה
ושוק שכשם שהורע כתי' כך הורע כתי'. **פ"ר**
רב אחאי. בכל מקום לשונו משונה כדאשכחן
בריש כתובות (דף ב') פשיט רב אחאי ומתוך כך
היה אומר רבינו שמאל דהוא רב אחאי שעשה
השאלות שהיה מרבנן סבוראי דבתי' רבינא
ורב אשי דהוסוף הוראה וכתבו אחרי' כן דבריו
בסוף תשיס' ומיהו בהדיא דכתובות אשכח רב
אשי דמייירי בתי'.

הניחא

בינתיים, מהו. **ב**שעת זריקה ובשעת הקמרה **ב**ענין, והאיכא. או דלמא, עד שיהא טהור
במשעת זריקה ועד שעת הקמרה חלבים. תיקו. **א**מר רבא, האי דינא, מרבי אלעזר ברבי
בשמעון, גמירנא. דאמר בבית הכסא דנתת. בא טבול יום ואמר, תן לי ממנחה ואוכל. **א**מר
לו, ומה אם במקום ש'פה כהך, בחטאתך, דחיתוך מחטאת ישראל. מקום שהורע כהך,
במנחתך, אינו דין שאדירך ממנחת ישראל. ומה אם דחיתני מחטאת ישראל, ש'פם ש'פה
כחי, כך יפה כהך. תרחיני ממנחה, ש'פם שהורע כחי, כך הורע כהך. הרי הוא אומר
ל'כחן הפוקרים אותה לו תהיה', בא הקרב ואוכל. **א**מר לו,
ומה במקום שהורע כחי, במנחתך, דחיתוך ממנחת ישראל. מקום ש'פה כחי, בחטאתך, אינו
דין שאדירך מחטאת ישראל. **א**מר לו, ומה אם ש'דחיתני ממנחת ישראל, ש'פם שהורע
כהך, כך הורע כחי. תרחיני מחטאת ישראל, ש'פם ש'פה כהך, כך יפה כחי. הרי הוא
אומר 'ה'כחן המחטאת אותה יאכלנה', בא הטא ואוכל. **א**מר לו, תן לי מחזה ושוק ואוכל.
אמר לו, ומה במקום ש'פה כהך, בחטאתך, דחיתוך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק). מקום
שהורע כהך, בשלמים, שאין לך כהן אלא חזה ושוק, אינו דין שאדירך. מה אם דחיתני
מחטאת, ש'פן הורע כחי אצל נשי' ועבדי'. תרחיני מחזה ושוק, ש'פן יפה כחי אצל נשי'
ועבדי'. הרי הוא אומר 'ל'כחן הורק את דם השלמים, לו יהיה', בא זרוק ואוכל. יצא
טבול יום, קוליו וחמוריו על ראשו. אנון מימינו, מחוסר כפרה ששמואל. פריך רב אחאי,
לימא ליה תן לי כפכב ואוכל. משום דאמר לו, ומה במקום שהורע כחי, בחטאת, אצל
נשי' ועבדי', דחיתוך מחטאת ישראל. מקום ש'פה כחי בככור, דכיליה דילי היא, אינו
דין שאדירך ממנו. ומה אם דחיתני מחטאת, ש'פם שהורע כהך, כך הורע כחי. תרחיני
מככור, ש'פם ש'פה כהך, כך יפה כחי. הרי הוא אומר 'את דמם תזרוק על המזבח,
ואת חלכם תקטיר, ובש'רם יהיה לך', בא זרוק ואכול. ואידך פריך, מי פתיב 'ובש'רם ל'כחן
הזורק', 'ובש'רם יהיה לך' פתיב, אפילו ל'כחן אחר. והיכי עבדי הכי. והאמר רבה בר בר
חנה **א**מר רבי יוחנן, ככל מקום מותר להרהר, חוץ מפרחץ ומפית הכסא. לאונסו, שאינו:

(אימא כי טמא כו') [חרי'] **מ**מא בקרבנות ציבור. אמרן לעיל בריש פירקין (דף
ע"ב) דאין חולק: קטן אינו חולק. דכתיב איש כאינו ודרשין ליה במנחת (דף ע"ג).
ובקדושין (דף ג"ג) איש חולק אפילו בעל מזם אטן קטן חולק אפילו תם. **ה**א לא
קתני. **ה**א ראינו לאבילה חולק דרייקת

כי טמא. מה טמא, כהן דלא טהור, לא אכיל. אף
האי נמי, כהן דלא מתקן, לא אכיל. קא משמע לן:
כל שאינו ראוי וכו'. ולא. והרי פעל מום, דלא ראוי
לעבודה, וחולק. ותו, הא ראוי לעבודה, חולק. הרי
טמא, בקרבנות ציבור, דראוי לעבודה ואינו חולק.
ראוי לאכילה, קאמר. והרי קטן, דראוי לאכילה ואינו
חולק. הא לא קתני. השתא דאתית להכי, לעולם
כדקאמר מעיקרא. אי משום טמא, טמא לא קתני.
ואי משום פעל מום, תרמנא רבייה: אפילו טמא
בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקמרה חלבים, אינו
חולק: הא. טהור בשעת זריקת דמים, וטמא בשעת
הקמרה חלבים, חולק. מתניתין, דלא קאבא שאל.
דתינא, אבא שאל אומר, לעולם אינו אוכל עד
שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקמרה חלבים,
דאמר קרא 'המקריב את דם השלמים ואת החלב',
דאפילו הקמרה חלבים, נמי בעי: בעי רב אשי, נטמא

בשעת זריקה ובשעת הקמרה בענין, והאיכא. או דלמא, עד שיהא טהור
משעת זריקה ועד שעת הקמרה חלבים. תיקו. אמר רבא, האי דינא, מרבי אלעזר ברבי
שמעון, גמירנא. דאמר בבית הכסא דנתת. בא טבול יום ואמר, תן לי ממנחה ואוכל. אמר
לו, ומה אם במקום ש'פה כהך, בחטאתך, דחיתוך מחטאת ישראל. מקום שהורע כהך,
במנחתך, אינו דין שאדירך ממנחת ישראל. ומה אם דחיתני מחטאת ישראל, ש'פם ש'פה
כחי, כך יפה כהך. תרחיני ממנחה, ש'פם שהורע כחי, כך הורע כהך. הרי הוא אומר
ל'כחן הפוקרים אותה לו תהיה', בא הקרב ואוכל. אמר לו,
ומה במקום שהורע כחי, במנחתך, דחיתוך ממנחת ישראל. מקום ש'פה כחי, בחטאתך, אינו
דין שאדירך מחטאת ישראל. אמר לו, ומה אם ש'דחיתני ממנחת ישראל, ש'פם שהורע
כהך, כך הורע כחי. תרחיני מחטאת ישראל, ש'פם ש'פה כהך, כך יפה כחי. הרי הוא
אומר 'ה'כחן המחטאת אותה יאכלנה', בא הטא ואכול. אמר לו, תן לי מחזה ושוק ואוכל.
אמר לו, ומה במקום ש'פה כהך, בחטאתך, דחיתוך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק). מקום
שהורע כהך, בשלמים, שאין לך כהן אלא חזה ושוק, אינו דין שאדירך. מה אם דחיתני
מחטאת, ש'פן הורע כחי אצל נשי' ועבדי'. תרחיני מחזה ושוק, ש'פן יפה כחי אצל נשי'
ועבדי'. הרי הוא אומר 'ל'כחן הורק את דם השלמים, לו יהיה', בא זרוק ואכול. יצא
טבול יום, קוליו וחמוריו על ראשו. אנון מימינו, מחוסר כפרה ששמואל. פריך רב אחאי,
לימא ליה תן לי כפכב ואוכל. משום דאמר לו, ומה במקום שהורע כחי, בחטאת, אצל
נשי' ועבדי', דחיתוך מחטאת ישראל. מקום ש'פה כחי בככור, דכיליה דילי היא, אינו
דין שאדירך ממנו. ומה אם דחיתני מחטאת, ש'פם שהורע כהך, כך הורע כחי. תרחיני
מככור, ש'פם ש'פה כהך, כך יפה כחי. הרי הוא אומר 'את דמם תזרוק על המזבח,
ואת חלכם תקטיר, ובש'רם יהיה לך', בא זרוק ואכול. ואידך פריך, מי פתיב 'ובש'רם ל'כחן
הזורק', 'ובש'רם יהיה לך' פתיב, אפילו ל'כחן אחר. והיכי עבדי הכי. והאמר רבה בר בר
חנה אמר רבי יוחנן, ככל מקום מותר להרהר, חוץ מפרחץ ומפית הכסא. לאונסו, שאינו:

דינא: תן לי מככור ואוכל. לערב אמר לו טהור מה אם במקום כו' את דמם תזרוק. בככור כתיב כי זרוק ואכול ויזניח ואע"י אצל ככור נאכל במחולקת שאינו
ניתן לאשוי משומר אלא לכל כון שירצה כתרומה ובפירין הככור מיהו תיפוק לן מינה דלא יתנו ככור אלא למי שראוי לעבודה באותה שעה: והיכי עבדי
הכי. רבי אלעזר רבי שמעון דאמר האי דינא בבית הכסא: לאונסו. שהיתה שמועתו שגורה בפיו ומחדרד בה על כרחו ודוגמתו שמעתי בקדושין (דף ל"ג).

מנשה

דדיא גופא איצטריך לאשמועינן דכל שאינו
ראוי אינו חולק ולאו דיקא תני: כדאמרין
מעיקרא. ראי לעבדה: **ה**א לא קתני. **ה**א ראינו
לעבדה חולק דקא דייקת וקשיא לך. **ה**א ראינו
טמא בקרבנות ציבור לא קתני לה מתניתין
ואת לא תיתי מדיקא דלאשמועינן **ה**א גופא
אתאי מתני' לא דליקא דילה: דאפילו חקטר
חלבים נמי וכו'. שהיה ראוי לחקטר ותיק
סבר לו תהיה שוק הימין למנה אתמקרי' דם
השלמים קאי כדאשכחן קרא אחרניא לכתון
חזקת את דם השלמים לו יהיה (ויקרא ז) ולא
כתיב מקטיר חלבים והבא והטא אתה החלב
לא לראוי אתא אלא למורה בעבודתו כדרדשי
ליה בשחיתות חולק (דף קל"ב) רבי שמעון
אומר לא כן שוק מורה בעבודה אינו חולק
בבהונה כנאמר המקריב את דם חולק
לי אלא זריקה מנין לרבות חקטר חלבים ת"ל
ואת החלב מנין לרבות שאר כל עבודות ת"ל
מבני אהרן עבדו המסורה לבני אהרן כל כון
שאינו חולק בה אינו חולק בבהונה: **ע**יי' רב
אשי. אליבא דאבא שאל: דתת, יכול אתה
לדוק: **ב**א טבול יום ואמר. לחבירו טהור
בית את שלו: תן לי. בחלק מן המנחה לא
ישראל ואוכל לערב: **א**ל. טהור לטבול יום
כלומר כן יש לו להשיבה ומה אם במקום ש'פה
כהך בחטאתך. דכחן המזריב חטאת מביאי
ומקריב אפילו במשמר שאינו שלו וקטנה
ועורה של פסול בגוף בביק' (דף קט"ז) מנין
לכתון שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל
שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת
ומנין שעבודתה ועורה של ת"ל ואיש את
קדשיו של יתה: דחיתוך מחטאת ישראל. דטבול
יום אינו חולק בה דכתיב (ויקרא ז) הכהן
המחטא אותה יאכלנה ואוקמנא לעיל (דף
ע"ג) תילקצת: מקום שהורע כהך במנחתך.
שא התגרבת מנהו ודקרת ממנחת אתה
טהור אי אתה אוכלה דכתיב כל מנחת כהן
כלל וגו' (ויקרא א') אינו דין שאדירך. כל זמן
שאתה טבול יום ואיך ראינו לחקריב ממנחת
ישראל: כך יפה כהך. בחטאתך לכתון המקריב
אותה לו תהיה. מנחת כתיב: ומה במקום כו'.
טהור קמחור ליה לטבול יום הכי שלא חילוק
עמו: שכשם שהורע כחי. במנחתך כחי. חורע
כהך במנחתך: תן לי. מחזה ושוק. חלק כמון
ואוכל לערב: שכן חורע כחי אצל נשי' ועבדי'.
אף כשאני טהור שאינו רשאי להאכילה להם:
יצא טבול יום. בפחו נפש: קוליו וחמוריו.
שהיה דורש להתאונ ואומרו למח דחיתני כו':
אנון מימינו כו'. שאף אנו נדדנן מן המקראות
הללו שאינן ראוין לעבודה: פריך רב אחאי
ולפיא. ולידני' אלעזר רבי שמעון שאינו
מנשה

דינא: תן לי מככור ואוכל. לערב אמר לו טהור מה אם במקום כו' את דמם תזרוק. בככור כתיב כי זרוק ואכול ויזניח ואע"י אצל ככור נאכל במחולקת שאינו
ניתן לאשוי משומר אלא לכל כון שירצה כתרומה ובפירין הככור מיהו תיפוק לן מינה דלא יתנו ככור אלא למי שראוי לעבודה באותה שעה: והיכי עבדי
הכי. רבי אלעזר רבי שמעון דאמר האי דינא בבית הכסא: לאונסו. שהיתה שמועתו שגורה בפיו ומחדרד בה על כרחו ודוגמתו שמעתי בקדושין (דף ל"ג).

מתני'

מחשבה הוא דלא פסלה אבל לינה פסלה. תימה דבריש הוציאנו לו (יומא דף מח.) בעי רב פפא חישב בחפינת קטרת מהו ת"ש הוסיף רבי עקיבא הקומץ והקטרת כו' מדפסיל טבול יום פסולה גמי מלינה ומדפסלה לינה פסלה גמי מחשבה וולא דחי כדחא וי"ל דהתם דבאכילת מזבח מה לי מחשבה מה לי לינה אבל הכא

בבשר פרס תעשרפן וא"ח הדיב פסלה מחשבה
בקטרתה תנן עלעל פירק ב"ש (דף מג): דקטרת
ולבונה אין בהן משום פיגול וליד דעית דברת
ליבא מחשבה מיהא פסלה מיהא ידוהא חטאת
הפנימיות לרבי שמעון דאמר בפ"ק (לעיל יד.)
מודה היה רבי שמעון לפסול מקור משלש לשמו
ובקטרת נמי אתי ג"כ דמלא מלא ממנחה חתול
דקשה בקונטרס אמאי דחורץ לדרוק מהכל
יום הזה ליה לאתויי ממתני' דמעלה (דף י.)
דמתני' בהדיא והוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר
כיופורים ובלגית ותירץ רבנו י"א משום דההיא
מייירי בקטרת דכל השנה דחוקני קרבן דחבלי
דההוא דמיקדש בכל פסלה ביה לינה אבל
התם בקטרת יום הכיפורים דעיקרה אינה בכלי
אלא משום דלא אפשר כדאמר התם לעיל
מייירי אמרי' דלא מפסלה בלינה אבל
דרבי עקיבא משמע דמייירי בכל קטרת ועוד
ל"ל דההיא דמעלה איכא לדחויי מדרבנן וכן
מחזיקין עליה משום פיגול טמא וזה אמרנא מבין
מדרבנן כמו דלא אובליג טמא ושעת משת
טמאן ושעת רביעית יום ובגנב למקדש ושעה
כדי אבילת פרס חייב דהיינו מדרבנן דפסול גיה
והוי רבנן כדאמרין פירק תרתי דיומא (דף
הא) אבל דההיא דר' עקיבא פסול דאורייתא
דמפסל טבול יום ע"י צירוף דאי מדרבנן לא
היה מחזיקין נמי האי פסול על ידי צירוף וא"ת
והדיב דייק דמפסל טבול יום פסלה נמי לינה
והא משנחבא במחשבת פסולת בטבול יום וצ"ל
לא פסלה עד שנתנו במחשבת דאמר פרק קמא
דשבועות (דף קא.) ויל דהא דנפסל בטבול יום
דהיינו מדרבנן **שיבא** רובו במיעוט אבר. פי
בקונטרס דמביעיה ליה לענין טמא ומתעסק בהן
וקשה דבסוף כיצד צורכי' (פסחים פה.) אמרין
דמביעיה בשם פסול מחזיקין לחבורה אי חייב
עד שינח חוצאה כתיב ביה כשבת ופריך ממתני'
דהבא דהוי סובלין אתרו במשותט דקתי דאשתיים
מטמאין בגדים אחרונים אי מטמאין בגדים עד
שיצאו ואף על פי דלא נח ומשני בגדרים
וואם כן רובו במיעוט אבר דהבא לא מחזיק
לענין שבת כיון דאגדור בפנים לא טימא בגדים
ונראה לפרש דמביעיה ליה לענין לשוור' בפנים:
א

ובמקומהרס בפורים, ובלילה. מאי לאו, לינת בשר. לא, לינת
 פוקל מועלין בהן בבית הדשן, עד שייתקד הבשר. מדיספא
 אירא. ספא בשר, רישא אימורין. תא שמע, דתני לה, שא
 מאי לאו, לית. לא, פסול טומאה ופסול יציאה. בעי רבי
 בפסלים הנשרפים ושעורים הנשרפים. מאי קמביעא ליה. אמר ר
 דמאן דאמר, עדיון לא הגיע זמנו לצאת. מי אמרנו, הני
 חובה. אבל הני, דסופן לצאת חובה. לא, או דלמא, הכא נמי
 ביציאתו. מאי לאו, פסול יציאה. לא, פסול טומאה ופסול
 שדיו. פשיטא, דלא שבקינן רובא דבתרמו, ואוליין בתר רובא
 רובו במיעוט אבר, מהו. הך מיעוטא דאבר, בתר רובא

חיו מוכלין אותו. הנשרפן כמזאתו במוטות לקמן יליף לה: **הראשונים**. בני אדם הנושאין כמזאתו שבראש האחד יוצאים ראשונים: **עד שיצאו**. האחרונים בגמרא יליף לה: ניתן **במשכשכ**. דגמרה שריפתן אין המסייע שוב בהן מטמא בגדים אבל מקמי הכי כל המסייעין כשעת שריפה מטמאין בגדים וכולה יליף בגמרא: **גמ'** **ששם שורפים פסולי בשר קדשי**

קדשים. שמוחצת אבילתן בעורה ופסול אמורים אפילו של קדשים קלים דהואיל והקטרת הכשרין בעורה אך שרפת פסולין (דף) דקורבן כדלפינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.) מבקדש באש תשרף: קורם וריקה. שלא הגיע זמנו לצאת לפיכך נשרפין בעורה: אחר צורה: וכפצואן: ונשחן נשרפין במצותן שלא אירע בהן שום פסול: נשרפין חוץ ל' מחנות. כדלפינן בפרקים: לא אחר וריקה. והאיל ועדין לא יצאו: ביציאתן. לא שרץ שיצאו: אפילו שתועיל. לפסולת אם לנה: בבשר דבר אבילה. עולה או אימורין שהן לאבילת מומב אבל הני לבשריה קיימי דלא אבילתו (שמות כג) לא ילך חלב וטני וגו' או באבילת אדם כדכתיב (שם כ) לא תותירו וגו': ושון שאם חישוב כו' ושון ר"ש דחכמי בשתתקו ב'פ' ב"ש (לעיל מג.) אם פיגול נהגו בהטאות הפנימיות שאם חישוב לאבול מבשר הפרים למחר או אם חישוב בשחשטה לא מנת לשורפן חוץ לג' מחנות למחר לא עשה כלום מחשבת אבילה דבשר שדרכו לאבול בעינן דהני אלא דרכן לאבול וגבי שריפה נמי אצ"ל דכי אורודה חיה אבילת מומב או אבילת אדם בעינן לפגל ומד' פיגול נהגו בפנימיות כגון אם חישוב על הקטרת אימורים להקריבו למוה: לנה נמי לא פסלה. בבשר קסיד' דאי לנה פסלה מחשבת ליה נמי שום אבילה: לית אימורין: דבמיד' דהקטרה דלא נמי פסלה לנה: ע"י שיותן הבשר. דכל זמן שלא נעשית מצותן מועילין בהן: מדיסא. לענין מעילה בבשר איירי. רישא נמי. לענין לנה עצמה בבשר קאמר: דתני ל' מבותרותא דלעיל: ופסול יציאה. כיון שיצאו לפני זריקת דמים שעינין לא הגיע זמן לצאת: יציאה מהו שתועיל. לפסולין אם יצאו מן המזורה לפני זריקת דמים: מאי קאביעא ליה. אמאי תפסול ליה חסין יציאה: א"ל רימה בר אבא. כי קא מביעיא ליה אליבא דמאן דפסלי בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים משום דעינין לא הגיע זמן לצאת בפרק כל התחדי' (לעיל פט.) הכא מאי מן אמרנן דהני חילי בשר קדשים קלים דאין סופן חובה לצאת אבל הני שסופן לצאת חובה לא מפיסלי ביציאתן: לא פסול טומאה ולינה. דקאי אלא ומודי ליה דאם הכא מודי ליה שצא רובו. ומיעוט אחד מן הקברים משלים לרובא של בהמה ליציאתה: פהו. מי הוי יציאה לשמא את המועטסקין בהוצאת רובן או לא הוי יציאה מן אמרנן שדי מעוטא דאבר

לֹא הִיגֵעַ זְמַנוֹ לְצֵאתָהּ. הִיא שֹׁמֵעַ, דִּתְנוּ לָהּ, שְׂאִידֵעַ בּוֹ פֶסֶל
בְּעֵי רִבִּי אֱלֶעָזָר, פְּרִים הַנִּשְׁרָפִים וְיִשְׁעִירִים הַנִּשְׁרָפִים, שֶׁצֵּאָה
לָהּ, וְהָאֵל לֹא נִפְקָא לָהּ. אוֹ דִּלְמָא, בְּתֵר רִיבָא דְבִהְמָה
דְּאִבְרִים. אֲמַר, שֶׁצֵּאָה חֲצִי בְּרִיבּ אִבְר. הֵיאֵל מִיַּעֲזָא דְאִבְר,

במה הוא כְּדִי דִּיבּוּרוֹ? רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: כְּדִי שְׂאִילת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבִירוֹ . אָבֵא
בַּר בַּר חֲנָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כְּדִי שְׂאִילת שְׁלוֹם בֵּין הָרֹב לַתְּלָמִיד, וַיֹּאמֶר לוֹ: שְׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי .

אֶחָד שָׁאָמַר: "הֲרִינִי נְזִיר מֵאַה יוֹם", וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וַאֲמַר: "וְאַנִּי מֵאַה יוֹם", וַחֲזַר וַאֲמַר: "וְאַנִּי" – נַעֲשֶׂה
עֵינָךְ מִפִּילָה.

אֶחָד שָׁאָמַר: "הֲרִינִי נְזִיר", וַאֲמַר: "וְאַנִּי" בְּתוֹךְ דִּיבּוּרוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן. וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וַאֲמַר: "וְאַנִּי" בְּתוֹךְ
כְּדִי דִּיבּוּרוֹ שֶׁל שֵׁנִי. הוֹתֵר הָרֵאשׁוֹן – הוֹתֵר הַשֵּׁנִי. הוֹתֵר הַשֵּׁנִי – לֹא הוֹתֵר הַשְּׁלִישִׁי.

אֶחָד שָׁאָמַר: "הֲרִינִי נְזִיר שְׁתַּיִם", וְשָׁמַע שְׁנַיִם וַאֲמַרוּ: "וְאַנּוּ", נְזִירִין שְׁתַּיִם, אוֹ כֹּל אֶחָד וְאֶחָד שְׁתַּיִם?
הוּא הוֹתֵר – הוֹתֵרוֹ הֵן. הוֹתֵרוֹ הֵן – לֹא הוֹתֵר הוּא.

שְׁנַיִם שָׁאָמְרוּ: "הֲרִי אֲנִי נְזִירִין", וְשָׁמַע אֶחָד וַאֲמַר: "וְאַנִּי", תַּחַת שְׁנֵיהֶן נְזִיר, אוֹ תַּחַת כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
נְזִיר? הוֹתֵרוֹ הֵן – הוֹתֵר הוּא. הוֹתֵר הוּא – לֹא הוֹתֵרוֹ הֵן.

פִּי מִן הַיַּיִן. רֹאשִׁי מִן הַתַּנְגְּלַחַת. יָדִי מִן הַטּוֹמָאָה. רַגְלִי מִן הַטּוֹמָאָה.

רֹאשִׁי נְזִיר, כְּבִידִי נְזִירָה – נְזִיר. חִילוּכֵי נְזִיר, דִּיבּוּרֵי נְזִיר – לֹא אָמַר בָּלוֹם. לָמָּה? שֶׁהַתְּפִיס אֶת הַנֶּגֶד
בְּדָבָר שֶׁהַנֶּשְׁמָה תִּלְוֶיהָ בּוֹ. נֶגֶד נֶגֶד . מַה נֶּגֶד שֶׁנֶּאֱמַר לְחֵלֶן – דָּבָר שֶׁהַנֶּשְׁמָה תִּלְוֶיהָ בּוֹ, אַף נֶגֶד
שֶׁנֶּאֱמַר כָּאֵן – דָּבָר שֶׁהַנֶּשְׁמָה תִּלְוֶיהָ בּוֹ.

הוֹתֵר הוּא – הִיא הוֹתֵרָה. הוֹתֵרָה הִיא – הוּא לֹא הוֹתֵר.

מַה הֵן "וְאַנִּי"? מַה אֶת עֶבֶד לֵה, בְּאֶמֶן וְקַיִם לֵה, אוֹ יָפָה עֲשִׂיתָ? דְּרַבִּי חִיָּה רֹבֵה וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָה רֹבֵה.
תַּנִּי: הָאִשָּׁה שֶׁנִּזְרָה בְּנְזִיר, וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וַאֲמַר לֵה: מַה רְאִית שְׁתַּזְוִירִי? מַדּוּעַ עֲשִׂית שֶׁנִּזְרָתָ? וְלֹא הֵייתִי
רוֹצֶה שְׁתַּזְוִירִי אֵין כָּאֵן נֶגֶד! אֵין כָּאֵן שְׁבוּעָה! – לֹא אָמַר בָּלוֹם. אָבֵל אִם אָמַר: יָפָה עֲשִׂית שֶׁנִּזְרָתָ!
וְכָךְ הֵייתִי רוֹצֶה שְׁתַּזְוִירִי? וְאֵילוֹ לֹא נִזְרָת הֵייתִי מִזִּירָה! תַּנִּי רַבִּי חִיָּה: בּוֹלָהֶם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּר. תַּנִּי
רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: בּוֹלָהֶם יָכוֹל לְהַפֵּר, עַד שִׁיאֲמַר בְּאֶמֶן, וְקַיִם לֵיךְ – עוֹד אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּר.

הַלֵּכָה ב' מִתַּנִּי 'הֲרִינִי נְזִיר, וְאֶת' וְאֶמְרָה: "אֶמֶן" – מִיפֵּר אֶת שְׁלֹה וְשִׁלּוֹ קַיִם. "הֲרִינִי נְזִירָה; וְאֶתָּה"
שָׁמַע בַּעֲלָהּ, וַאֲמַר: "אֶמֶן" – אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּר.

[דף י"ז ע"א]

גְּמָרָא הוֹתֵרָה הִיא – הוֹתֵר הוּא. הוֹתֵר הוּא – לֹא הוֹתֵרָה הִיא.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני שהוא כתולה נדרו בה. באומר: "על מנת, ואת".

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הפעל שאמר: "אין כאן נדר", "אין כאן שבועה" – לא אמר כלום. וכן שאמר: "מופר ליד", "בטל ליד" – לא אמר כלום. אלא, זה פהילכתו וזה פהילכתו. הפעל אמר: מופר ליד, בטל ליד. וכן אמר: אין כאן נדר, אין כאן שבועה.

הלכה ג' מתני' האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה ביו, ומטמאה למתים – הרי זו סופגת את הארבעים.

הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה ביו ומטמאת למתים – אינה סופגת את הארבעים; רבי יהודה אומר: אם אינה סופגת את הארבעים, תספוג מכת מרדות.

גמרא מלקות תורה – ארבעים חסר אחת. אומדין אותו, אם יש – מלקין אותו, ואם לאו – אין מלקין אותו. מכת מרדות, חובטין אותו עד שיקבל, או עד שתצא נפשו.

פתיב וחי יסלח לה – מניד שטעונה סליחה. בשחיה רבי יעקב מניע לפסוק זה, היה אומר: מי שנתפזר שיעלה בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר פסירה – צריך כפרה, תפתפזין שיעלה בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר – על אחת כפה וכמה!

תני: האשה שנדרה בנזיר, ושמעה חבירתה, ואמרה: "ואני", ושמע בעלה של ראשונה ואמר: "מוותר ליד" – הראשונה מותרת והשנייה אסורה. רבי שמעון אומר: אם אמרה: "לא נתפזרתי אלא להיות כמותה וכיצא בה" – אף השנייה מותרת.

תמן תנינן: רבי לעזר אומר: עד שיאמר שבועה באחרונה. רבי שמעון אומר: עד שיאמר שבועה על כל אחת ואחת.

אמר רבי יוחנן: דברי רבי שמעון, נמצא שאין בידו חטים, פטור על השאר. אמר רבי אבא: אף רבי יודה מודה בה.

נמצא שאין בידו חטין, מהו שתחול עליו שאר המינין? חברייא אמרין: לא חלה. רבי זעירא אומר: חלה.

אמר רבי יעקב בר אבא: מתניתא מסייע לחברייא, האשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה: "ואני", ושמע בעל הראשונה והיפר לה – הראשונה מותרת והשנייה אסורה. רבי שמעון אומר: אם

אמר: "לא נתפונתי אלא להיות כמותה וכיצא בה" – אף השנייה מותרת. מפני שאמר: "להיות כמותה וכיצא בה", האם לא אמר: "להיות כמותה וכיצא בה" – הראשונה מותרת והשנייה אסורה.

[דף י"ז ע"ב]

מה אם תפון שאין שם עיקר נזירות, את אומר: חלה, פאן שיש פאן עיקר שבועה – לא כל שפון? מהו דאמר רבי יוחנן: דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו היטין – ופטור על השאר? במתפישו, באומר: שעורין יהו ביהיטין, כוסמין יהו ביהיטין.

פשיטא דא מילתא, לא היפר לה בעלה של ראשונה, ועברה על נדרה – לוקה. שנייה מהו שתלקה? אמר רבי יוסה, מאחר שזו לוקה – זו לוקה. אמר רבי לא: רבי שמעון היא. ותיעשה שנייה באומרת: הריני נזירה לאחר עשרים יום. רבי שמעון בדיעתיה, רבי שמעון פוטר שלא נתנדב בדרך המתנדבין.

הלכה ד' מתני' האשה שנדרה בנזיר, והפרישה את בהמיתה, ואחר כך היפר לה בעלה, אם שלו היתה בהמה – תצא ותרעה בעדר. ואם משלה היתה בהמה – תחטאת תמות, ועולה תיקרב עולה, ושלמים יקרבו שלמים, ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין להם.

היו לה מעות סתומים – יפלו לנדרה. מעות מפורשים: דמי חטאת – ילכו להם המולח, לא נהנין ולא מועלין בהן. דמי עולה – יביאו עולה, ומועלין בהן. דמי שלמים – יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין להם.

גמרא הא ליקדש – קדשה? אלא בשנתן לה אחר מתנה, ואמר לה: על מנת שלא יהא לבעליך רשות בהן. שלה הן? אמר רבי מתנייה: במשלטת על נכסיו. ואם בא ומיחה – לא קדשה, ואם לאו – קדשה. תפון את מוצא אומר: תצא ותרעה בעדר, וכא את אמר אבן?

[דף י"ח ע"א]

תפון – תפון עוקר את הנדר מעיקרו, ברם חבא – אינו עוקר אלא מיכן ולבא.

מי מיפר את שעליה? אמר רבי יוסי בן חנינה: גזירת הכתוב היא, הפר את נדרה – הפר את מה שעליה. מי שהוא היפר נדרה – הוא מיפר מה שעליה.

תנני: אין טעונין לא לחם, ולא זרע.

רבי בון בר חייא בריה דרבי שמעון בעי: שלמים באין לאחר מיתה מהו שיטענו לחם?

חזר וזכר: וכן בחיים, לא על הבטלה הן באין? את אמר: טעונין לחם! וכא, טעונין לחם!

אמר רבי יוסה: פשיטה לרבי בון בר חייא, בשלמים תבאין לאחר הפרה – שאין טעונין לחם. מה בין

מיתה מה בין הפרה? מיתה – בכך נראו להיטען לחם, הפרה – לא נראו להטען לחם!

תנני: אשם לאחר הפרה. אין אשם לאחר מיתה. מיתה – אין אשמה קרב. הפר לה – אשמה קרב. מיתה

– אין אשמה קרב, שאין לה אשם קרב לאחר מיתה. היפר לה – אשמה קרב, שאין לה אשם בא על הבטלה בזה.

תמן תנינן: מותר נזירים – לנזירים. מותר נזיר – לנדבה. אמר רב הסדא: והוא, שקרבה הטאתו בפוף. ואם קרבו שלמיו בפוף – מותרו שלמים.

אמר רבי זעירא: אפילו קרבו שלמיו לבפוף – הלכה אחת היא בנזיר – שתהא מותרו נדבה.

מתניתא מסייע לדין, ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייעא לרבי זעירא: אלו הן מעות סתומין? כל שדמי הטאות מתות מעורבות בהן. ואפילו הפריש דמי הטאות מתות מתוכן – מעות סתומין הן.

מתניתא מסייע לרב הסדא: "אלו לחטאתי וחסאך לנזירותי", ומת – מועלין בכולן ואינן מועלין במקצתן. ולא אמר: ואם מת – יפלו בנדבה.

אמר רב הסדא: מותר לחם נזיר – ירקב. אמר רבי יוסי: ויאות! להקריבו בפני עצמו אי אתה יכול, שאין לה לחם קרב בפני עצמו. להקריבו עם נזירות אחרת אין את יכול, שאין לה נזירות באה בלא לחם. לפום בן צריד לומר: מותר לחם נזיר – ירקב.

סברין מימר: הוא מותר לחמו, הוא מותר נסכיו. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מותר נסכיו –

[דף י"ח ע"ב]

קדשי קדשים אינן – יפלו לנדבה.

על דעתיה דרבי יוסי בי רבי בון: שמואל, ורב הסדא, ורבי אלעזר – שלשתן אמרו דבר אחד .

רב הסדא - הוון דהכא. שמואל - דמר רבי יוסי: עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לרבי שמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה: ופלו לנדבה. מותר עשירית האופה - שילו. רבי יוחנן אמר: יוליכם לים המלח. רבי לעזר אומר: ופלו בנדבה.

רבי בא בשם רב: מעות - סתומין, אין בהמה סתומה.

אמר רב ששת: ותני בן: יכול לא יצא בקרבן אביו בהמה שהפריש, מן הקלה לחמורה, ומן החמורה לקלה, מן הקלה לקלה, ומן החמורה לחמורה, שכן אינו מגלח על בהמת אביו נזירות. אבל, יצא בקרבן אביו במעות שהפריש, מן הקלה לחמורה, ומן החמורה לקלה, ומן הקלה לקלה, ומן החמורה לחמורה, שכן הוא מגלח על מעות נזירות בזמן שהן סתומין, לא בזמן שהן מפורשין! תלמוד לומר קרבנו - בקרבנו הוא יוצא, אינו יוצא בקרבנו של אביו. בשהוא אצל המעות, הוא מזכיר סתומין.

בהמה, אין עליה הילכות סתומין - בפתחילה. יש עליה הילכות סתומין בסוף. מעות, יש עליהן הילכות סתומין בפתחילה, ואין עליהן הילכות סתומין בסוף.

מעות - יש עליהן הילכות סתומין בפתחילה, דתנינן: היו לו מעות סתומין - ופלו לנדבה.

בהמה - אין עליה הילכות סתומין בפתחילה, דתנן: רבן שמעון בן גמליאל אומר: הביא שלש בהמות ולא פירש.

מעות - אין עליהן הילכות סתומין בסוף. דתנן: "אלו לחטאתי ושאר לשאר נזירותי ומת - מועלין בכולן ואין מועלין במקצתן."

בהמה - יש עליה הילכות סתומין בסוף - בשהביא מעות וחיללן על בהמה.

הפריש חמור - במפריש מעות. הפריש שור - רבי יוסי בי רבי בון רבי חייא בר לוליאני, תריהון אמרין בשם שמי: חד אמר: במפריש מעות, וחד אמר: במפריש בהמה.

הלכה ה' מתני' נזרק עליה אחד מן הדמים - אינו יכול להפר. רבי עקיבה אומר: אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות - אינו יכול להפר. במה דברים אמורים? בתגלחת הפתחה; אבל

[דף י"ט ע"א]

בתגלחת הטומאה - ופר, שהוא יכול לומר: "אי אפשי באשה מגולת".

רבי אומר: אף בתגלחת תטהרה – יפר, שהוא יכול לומר: "אי איפשי באשה מגולחת".

גמרא מיפר לה מפני שערה! רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יסא בן חנינא: גזירת הכתוב היא, הפר נדריה – היפר מה שעליה. בשעה שהוא מיפר נדריה – מיפר מה שעליה.

אמר רבי לעזר: דרבי שמעון היא.

אמר רבי יוחנן: דברי הכל היא, משנייתק מלא תעשה לעשה.

רבנין אמרין: (במדבר ו) ואחר ישטה הנזיר יין – אחר כל המעשים הללו. רבי שמעון אומר: אפילו אחר מעשה יחיד.

אמר חזקיה: מתניתא מסייע לרבי לעזר. במה דברים אמורים? בתגלחת טהרה, אבל בתגלחת טומאה – יפר, שהוא יכול לומר אי איפשי באשה מגולת, הא תגלחת טהרה – אינה מגולת. מאן אית ליה, תגלחת – אינה מגולת, לא רבי שמעון?

אמר רבי יוסי בר אבון: אף רבי דכותה. רבי אומר: אף בתגלחת טהרה – יפר, שהוא יכול לומר: אי איפשי באשה מגולחת. וימר: אי איפשי באשה מגולת ומגולחת?

אמר רבי יונתן: לא אמר רבי עקיבה, אלא בחטאת, שחטאת פסולה שלא לשמה. מעתה אפילו בחיים! אינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה.

הלכה ו' מתני' האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדרת את בנה בנזיר.

[דף י"ט ע"ב]

ביצד? גילה או שגילוחו קרובים, מיחה או שמיחהו קרובים; היתה לו בחמה מופרשת – החטאת תמות, והעולה תיקרב עולה, ושלמים יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם.

היו לו מעות סתומים – יפלו לנדבה; מעות מפורשים, דמי חטאת – ילכו לים המלח, לא נהנין ולא מועלין. דמי עולה – יביאו עולה, ומועלין בהן. דמי שלמים – יביא שלמים, ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם.

האיש מגלח על נזירות אביו, ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. ביצד? מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות סתומין על נזירותו, ומת, ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על נזירות מעות אבא". אמר

רבי יוסי: הרי אלו ופלו לנדבך, אין הוא מגלח על נזירות אביו! ואי זהו שהוא מגלח על נזירות אביו?
מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות סתומין לנזירותו, ומת – זהו שהוא מגלח על נזירות
אביו.

גמרא (ויקרא יג) איש. אין לי אלא איש, אישה מניין? תלמוד לומר, צרוע, בין איש, בין אישה, בין
קטן. אם בן למה נאמר איש? לענין שלמטן, האיש פורע ופורם, אין האישה פורעת ופורמת.

האיש מדיר והאיש מגלח. רבי יוחנן בשם רבי מאיר: כ"ד דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל,
ונה אחד מהן. בית שמאי אומרים: אין האיש מדיר את בנו בנזיר, ובית הלל אומרים: מדיר בנו
בנזיר.

תני: בניזרי מרחם – אית דכעי מימר: עד שיביא שתי שערות, אית דכעי מימר: עד שיבא לעונת
נדרים. תכל מודין, שאם יבא לעונת נדרים – שאינו מזיר.

גילח או שגילהו קרובים, מיחה או שמיחהו קרובים. בכל לשונות – כמי שמיחה. יושב לו לפני
הספר – כמי שלא מיחה.

קרוב מהו שמיחה?

מהו שתחול עליו נזירותו ונזירות אביו כאחת? מעשה בי רבי חנינה בן חנינה, שהדירו אביו, והיה
רבן שמעון בן גמליאל בודקו אם הביא שתי שערות. אמר לו: מפני מה אתה בודקיני? "אם נזירות
אבא עלי – הריני נזיר, ואם לאו – הריני נזיר מפבר!" עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו, ואמר לו:
בטוח אני, שאי אתה יוצא מן הזקנה עד שתורה הוראות בישראל. אמר רבי אלעזר בר צדוק: אני
ראיתי יושב ודורש ביבנה.

רבי אחא רבי אימי אמר, רבי יוסי בן חנינה שאל: מליקת העוף שולו, מהו שתיאכל? עד דאת מקשי
לה למליקת העוף, קשיתה לשחיטת העוף! תמן: ספק אחד, וכא, שני ספיקות.

אמר רבי מני: ואפילו הכא ספק אחד הוא, בהדא דתני: הנזיר והמערך – אין בו משום שחיטת חולין
בעורה. רבנן דקיסרין בשם רבי יוסי בן חנינה: אפילו ספק אחד אינו, במאן דאמר: אין שחיטת העוף

[דף כ' ע"א]

מחזרת מדבר תורה (במדבר יא) וישמחו להם שמחה – וישמחו להם שחוט.

עד כדון, בשוין, הוא ובנו נזיר אחת. הוא נזיר אחת ובנו נזיר שנים? הוא נזיר טהור ובנו נזיר טמא?
הוא נזיר טמא ובנו נזיר טהור?

מאי טעמא דרבי יוסי? קרבנו לה' על נזרו – שיקדום נזרו לקרבנו, ולא שיקדום קרבנו לנזרו! הוון בעיי
מימר: רבי יהודה ידי לרבי יוסי, אשכחיה, אמר: לא דו מודו לדו, ולא דו מודו לדו.

הדרן עלך מי שאמר

פרק ה

הלכה א' מתני' בית שמאי אומרים: הקדש טעות – הקדש; ובית הלל אומרים: אינו הקדש.

ביצד? אמר: "שור שחור שיצא מביתי ראשון, הרי הוא הקדש"; ויצא לבן – בית שמאי אומרים:
הקדש. ובית הלל אומרים: אינו הקדש.

"דינר זהב שיעלה בידי ראשון, הרי הוא הקדש"; ועלה של כסף – בית שמאי אומרים: הקדש; ובית
הלל אומרים: אינו הקדש.

"הבית של יין שתעלה לידי ראשונה, הרי הוא הקדש"; ועלה של שמן – בית שמאי אומרים: הקדש;
ובית הלל אומרים: אינו הקדש.

גמרא תמן תנינן: המתבטין לומר: תרומה, ואמר: מעשר, מעשר, ואמר: תרומה. עולה, ואמר:
שלמים. שלמים, ואמר: עולה.

אמר רבי ירמיה: בא לומר: הולין, ואמר: עולה – קדשה. אמר רבי יוסי: במתבטין להקדיש אגן קיימין,
אלא שהוא טועה משום דבר אחר היא.

מתניתא מה היא? על דעתיה דרבי ירמיה – במחלוקת. על דעתיה דרבי יוסי – דברי הכל.

(ויקרא ח) בשפתים – לא בלב. יכול שאני מוציא את הגומר בלב, תלמוד לומר: לבטא. שמואל אמר:
הגומר בלב – אינו חייב עד שיוציא בשפתיו.

והתני: (שמות לח) כל נדיב לב, זה הגומר בלב! אתה אומר: זה הגומר בלב, או אינו אלא המוציא
בשפתיו, כשהוא אומר: (דברים כג) מוצא שפתיו תשמר ועשית – הרי המוציא בשפתיו אומר. הא

מה אני מקיים כל נדיב לב? זה הגומר בלב!

[דף כ' ע"ב]

מאן דמר שמואל – לקרבן?

תמן תנינן: המכנס מעות ואמר: "הרי אילו לשקלי", בית שמאי אומרים: מותרן נדבה. ובית הלל אומרים: מותרן חולין. "שאביא מהן שקלי" – שוין שמוותרן חולין.

אילו לחטאתי – שוין שמוותריהן נדבה. שאביא מהן חטאתי – שוין שמוותריהן חולין.

רבי יוסי בשם רבי אלעזר: מה פליגא? במכנס פרוטרוט, אבל באומר: "אילו" – כל עמא מודי שהמותר נדבה.

רבי חזקיה רבי ביבי בשם רבי לעזר: מה פליגא? במכנס פרוטרוט, אבל באומר: "אילו" – כל עמא מודי שהמותר חולין.

אמר רבי חזקיה: מתניתא מסייע לרבי ביבי. אמר רבי שמעון: מה בין שקלים לחטאת? אלא, שהשקלים יש להן קיצבה.

מה נן קיימין? אם באומר: שאביא מהן שקלים – כל עמא מודי שהמותר חולין. אם באומר: שאביא מהם חטאתי – כל עמא מודי שהמותר חולין!

אלא כן אנן קיימין, באומר: "אילו"! שקלים, על ידי שקצבתן מן התורה – מותרן חולין. חטאת, על ידי שאין קצבתן מן התורה – מותרה נדבה.

מה עבד לה רבי יוסי? פתר לה: במכנס פרוטרוט, כבית הלל.

הפריש שקלו, סבור הוא שהוא חייב, ונמצא שאינו חייב – לא קדש.

הפריש שנים, סבור שחייב שנים, ונמצא שאינו חייב אלא אחת. אותו השני, מה את עבד ליה? סבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב. באומר: אילו.

נישמעינה מן הדא: הפריש חטאתו, סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב – לא קדשה. הפריש שנים, סבר שהוא חייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחת, אותה השנייה (מה את עבד לה? סבור שחייב ונמצא שאינו חייב, או באומר: אילו, אלא) רועה. הכא נמי, אילו – לנדבה. היאך אתה אומר אילו?

תמן תנינן: האומר: "הרי עלי במחבת"

[דף כ"א ע"א]

והביא במרחשת, "במרחשת" והביא במחבת. רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש: דבית שמאי היא, דבית שמאי אומרים: הקדש טעות – הקדש.

רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי: ולמה לי נן פתרינ לה דברי חבל? באומר: במחבת אמרתי, אבל אם אמר: תרי עלי במחבת, וחזר ואמר במרחשת, יצא!

אתא רבי חנינא ורבי יסא בשם רבי יוחנן: דברי חבל היא.

רבי ירמיה בעי: אמר: תרי עלי או במחבת או במרחשת, וחזר ואמר במחבת, וחזר ואמר במרחשת? רבי יודה בר פזי בשם רבי אחא, רבי חמא בשם רבי יוסי: קובעין אפילו בפה.

סברין מימר: אפילו ימים טובים קובעין, אפילו פלים קובעין.

תמן תנינן: רבי יוסי בי רבי יודה אומר: עשה שוגג כמזיד בתמורה, ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין. חזקיה אומר: לשוגג בלא תעשה, ולממיר בלא תעשה. אבל אם בא לומר: חולין, ואמר: עולה – לא קדשה.

אמר רבי יוחנן: בא לומר: חולין, ואמר: עולה – קדשה. אבל אם בא לומר: עולה, ואמר: חולין – לא קדשה. ותייא דרבי יוחנן ברבי יוסי בי רבי יודה בתמורה, כפתרה דרבי ירמיה על דבית שמאי במוקדשין.

על דעתיה דרבי יוחנן, ניהא עשה שוגג כמזיד בתמורה, ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין? במקדיש בכור.

ומי קדש? לא בן אמר רבי חייא ורבי אחא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: הקדיש בכור עולה למזבח – אפילו לדמים לא קדש. הקדיש בעל מום למזבח – אפילו בתמורה לא קדשה! אלא, המקדיש בעל מום עובר.

ומחזקיה הוא למפות? אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה:

[דף כ"א ע"ב]

תיפתר, במקדש תמימין לבדק הבית. רבי יוסי בי רבי יודה – בשיטת אביו: הקדיש תמימים לבדק הבית – עובר בעשה. מניין בלא תעשה? תלמוד לומר (ויקרא כב) וידבר ה' אל משה לאמר – לאו אמור. דברי רבי יודה.

רבי הוה יתיב מתניי בפרשת אין ממירין בבכור, וחליף אבוי דבר פדית. חמתיה רבי, אמר: אנא ידע מה אמר פדון! אנא מימר, וידבר ה' אל משה לאמר – לא יימר, דברי רבי יודה. וכתוב בן? דמר רבי אמי בשם רבי יוחנן: גורעין לדרוש מתחילת הפרשה לסופה. רבי חנינה בשם רבי ירמיה: ואפילו באמצע התיבה, (שם ב) ויצקת עליה שמן מנחה היא – ויצקת משמן מנחה, לרבות כל המנחות ליציקה.

תמן תנינן: שום היתומין – ל' יום. שום הקדש – ס' יום. ומכריזין בבקר ובערב.

אמר רבי מנא: רבי ליעזר – חשש על הערמה. רבי יהושע – לא חשש על הערמה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיא דרבי אליעזר בבית שמאי, ודרבי יהושע בבית הלל.

דרבי אליעזר בבית שמאי, בבית שמאי אומרים: אין אדם נשאל על הקדישו, והוא דתהו אמר: צריך להדיר הנגיה.

ודרבי יהושע בבית הלל, בבית הלל אומרים: אדם נשאל על הקדישו, והוא דתהו אמר: אינו צריך להזיר הנגיה. מה נפשך, תהא בו האיש (תהו) [תהו] שישאל על הנגיתו?

מודה רבי יהושע בערב – שהוא צריך להדיר הנגיה.

מה אמר רבי יהושע במתנה? מכיון שהוא נותן מתנה בעין יפה – אינו צריך להדיר הנגיה, או מאחר שהורע פוחו והוא חוזר בו – צריך להדיר הנגיה.

[דף כ"ב ע"א]

נישמעניה מן הדא: קריבתיה דרבי חגי, הוה בעל חייב קרטס, אתא מרי חובא, ומרף. אתא עובדא קומי דרבי אחא, אמר: [אין] צריך להדיר הנגיה. רבי יוסי אמר: (אין) צריך להדיר הנגיה.

אמרין חבריא קומי רבי אחא ורבי יוסי: יאות אמר רבי אחא, דאין חוזר הוא עליה, לא אתי מרי חובה ומר? אמר לון רבי יוסי: עבדה לון תכשיטים, עבדה לו פרה פרנן. אמר רבי חנני: משה! יאות אמר רבי יוסי! ונפק עובדא ברבי אחא.

תמן את אמר: תצא ותרעה בעדר, וכא את אמר אבין. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן לנזירותו נשאל, מפני נזירות יצאו קרבנותיו לחולין.

רבי ירמיה בשם רבי חונה, רבי חזקיה ורבי אחא בשם רבי יוחנן: כל עמא מודיי שאין נשאל על תמורתו! מה פליגין? בהקדישו. שבית שמאי אומרים: בשם שאין אדם נשאל על תמורתו, כך אין נשאל על הקדישו. בית הלל אומרים: אדם נשאל על הקדישו, ואין נשאל על תמורתו.

רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא: את תופשו משם שור משם ראשון? שור שחור שיצא מבית ראשון, ויצא לבן, ויצאו שחורין אחריו, את תופשו משום ראש לשחורים! שור לבן שיצא מבית ראשון, ויצא שחור, ויצאו לבנים אחריו, את תופשו משום ראש ללבנים.

שור שעמד על האבוס, ונמצא רבין. רבין, ונמצא עומד. והא ביה פתחא דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: נתבונן לתרום כרי היטין, ותרם שעורים; בפילה – לא עשה כלום, ביום – מה שעשה עשוי. שחמתית ונמצאת אגרון, אפילו ביום – לא עשה כלום.

[דף כ"ב ע"ב]

איל – לא כלום. עגל – אין, דכתיב (ויקרא ט) ועגל בן בקר לחטאת.

פקש – לא כלום. סלעים – לא כלום. פרוטרוט – לא כלום. דינר זהב – קדש.

הלכה ב' מתני' מי שנדר בנזיר, ונשאל לחכמים ואסרו – מונה משעה שניזר. נשאל לחכמים והתירו, והיתה לו בהמה מופרשת – תצא ותרעה בעדר. אמרו בית הלל לבית שמאי: אין אתם מודין בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר? אמרו להן בית שמאי: אי אתם מודין במי שטעה, וקרא לתשיעי – עשירי, ולעשירי – תשיעי, ולאחד עשר – עשירי, שהוא מקודש! אמרו להן בית הלל: לא השבט קידשו! ומה אילו טעה והניח את השבט על השמיני או על שנים עשר, שפא עשה כלום? אלא פתוב שקידש את העשירי, והוא קידש את התשיעי, ואת אחד עשר.

גמרא תני: בית שמאי אומרים: משענה שנשאל. ובית הלל אומרים: משענה שגזר. מה נן קיימין? אם בשגילגל בגזרו – כל עמא מודיי משענה שנשאל. אם בשלא גילגל בגזרו – כל עמא מודיי משענה שגזרו. אלא כי נן קיימין, בשעתיד לישאל, בית שמאי אומרים: מכיון שעתידי לישאל – מגלגל הוא. ובית הלל אומרים: אילו גילגל, לא היה נשאל.

הרי שגזר והיה מגלגל בגזרו – אין נשאלין לו, אלא אם כן נהג בהן באיסור, כימים שנהג בהן בהיתר; דברי רבי יודא. אמר רבי יסא: במה דברים אמורים? בגזרו מרובה, אבל בגזרו ממועט – דיו שלשים יום.

ומה בין גזרו מרובה לגזרו ממועט? אלא, אכן הוא, במה דברים אמורים? בזמן שגילגל בגזרו זמן מרובה. אבל גילגל בגזרו זמן ממועט – דיו שלשים.

מה נן קיימין? בשגילגל במומאה – כל עמא מודיי שפטר הכל. אם בשלא גילגל אלא בתגלחת – כל עמא מודיי שלא סתר אלא שלשים יום! אלא כן אנן קיימין: בשגילגל בין. בעומד בתוך גזירותו, אבל בעומד לאחר גזירותו, אבל – סתר.

[דף כ"ג ע"א]

תמן תנינן: קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי, שלשתן מוקדשין; התשיעי – גאכל במומו, והעשירי – מעשר. ואחד עשר קרב שלמים. (ויקרא כז, לב) והיה קדש – מלמד שהקדושה חלה על התשיעי ועל אחד עשר. יכול יקרבו שניהן? תלמוד לומר (שם ג, א) בקר בקר – לרבות אחד עשר. מן הבקר – להוציא את התשיעי. מה ראית לרבות אחד עשר ולהוציא תשיעי? אחר שריבה הכתוב, מיעט, שתימצא אומר: אימתי הקודש עושה תמורה, לפנני או לאחריו? הוי אומר: לאחריו. מרבה אני אחד עשר שהוא אחר הקדושה, ומוציא אני את התשיעי שהוא לפני הקדושה.

עד בדון, בסבור בו שהוא עשירי, וקרוי עשירי. היה יודע בו שהוא תשיעי, וקריין עשירי, חברייא אמרין: קדש. רבי יודן אומר: לא קדש.

מתניתא מסייע לחברייא, אמרו בית הלל לבית שמאי: אין אתם מודין שתצא ותרעה בעדר. אמרו להן בית שמאי: אי אתם מודין במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי – שהוא מוקדש. ואינן מקבלין מנהון, ולא כן, יתיבונן, מה אתם משיבין אותנו מן דבר שהיה קדוש

אלא בטעות, על דבר שהוא קדוש בין בטעות בין שלא בטעות? כפי דמר רבי אמי: עשירי הווי בתשובה! או יבא כפי דמר רבי נסא: באינש דאית ליה תרינ טעמין, ומתיב חד מנהון.

הלכה ג' מתני' מי שנזר בנזיר, והלך להביא את בהמתו, ומצאה שנזנבה; אם עד שלא נזנבה בהמה נזר – הרי זה נזיר. אם משנזנבה בהמה נזר – אינו נזיר. זו טעות טעה נחום איש המדי, בשעלו נזירים מן הגולה, ומצאו בית המקדש חרב, אמר להן נחום איש המדי: אילו הייתם יודעים שבית המקדש עתיד ליחרב, נזירים הייתם? אמרו לו: לא! והתירן נחום איש המדי. וכשבא דבר אצל חכמים, אמרו: כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש – נזיר, ומשחרב בית המקדש – אינו נזיר.

גמרא מה אנן קיימין? אם בשראה בהמה עוברת בשוק, ואמר: הריני נזיר על בהמה זאת שעברה, ואפילו משנזנבה בהמה – נזיר! אם בסבור שיש לו, ונמצא שאין לו? כך אנו אומרים, הריה עשיר והעני תיפקע מפניו נזירותו! אלא, אכן אנן קיימין, באומר: הריני נזיר על הבהמה שיש לי בתוך הבית, והלך ומצאה שנזנבה; אם עד שלא נזנבה הבהמה נזר – הרי זה נזיר. אם משנזנבה הבהמה נזר – אין זה נזיר.

תלמידוהי דרבי תייה בר לוליינא אמרין: רבי יהודה שאל: תחזיריה הנזבים בלילה; למפרע חזר עליו נזירותו, או מיפן ולבא?

זו טעות טעה נחום איש המדי. מה טעה? שפתח להם

[דף כ"ג ע"ב]

בבבולד. אמר להם נחום איש המדי: אילו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד ליחרב, נזירין הייתם? אמר רבי זעירא: הוה צריך מימר לון, לא הייתם יודעין שפבר נתנבאו הנביאים לכם שבית המקדש עתיד ליחרב, לא הוות בבבולד. אמר לון רבי הילא: עוד הוא בבבולד, יכלין הוון מימר, ידעין הוונג, אלא הוונג סברין דמיליאי רחיקין (יחזקאל מב) תחזון אשר הוא חוזה לימים רבים.

תני: שלש מאות נזירין עלו בימי שמעון בן שטח. מאה וחמשים מצאו להם פתח, ומאה וחמשים לא מצאו להם.

אתא גבי ינאי מלכא, אמר ליה: אית חכא תלת מאון נזירין, בעיי תשע מאון קרבנין. חב את פלגא מן ידיד, ואנא פלגא מן ידיד. שלח ליה ארבע מאה וחמשים. אזל לישנא בישא, אמר ליה: לא יחוב מדידה בלום. שמע ינאי מלכא, וכעס. שמע שמעון בן שטח, וערק.

לבתר יומיו, סלקין בגי נש רב רבבי ממלכותא דפרס, אמרו ליה: גהירין תוינן דתהו גברא חד סב ותהו אמר קומינן מילין דחקמה. תני לון עובדא. אמרו לון: שלא אייתייתה. שלא, יתב ליה מילא ואייתייתה, אתא יתב ליה בין מלכא למלכתא אמר ליה: למה אפליתה ביה? אמר ליה: אנא לא אפליתי בך, את מממונה, ואנא מן אורייתי, דכתיב (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל חכסם. אמר ליה, ולמה ערקת? אמר ליה: שמעית דמרי בעם עלי, וקיימית הדין קרא (ישעיה כו) חכי כמעט רגע עד יעבר זעם. וקרא עלוי (קהלת ז) ויתרון דעת, החכמה תחיה בעליה.

אמר ליה: ולמה יתבת בין מלכא למלכתא? אמר ליה: בסיפרא דבר סירה כתיב: סלסלה ותרוממן ויבין נגידים תושבך.

אמר: חבו ליה פסא וניבריה. ויבון ליה פסא, ומר: גברך על המזון שאכל יצאי וחביריו. אמר ליה: עד פדון את בקשיותך? אמר ליה: ומה נימור? גברך על המזון שלא אכלנו? אמר, ויבון ליה ואכל, ואמר: גברך על המזון שאכלנו.

אמר רבי יוחנן: חלקין על שמעון בן שטח. רבי ירמיה אמר: על הראשונה. רבי בא אמר: על השנייה. מחלפה שיטתיה דרבי ירמיה, תמן – צריכא ליה, וכא – פשיטא ליה! הן דצריכא ליה – ברבנן. הן דפשיטא ליה – ברבן שמעון בן גמליאל, דתני עלה, היסב וטבל עמקו, אף על פי שלא אכל עמקו פזית דגן – מוזמנין דברי חכמים. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: לעולם אין מוזמנין עליו, עד שיאכל פזית דגן. דתני: שנים בפת, ואחד בירק – מוזמנין. מתניתא דרבן שמעון בן גמליאל.

הלכה ד' מתני' היו מהלכין בדרך, ואחר בא כנגדן. אמר אחד מהן: הריני גזיר שזה איש פלוני. ואחר אמר: הריני גזיר שאינו הוא. הריני גזיר שאחד מכם גזיר. שאין אחד מכם גזיר. ששניכם גזירין. שכולכם גזירין. בית שמאי אומרים: בולן גזירין. ובית הלל אומרים: אין גזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו. ורבי טרפון אומר: אין אחד מהן גזיר.

[דף כ"ד ע"א]

הרתיע לאחוריו – אינו גזיר. רבי שמעון אומר: יאמר: אם היה כדברי – הריני גזיר חוכה, ואם לאו – הריני גזיר נדכה.

ראה את הפוי ואמר: הריני גזיר שזה חיה. הריני גזיר שאין זה חיה. הריני גזיר שזה בהמה. הריני גזיר שאין זה בהמה. הריני גזיר שזה חיה ובהמה. הריני גזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה. הריני גזיר שאחד מכם גזיר. שאין אחד מכם גזיר. ששניכם גזירין. שכולכם גזירין – הרי בולן גזירין.

מסכת מקואות פרק שני

א. מקוה שהניחו ריקן, ובא ומצאו מלא – כשר, מפני שזה ספק מים שאובים למקוה, וחקת המקואות – כשרות. צנור המקלח למקוה, והמכתשת נתונה בצדו, ספק מן הצנור למקוה, וספק מן המכתשת למקוה – פסול, מפני שהפסול מוכיח. ואם יש בו רב מקוה – כשר, מפני שזה ספק מים שאובין למקוה:

ב. שני מקואות שאין בהם ארבעים סאה, ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחד מהן, וידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך נפלו שנים ואינו יודע לאיזה מהן נפלו – הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו ראשונים – שם נפלו שניים'. נפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך נפלו לשניים, וידוע לאיזה מהם נפלו – אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו שניים – שם נפלו ראשונים'. אחד שיש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו ארבעים סאה – הריני אומר לתוך ארבעים נפלו. אחד שאוב ואחד כשר – הריני אומר לתוך של שאוב נפלו:

ג. שני מקואות שאין בהן ארבעים סאה, ונפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך ירדו גשמים ונתמלאו, רבי יוסי אומר: אומרין לו שלא יטבל באחד מהן, ואם טבל באחד מהן ועשה טהרות – טהורות, מפני שזה ספק מים שאובין למקוה. למה זה דומה? למי שנטמאת אחת מידי, ואין ידוע אי זו היא, אומרים לו: שלא יעשה טהרות באחת מהן. ואם עשה טהרות – טהורות, מפני שזה ספק ידים:

ד. שני מקואות, באחד יש בו ארבעים סאה, ובאחד אין בו, טבל באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות – תלויות. בשני ועשה – טהורות. בראשון ולא עשה, בשני ועשה – טהורות. בראשון ועשה,

בשני ועשה – אלו ואלו מנחות. ראשונות – תלויות, והשניות – טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה קלה – אלו ואלו טהורות. טבל באחד מהן מטמאה קלה ועשה טהרות – טהורות. נטמא באמצע טמאה קלה וטבל בשני ועשה טהרות – אלו ואלו מנחות, הרי אלו מוכיחות. נאכלו ראשונות או נטמאו או שאבדו, עד שלא נעשו שניות – שניות טהורות. משנעשו שניות – שניות תלויות. טבל באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות – תלויות. נטמא באמצע טמאה קלה, וטבל בשני ועשה טהרות – טהורות. נגעו אלו באלו, ראשונות – תלויות, ושניות – ישרפו. טבל באחד מהן מטמאה קלה, ועשה טהרות – טהורות. נטמא באמצע טמאה חמורה, וטבל בשני ועשה טהרות – תלויות. ואם נגעו אלו באלו, שניות – תלויות, ראשונות – ישרפו:

ה. שני מקואות של ארבעים ארבעים סאה, אחד שאוב ואחד כשר, וטבל באחד מהן מטמאה חמורה ועשה טהרות – תלויות. בשני ועשה טהרות – טהורות. בראשון ולא עשה, בשני ועשה – טהורות. בראשון ועשה, בשני ועשה – אלו ואלו מנחות, ראשונות – תלויות, ושניות – טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה קלה – אלו ואלו תלויות:

ו. ירדו שנים וטבלו בשניהם, אחד טמא טמאה חמורה, ואחד טמא טמאה קלה, הטבול מטמאה חמורה – טמא, והטבול מטמאה קלה – טהור. אחד טמא טמאה חמורה, ואחד מקר; הטבול מטמאה חמורה – המקר טהור. אחד טמא טמאה קלה ואחד מקר – שניהן תלויות. למה זה דומה? לשני שביילין, אחד טמא ואחד טהור, והלכו שנים בשניהן, ועשה טהרות, באחד יש בו דעת לשאול, ובאחד אין בו דעת לשאול; ברשות היחיד, את שיש בו דעת לשאול – ספקו טמא. ושאין בו דעת

אַרְבַּעִים סָאָה, וְסִילּוֹן שֶׁל מִים בְּתוֹכָן וְיוֹצֵא מִהֵן, שֶׁל מִימֵי רִגְלִים נִכְנָסֶת לְתוֹכָן וְיוֹצֵא מִהֵן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רַבִּי מֵאִיר הִיָּה אוֹמֵר: מִטְבִּילִין בְּעִלְיוֹנָה. וְאֵנִי אוֹמֵר: בְּתַחְתּוֹנָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אֵין מִטְבִּילִין אֲלָא בְּאֻמְצָעִית, שֵׁישׁ בָּהּ אַרְבַּעִים סָאָה:

ד. שְׁתֵּי בְּרוּכוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, זֶה עַל גֹּב זֶה, וּבִרְכָּה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת לִגְיָן בְּצַד הָעִלְיוֹנָה, וְנִפְתָּקוּ שְׁנֵיהֶן וּבָאוּ לְתַחְתּוֹנָה – כְּשֶׁרִין, שְׁאֵנִי אוֹמֵר: 'שְׁלֹמוֹ אַרְבַּעִים סָאָה עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין'. שְׁנֵי מִקְּנוֹאוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, זֶה בְּצַד זֶה, וְנִפְּלוּ שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין בְּתוֹךְ אֶחָד מֵהֶן וְנִפְּסְקוּ וּבָאוּ לְחִבְרוֹ – כְּשֶׁר. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם נִטְּלָה מִחִיצָה – פְּסוּל, אֲבָל רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בְּמִקְּנָה שְׁאֵין בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה וְנִפְּלוּ שְׁלֹשָׁה לִוְגִין וְחִלְקוּ לְשָׁנִים, שְׁזָה כְּשֶׁר לְהִקּוּוֹת עָלָיו, וְזָה כְּשֶׁר לְהִקּוּוֹת עָלָיו:

ה. שְׁנֵי מִקְּנוֹאוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, אֶחָד שָׂאוֹב וְאֶחָד כְּשֶׁר, יָרְדוּ שְׁנֵים וְהִשְׁיָקוּם וְטָבְלוּ בָּהֶן, אֲפֹלוּ אָדָמִים וְהַלְבִּינוּם אוֹ לְבָנִים וְהָאֲדִימוּם – הַטּוֹבֵלִין כְּמוֹ שֶׁהָיוּ, וְהַמִּקְּנוֹאוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ. שְׁלֹשָׁה לִוְגִין שֶׁנִּפְּלוּ בְּמִקְּנָה, וּבַעַל קָרִי הַחוּלָה שֶׁנִּפְּלוּ עָלָיו תִּשְׁעַת קַבִּין מִים, וְטָהוֹר שֶׁנִּפְּלוּ עָלָיו רַבּוֹ שְׁלֹשָׁה לִוְגִין מִים שָׂאוֹבִין, אֲבָא יוֹסִי בֶן חוּנִי אוֹמֵר: מִכְּלִי אֶחָד מְשִׁנִּים וּמִשְׁלָשָׁה – מִצְטָרְפִין, וּמֵאֲרַבְּעָה אֵין מִצְטָרְפִין. בָּא לוֹ בְּמִים שָׂאוֹבִין חוּץ מִרְאשֵׁי אֲצִבְעוֹתָיו – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִטְהַר, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֲפֹלוּ לֹא בָּא אֲלָא רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ – טָמֵא. בָּא רֹאשׁוֹ אֲבָל לֹא רַבּוֹ, רַבּוֹ אֲבָל לֹא רֹאשׁוֹ, אוֹ שֶׁבָּא רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ מִלְּמַעְלָה אוֹ מִן הַצַּד – טָהוֹרִין, עַד שֶׁיָּבֵא רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּדִרְכוֹ. מִקְּצֵתָן שָׂאוֹבִין וּמִקְּצֵתָן אֵינָן שָׂאוֹבִין, אוֹ שֶׁנִּפְּלָה לְתוֹכָן יֵין וּדְבַשׁ וְחֵלֶב – טָהוֹר עַד שֶׁיָּהוּ בִלְלָן שָׂאוֹבִין, וְאֲפֹלוּ הוּא טָהוֹר וְהֵן טָהוֹרִין – נִטְמָאוּ וְטִמְאוּהוּ. הָרִי זֶה אוֹמֵר: 'טָמְאֵנִי וְטִמְאַתִּיו':

לְשֹׂאֹל – סִפְקוֹ טָהוֹר. וּבִרְשׁוֹת הָרַבִּים – שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִין:

ז. שְׁנֵי מִקְּנוֹאוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, אֶחָד שָׂאוֹב וְאֶחָד כְּשֶׁר, הָקָר בְּאֶחָד מֵהֶן וְעֵשָׂה טָהוֹרוֹת – טָהוֹרוֹת. בְּשָׁנִי וְעֵשָׂה – יִשְׁרָפוּ. בְּרֹאשׁוֹן וְלֹא עֵשָׂה, בְּשָׁנִי וְעֵשָׂה – יִשְׁרָפוּ. בְּרֹאשׁוֹן וְעֵשָׂה – אֵלוֹ וְאֵלוֹ מִנְּחוֹת, הָרֹאשׁוֹן טָהוֹרוֹת, וְהַשְּׁנִיּוֹת יִשְׁרָפוּ. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁנִּתְעַסְקוּ בְּצִפּוֹר הָרֹאוּיָה לְהוֹצִיא דָם כְּסֹלַע, וְלֹאחֵר זְמַן נִמְצָא עַל גְּבִי זֶה כְּסֹלַע וְעַל גְּבִי זֶה כְּסֹלַע – שְׁתֵּיהֶן מִקְּלָלוֹת:

מִסְכַּת מִקְּנוֹאוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. גִּסְטָרָא שֶׁהִיא מְשַׁקְעַת בְּקִרְקַע, בּוֹר וְגַת, וְיָרְדוּ גִשְׁמִים וְנִתְמַלְאוּ – הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן גְּרוּרִין עַל גְּבִי כְּלִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר, שְׁאֵין הַמִּים שָׂאוֹבִין פּוֹסְלִין הַמִּקְּנָה עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְתוֹכוֹ:

ב. הִיָּה בְּרֹאשׁוֹ שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין מִים וְיָרְדָה וְטָבַל בְּמִקְּנָה וְהַשְּׁלִימָה לְאַרְבַּעִים סָאָה – כְּשֶׁר. סִחְטָן לְתוֹכָהּ – פְּסוּל. הַטְּבִיל בּוֹ אֶת הַסָּגוּם וְזָבּוֹ הֵימָנוּ שְׁלֹשָׁה לִוְגִין מִים בְּמִקְּנָה – כְּשֶׁר. עָקְרוּ מִתּוֹכָהּ – פְּסוּל. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר, עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְתַלֵּשׁ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יִשְׁכַּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵף יִטָּה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יַעֲרָה. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: זֶלַף בִּידָיו וּבִרְגְלָיו שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין לְמִקְּנָה – פְּסוּל. הוֹלִיכֵן עִם הַקִּרְקַע – כְּשֶׁר:

ג. לִגְיוֹן הַעוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וְכֵן בְּהִמָּה הַעוֹבֶרֶת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, זֶלְפוֹ בִּידֵיהֶם וּבִרְגְלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה לִוְגִין לְמִקְּנָה – כְּשֶׁר. וְלֹא עוֹד, אֲלָא אֲפֹלוּ עֲשׂוּ מִקְּנָה בְּתַחֲלָה – כְּשֶׁר. וְאִיזָה טֵיט הַנִּמְדָּד עִם הַמִּים? רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: הַנִּמְדָּד בְּלוּג. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַיּוֹצֵא בְּמִשְׁפָּךְ. וְאֵלוֹ הֵן קִנְיָה הַמֵּדָה – זֶה הַסְּלוּל. הַטֵּיט שֶׁבְּצִדְדֵין – עוֹלָה לְמִדַּת אַרְבַּעִים סָאָה, וְאֵין מִטְבִּילִין בָּהֶן. שֶׁלֹּשׁ גִּמְמִיּוֹת שֶׁבִּנְחָל, הָעִלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה, וְהָאֻמְצָעִית שֶׁל

ג. הָיוּ אַרְבָּעִים סָאָה וְנִפְתָּחָהּ, וּבָאוּ לְתוֹךְ הַבֵּית - כְּשֶׁרִין וְאִין מִטְבִּילִין בָּהֶם, שְׁאִין מִטְבִּילִין בְּאֹיִר. הָיָה רָאוּשׁוֹ אֶחָד מִגִּיעַ לְאַרְץ - מִטְבִּילִין בוֹ, שְׁאִין מִטְבִּילִין בְּאֹיִר. גַּל הַנֶּתֶלֶשׁ מִן הַיָּם וּמִן הַנָּהָר - אִין מִטְבִּילִין בוֹ, שְׁאִין מִטְבִּילִין בְּאֹיִר. וְאִם הָיוּ שְׁנֵי רָאוּשׁוֹן נוֹגְעִים בְּאַרְץ - מִטְבִּילִין בָּהֶן, וְאִין מִטְבִּילִין בְּפִיפִין:

ד. קִסְטָלִין הַמְקַלֵּחַ מִים לְכִרְפִּין, אִם הָיָה נָקוֹב כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד - אִין פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. וְאִם לֹא - פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. וְאִם הָיָה מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא מִן הַנָּקֵב וּלְמִטָּה - פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? מִן הַצֵּד, אֲבָל מִלְמִטָּה, אֲפִלוּ נָקוֹב כְּמַחֲט - אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. הִלָּכָה זֹאת עָלֶיהָ בְּנֵי אֶסְיָא שֶׁלֶשׁ רִגְלִים בִּיבָנָה, וְלִרְגֵל הַשְּׁלִישִׁי, הִכְשִׁירוּהוּ לָהֶם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵ: הִלָּכָה זֹאת הוֹרִיתִי בְּרוּמֵי לְטַהֲרָה, וְכִשְׁבָּאתִי אֶצֶל חֲבֵרִי, אָמְרוּ לִי: יִפָּה הוֹרִיתָ. פֶּקֶק בְּטִיט וּבִבְנִין - אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. בְּסִיד וּבִגְפָסִים - פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. עַל גְּבִי הָאָרֶץ וְעַל גְּבִי סִיד וּגְפָסִים, אוֹ שְׁמֵרַח בְּטִיט מִן הַצֵּדָדִין - אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ:

ה. מַעֲיָן הַיּוֹצֵא לְתַלְמִי, וּמִן הַתַּלְמִי לְבִרְכָּהּ, רָאוּשׁוֹנִים רָאוּשׁוֹנִים - הָרִי אֵלּוּ פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִשְׁאָבִין. פִּיצֵד עוֹשֶׂה? נוֹקֵבִין לְמַעֲיָן שְׁתּוּלִיךְ עַל שְׁפָתוֹ כָּל שֶׁהוּא, וְנִמְצָא מִים מוֹעֲטִין מִטְהָרִין אֶת הַמְרַבִּין, מְזַחֲלִין עַל גְּבִי מַת; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. מִים צְפוּי עַל גְּבִי כָּל שֶׁהוּא - מִטְבִּילִין בָּהֶן עַל רוֹם כְּקַלְפַת הַשּׁוֹם, וְעַל רֹחַב כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד:

ו. מַעֲיָן שֶׁמֶשׁוּף פְּגָדָל, וְרֹבָה עָלָיו מִים שְׁאוּבִין וְהִרְחִיבֵן - מִטְהָר בְּאַשְׁבְּרִין וְאִין מִטְהָר בְּזוּחֲלִין, אֲלֹא עַד מְקוֹם שֶׁיֵּהָא יָכוֹל לְהֵלֵךְ מִתְחַלְתּוֹ. וְאִיזְהוּ חֲרָדְלִית? מִי גִשְׁמִים הַבָּאִין בְּמִדְרֹן, רוֹאִין אוֹתָן, אִם יֵשׁ מִתְחַלְתָּן וְעַד סוּפֵן צְרוּף אַרְבָּעִים סָאָה - מִטְבִּילִין בָּהֶן, וְאִם לֹא - אִין מִטְבִּילִים בָּהֶן; דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים:

ו. טְהוֹר שֶׁנִּפְּלוּ עַל רָאוּשׁוֹ וְעַל רַבּוֹ שְׁלֹשָׁה לִוְגִין מִים שְׁאוּבִין - טָמֵא. נִפְּלוּ עַל רָאוּשׁוֹ אֲבָל לֹא עַל רַבּוֹ, עַל רַבּוֹ אֲבָל לֹא עַל רָאוּשׁוֹ, אוֹ שֶׁנִּפְּלוּ עַל רָאוּשׁוֹ וְעַל רַבּוֹ מִלְמִטָּה אוֹ מִן הַצֵּד - טְהוֹר, עַד שֶׁיִּפְּלוּ עַל רָאוּשׁוֹ וְעַל רַבּוֹ כְּדֹרְכוֹ. מִקְצָתָן שְׁאוּבִין וּמִקְצָתָן אִינָן שְׁאוּבִין, אוֹ שֶׁנִּפְּלָה לְתוֹכָן יֵין, דְּבִשׁ, וְחֵלֶב, טְהוֹר עַד שֶׁיֵּהוּ כָּלָן שְׁאוּבִין, וְאֲפִלוּ הוּא טְהוֹר וְהֵן טְהוֹרִין - נִטְמָאוּ וְנִטְמָאוּהָ. הָרִי זֶה אוֹמֵר: 'טָמְאֵנִי וְנִטְמָאֵתִי'. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: בְּטְהוֹרִין - טְהוֹר, מְקַל וְחֹמֶר, וּמָה אִם בְּמְקוֹם שֶׁעָשָׂה שְׁאָר מְשָׁקִים כְּמִים לְפָסֵל אֶת הַגּוֹיָה בְּשׁוֹתָהּ רְבִיעִית - לֹא עָשָׂה אֶת הַטְּהוֹרִין כְּטָמְאִים. מְקוֹם שֶׁלֹּא עָשָׂה שְׁאָר מְשָׁקִין כְּמִים לְפָסֵל אֶת הַגּוֹיָה בְּשִׁלְשֶׁת לִוְגִין - אִינוּ דִּין שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הַטְּהוֹרִין כְּטָמְאִין? הַשִּׁיב אֲבָא יוֹסֵף הַחֲרָנִי: מְקוּהָ יוֹכִיחַ, שֶׁלֹּא עָשָׂה בוֹ שְׁאָר מְשָׁקִין כְּמִים, וְעָשָׂה בוֹ אֶת הַטְּהוֹרִין כְּטָמְאִין. הַשִּׁיב רַבִּי עַל דְּבָרֵי אֲבָא יוֹסֵף הַחֲרָנִי: לֹא! אִם אֲמַרְתָּ בְּמְקוּהָ - שֶׁעָשָׂה בוֹ אֶת הַצְּרוּפִין, תֹּאמַר בְּגוֹף - שֶׁלֹּא עָשָׂה בוֹ אֶת הַצְּרוּפִין?

מִסְכַּת מְקֻנָּאוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. טָבֵלֵא שֶׁנִּתְּנָה תַּחַת הַצִּנּוֹר לְהִדִּיחַ, וְכֵן כָּלִים שֶׁנִּתְּנָן תַּחַת הַצִּנּוֹר לְהִדִּיחַ - רָאוּשׁוֹנִים רָאוּשׁוֹנִים הִכְשָׁרוּ לְקַבֵּל טָמְאָה. שְׁלֹמוֹ אַרְבָּעִים סָאָה - הָרִי אֵלּוּ טְהוֹרִין. צִנּוֹר שֶׁחֲקָקוּ וְאַחֲרָיָהוּ כֶּךָ קָבְעוּ - פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ. קָבְעוּ וְלִבְסוּף חֲקָקוּ - אִין פּוֹסֵל אֶת הַמְקוּהָ:

ב. מִים הַנּוֹזְלִין מֵאֲלִיהֶן, וּמִן הַיָּם וּמִן הַנָּהָר, וְהַעוֹלִין בְּאַנְטִילֵיא - פּוֹסֵלִין אֶת הַמְקוּהָ. רַבֵּן שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַעוֹלִין מֵאֲלִיהֶן - אִינָן פּוֹסֵלִין אֶת הַמְקוּהָ לְפִי שְׁאִינָן נִתְּלָשִׁין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גַּג שֶׁיֵּשׁ בְּרָאוּשׁוֹ אֶחָד וְעֶשְׂרִים סָאָה שֶׁל מִימֵי גִשְׁמִים - מְמַלֵּא בְּכֶתֶף וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ תִּשְׁעָה עֶשְׂרִים סָאָה וּפּוֹתֵקָן, וּמַעְרֹבִין בְּחֶצֶר:

כַּתֵּל שְׁבִין שְׁנֵי מִקְנֹאוֹת שְׁנֹסֶדֶק לְעָרֵב -
מִצְטָרְפִין. וּלְשֹׁתִי - אֵין מִצְטָרְפִין. רַבִּי יוֹסִי
בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲלוּף הַדְּבָרִים. נִפְרָצוּ
זֶה לַתּוֹךְ זֶה, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
טַפַּח בְּרֹחַב הַפְּרָצָה:

ה. הַמֵּת בַּמְּרֻחֵץ, הַקָּמִין - טָמֵא. הַמֵּת
בַּקָּמִין, הַמְּרֻחֵץ - טָמֵא. הַנוֹגֵעַ בְּאַבָּק -
טָמֵא, וְטָהוֹר בַּעֲלִיתוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
הַנוֹגֵעַ בְּאַבָּק - טָהוֹר, שְׁלֹא נִעְשָׂה אֶלָּא
לְשִׁמְשׁ עִם הַקֶּרֶקֶע:

ו. הַמִּטְהַרֵּת שְׁבַמְרֻחֵץ הַתַּחְתּוֹנָה מִלֵּאָה
שְׁאוּבִין, וְעֵלְיוֹנָה מִלֵּאָה - כְּשֵׁרִין. אִם יֵשׁ
כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב שְׁלֹשֶׁת לֹגִין - פָּסוּל. וְכַמָּה
יְהֵא בְּנֶקֶב וְיֵהֵא בּוֹ שְׁלֹשֶׁת לֹגִין? אַחַד
מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שֶׁל בְּרָכָה; דְּבָרֵי רַבִּי
יוֹסִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֶפְלוּ תַּחְתּוֹנָה
מִלֵּאָה כְּשֵׁרִין וְעֵלְיוֹנָה מִלֵּאָה שְׁאוּבִין, וְיֵשׁ
בְּצַד הַנֶּקֶב שְׁלֹשֶׁת לֹגִין - כְּשֵׁרִין, וּבִלְבַד
שְׁלֹא יִפֹּל לַתּוֹךְ הַבְּרָכָה, אֶלָּא כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב,
וְעוֹלִין לְמִדַּת אַרְבָּעִים סָאָה. עֲגוּלֵי שֶׁלֹּג
הַמְּשַׁקְעִין בַּמִּקְנָה - הָרִי אֵלּוּ מַעְלִין. וְרַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינֶן מַעְלִין. וּמוֹדָה רַבִּי
יְהוּדָה שֶׁהוּא מְבִיא טִיט הַנְּרוֹק בְּעַרְכָּה,
וּמִשְׁקִי, וְיִוְרֵד וְטוֹבֵל:

ז. מִי כְּבָשִׁים וּמִי שְׁלֻקוֹת וּמִי זִיתִים שֶׁנִּפְלוּ
לַתּוֹךְ אַרְבָּעִים סָאָה - מִטְבִּילִין בָּהֶן, וּבִלְבַד
שְׁאִין בָּהֶן שְׁמֵן. הַתָּמֵד מִשְׁהַחֲמִיץ - אֵין
מִטְבִּילִין בּוֹ:

ח. מִקְנָה שְׁאִין בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה, וְנִפֹּל
לַתּוֹכוֹ זֵיין וְנִשְׁתַּנּוּ מִרְאִיו - אֵינּוּ נִפְסֵל
בְּשְׁלֹשֶׁת לֹגִין. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֶפְלוּ חֲזָרוּ
מִרְאִיו לְכַמּוֹת שֶׁהָיוּ - כְּשֵׁר. הָיוּ בּוֹ אַרְבָּעִים
סָאָה וְנִפֹּל לַתּוֹכוֹ זֵיין וְנִשְׁתַּנּוּ מִרְאֵה חֲצִיו,
הַטּוֹבֵל בֵּין בְּמָקוֹם הַמֵּים בֵּין בְּמָקוֹם הַזֵּיין -
כָּאֵלוּ לֹא טָבֵל. נִפְלוּ לוֹ שְׁלֹשָׁה לֹגִין מֵים,
בֵּין בְּמָקוֹם הַזֵּיין, בֵּין בְּמָקוֹם הַמֵּים - כָּאֵלוּ
לֹא נִפֹּל. הִיָּה שְׁאוּבִי וְהִשְׁיָקוּ, הִשְׁיָק בְּמָקוֹם
הַזֵּיין, זֶה וְזֶה - לֹא טָהוֹר. הִשְׁיָק בְּמָקוֹם
הַמֵּים, מְקוֹם הַמֵּים - טָהוֹר, מְקוֹם הַזֵּיין -
לֹא טָהוֹר:

אֵין מִטְבִּילִין בָּהֶן עַד שִׁיְהִיָּה לְפָנָיו עֲגֹל
אַרְבָּעִים סָאָה. וּמַעֲשֶׂה בְּכוֹבָסִים שֶׁהָיוּ
בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיוּ גוֹדְרִים אוֹתָם בְּכָלִים
וְטוֹבֵלִין בָּהֶן. וְהַכֹּל מוֹדִים, שֶׁכָּלִים שֶׁגֹּדֵר
בָּהֶן לֹא הִטְבִּלוּ:

מִסְכַּת מִקְנֹאוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. גְּמָמִיּוֹת עַל פִּי הַמִּקְנָה, וְכֵן מְקוֹם פְּרִסוֹת
רִגְלֵי בְּהֵמָה עַל פִּי הַמִּקְנָה, אִם הָיוּ מַעֲרָבִין
כְּשֹׁפּוֹרֶת הַנּוֹד - מִטְבִּילִין בָּהֶם. וְאִם לֹאוּ -
אֵין מִטְבִּילִין בָּהֶם. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִי
הֵן כְּעוֹקֶת הַמַּעֲרָה. הַחֹרִין שְׁבַמְרֻחֵץ -
מִטְבִּילִין בָּהֶן, וּבִלְבַד שִׁיְהִיו מַעֲרָבִין
כְּשֹׁפּוֹרֶת הַנּוֹד. עֲרָבָה שֶׁהִיא מִלֵּאָה כָּלִים
וְהִשְׁקָה לַמִּקְנָה - צְרִיכָה כְּשֹׁפּוֹרֶת הַנּוֹד
וּמַעֲזִין כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם
בֵּית הַלֵּל: בְּכָלִי גָדוֹל - אַרְבָּעָה טַפָּחִים,
וּבְקָטָן - בְּרָבֵן. קוּמָקוֹם שֶׁהוּא מִלֵּא כָּלִים
וְהִטְבִּילִין בַּמִּקְנָה, אִף עַל פִּי שֶׁפִּיו צָר כָּל
שֶׁהוּא - כָּלִים שֶׁבָּתוֹכוֹ טָהוֹרִין. הִטְהוּ עַל
צִדוֹ - עַד שִׁיְהֵא בְּפִיו כְּשֹׁפּוֹרֶת הַנּוֹד:

ב. מַעֲזִין הַיּוֹצֵא מִן הַתַּנּוּר, וְהִטְבִּיל בּוֹ צִנּוֹן
וְדִלְעַת, אִם הָיוּ הַמֵּים צָפִין עַל גִּבּוֹן בְּמִלּוֹאֵן
- הָרִי אֵלּוּ טָהוֹרִין. שְׁתֵּי אֲצָבָעוֹת שְׁאָמְרוּ -
בְּבִינוּנֵיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם, וְלֹא מֵאַרְבַּע
בְּטַפַּח:

ג. כְּזִית מִן הַנִּבְלָה וְכַעֲדָשָׁה מִן הַשֶּׁרֶץ, סִפֵּק
יֵשׁ בָּהֶן כְּשַׁעוֹר, סִפֵּק אֵין בָּהֶן כְּשַׁעוֹר -
סִפֵּקֵן טָמֵא, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁעֲקָרוֹ מִן הַתּוֹרָה
וְשַׁעוֹרוֹ מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים - סִפֵּקוֹ טָמֵא:

ד. מִטְהַרִּין אֶת הַמִּקְנֹאוֹת, הַתַּחְתּוֹן מִן
הָעֲלִיּוֹן, וְהַרְחוֹק מִן הַקְּרֹב. כִּיצַד? מְבִיא
סִילּוֹן שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל עֶצֶם אוֹ שֶׁל כָּלִי
זְכוּכִית, וּמְנִיחַ יָדָיו בַּתַּחְתּוֹן עַד שֶׁתַּתְּמִלֵּא
מֵים, וּמוֹשֵׁכֵן וּמִשְׁיָקֵן אֶפְלוּ בְּשַׁעֲרָה - וְדִיו.
וְאִם נִכְפַּף הַסִּילּוֹן כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּל. בְּמָה
דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ זֶה עַל גִּבֵּי זֶה,
אֲבָל אִם הָיוּ זֶה כְּנֶגֶד זֶה - מְבִיא סִילּוֹן שֶׁל
רְכוּבָה מִכָּאן, וְסִילּוֹן שֶׁל רְכוּבָה מִכָּאן,
וְסִילּוֹן אַחַד בְּאַמְצַע, וּמִשְׁיָק וְיִוְרֵד וְטוֹבֵל.

יותר מאלפים כור, ובאו ושאלו את רבי חנניא בן תרדיון, ופסל, שאני אומר: נכנסו עובדי כוכבים וזלפוה בלילה, וחררו ומלאו אותו בקילון. ומעשה ברבן גמליאל ואונקלוס הגר שהיו באשקלון, וטבל רבן גמליאל במרחץ, ואונקלוס ביים. אמר רבי יהושע בן קופסאי: עמהן הייתי, ולא טבל רבן גמליאל אלא ביים:

ב. מרחץ שבלגיה עובדי כוכבים, בזמן שמטהרת שלה פתוחה לרשות היחיד – טמאה. לרשות הרבים – טהורה. מרחץ שבלגיה עובדי כוכבים וישראל נכנס שחרית ומשיקה, אף על פי שזה נכנס וזה יוצא, זה יוצא וזה נכנס – טהורה. נעלה או שנתיחדה ברשותו – טמאה. נמצאת אומר: בימים – טהורה, ובלילות – טמאה:

ג. המהרהר בלילה, ועמד ומצא בשרו חם – טמא. חם ולא הרהר, הרהר ולא חם – טהור. רבי יוסי אומר: בזקן ובחולה – טהור. בילד ובכריא – טמא:

ד. הפולטת שכבת זרע ביום השלישי – טהורה; דברי רבי אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים שהן ארבע עונות, פעמים שהן חמש, פעמים שהן שש. רבי עקיבא אומר: לעולם חמש. ואם יצאת מקצת עונה ראשונה – משלימין לה מקצת עונה ששית. נמצאת אתה אומר: שכבת זרע של ישראל – בכל מקום טמאה אפלו במעי נכרית. ושל נכרים – בכל מקום טהור, אפלו במעי ישראלית, חוץ ממיי רגלים שבה. כל אלו שאמרו טמאים – טהורין לחלין וטמאין לתרומה, חוץ מהפולטת שכבת זרע שהיא טמאה אף לחלין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: הפולטת שכבת זרע – טהורה לחלין. ושאמרו חוצצין, ושאמרו אין חוצצין – לא מטמאה ולא מטמאין, חוץ מקרום שעל גבי המכה, ואגוד שעל גבי המכה והקשקשים שעל גבי השכר. והשירים, והנזמים, וקטבלאות, והטבעות, אוצין –

ט. חבית שנשברה בים הגדול, ומראה אותו מקום כמראה אותו היין, הטובל באותו מקום – כאלו לא טבל. ולא עוד, אלא אפלו נפל לשם כבר תרומה – טמא. מקנה שיש בו ארבעים סאה מכונות, וירדו שנים וטבלו, זה אחר זה, הראשון – טהור, והשני – טמא. כיצד הוא עושה? עודהו הראשון במים, אחד ממלא בכתף ונותן לתוכו, וטהור. רבי יהודה אומר: עודהו רגלו של ראשון במים, אחר יורד וטובל – וטהור:

י. הטביל בו יורה גדולה – הרי זו טמאה, מפני שהמים מקלחין. כיצד הוא עושה? מורידה דרך פיה ומטבילה, ומעלה אותה דרך שוליה. הקופץ לתוך המקנה – הרי זה מגנה. הטובל פעמים במקנה – הרי זה מגנה. האומר לחברו: כבוש ידך עלי במקנה – הרי זה מגנה. רבי יהודה אומר: כבוש ידך עליו עד שתצא נפשו:

מסכת מקנאות פרק שישי

א. ארץ הפותים – טהורה. מקוותיה, ומדוריה, ושביליה – טהורות. ארץ העמים, מקוותיה, ומדוריה, ושביליה – טמאין. מקנאות העמים שבחוצה לארץ – כשרים לבעלי קריין, ופסולין לכל הטמאין. ושבארץ ישראל, שחוץ מן הפתח – טהורין לכל הטמאין, ואין צריך לומר לבעלי קריין. ושלפנים מן הפתח – פסולין לבעלי קריין, ואין צריך לומר לכל הטמאין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כשרין לבעלי קריין, מפני שבעל קרי טובל בארבעים סאה בכל מקום. ושחוץ לפתח – כשרין אף לנדות. אמר רבן שמעון בן גמליאל: הלכה אין לי, אלא מעשה במערה שהיתה בגנתו של מוסק אחד ברמון, שהיו כהנים כובשין את הגדר ויורדין וטובלין לתוכה. אמר רבי יהודה: מעשה במקנה שבין אושא לשפרעם, והיה רבי דוסא מושיב בו שני תלמידי חכמים כדי שיקוו בו המים ארבעים סאה. שוב מעשה בבית ענת שקוו

בעל הבית, בין מתוך בין מאחוריהן - הרי זה חוצצת. בתמחוי ובקערה, בין מתוך בין מאחוריהן, בין מבית האמן בין מבית בעל הבית - הרי אלו חוצצין. המור והקומוס, בין בכוס בין בצלוחית בין בקערה ובין בתמחוי, בין מתוך בין מאחוריהן, בין מבית האמן בין מבית בעל הבית - הרי אלו חוצצין. על הסנדל מתוכו, למעלה - חוצץ, ולמטה - אינו חוצץ. ועל הספסל, למעלה ומן הצדדין - חוצץ, ומלמטה - אינו חוצץ. לכלוך הצואה שבכר ושבכסא ושבקתראות המכבסין, בין מתוך בין מאחוריהן, בין מלמטן ובין מן הצדדין - הרי אלו חוצצין. על מטת של בעל הבית, רבי עקיבא אומר: על הגשיש החיצון - חוצץ, על הפנימי - אינו חוצץ. על המטפחת של מפסלי אילנות - אין חוצצין. רבי עקיבא אומר: אף על חלוקן. רבי שמעון אומר: אף על שמנים פיוצא בהן. לחלוחית של שמרים שבכוס שבצלוחיות, והמוף שבשיר ושבזוג, והטיט והבצק שעל יד הקרדס ושעל יד המגרפה - הרי אלו אינן חוצצין. הגלידו - הרי אלו חוצצין:

ג. כל ידות הפלים שהכניסן כדרךן - הרי אלו אין חוצצין. נתן זפת ושעוה, בין במקום הנקב, בין במקום הנצוק - הרי אלו אינן חוצצין. הכניסן שלא כדרךן - הרי אלו חוצצין. נתן הזפת והשעוה, בין במקום הנקב, בין במקום הנצוק - הרי אלו חוצצין. כל ידות הפלים שנשתברו, כגון יד המגל ויד הספין, אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה - אין חוצצין, ואם לאו - חוצצין.

ד. מגל שנשברה ידה, מן השפה ולפנים - אינה חוצצת, מפני שהוא כבית הסתרים. מן השפה ולחוץ, אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה - אינה חוצצת. ואם לאו - חוצצת. סרגה בגמי או במשיחה - הרי זו חוצצת. שרפה בשרף - הרי זו אינה חוצצת:

חוצצין, רפין - אין חוצצין. רבי שמעון שזורי אומר: בית הסתרים, שבנשואות - חוצץ, ובפנויה - אינו חוצצת:

ה. סם יבש שעל גבי מכה, והכחול שעל גבי עין - הרי אלו אינן חוצצין. והדם, והדבש, והדיו, והחלב, ושרף התאנה, ושרף השקמה, ושרף הקרוב, יבשין - חוצצין, לחין - אינן חוצצין. ושרף כל השרפין, בין לחין בין יבשין - אין חוצצין, מפני שהן שטף לחלוחי פרות. סם יבש חוץ למכה, והכחול שחוץ לעין - הרי אלו חוצצין. צואה שתחת הצפרן שלא כנגד הבשר, והטיט, והבצק שתחת הצפרן אפלו כנגד הבשר - הרי אלו חוצצין. כשות של גדול שאינו מקפיד עליהן, והאבר והבשר המדלדלין באדם - הרי אלו אינן חוצצין. רבי יונתן בן יוסף אומר: צפרן שפרשה רבה - הרי זה אינה חוצצת. כל החוצצין בכלהים - חוצצין בנדה, ובגר בטבילה. ובחלין - אין חוצצין:

מסכת מקנאות פרק שביעי

א. טבעת שנתונה בלבנה של טיט טופח, והטבילה - טהורה. ואם היה טיט יון וחבריו - כאלו לא טבלה. לגין שהוא מלא מים טמאים שאובין ונתון על פיו טיט טופח, אם היה הטיט שוקעת במים, והטבילין - טהור. ואם היה הטיט יון וחבריו - כאלו לא טבל. ורבי יוסי מטמא בשל מרקא, מפני ששפין בו סדקי כלים. אלו הן יתדות הדרכים? אלו שמהלכין עליהם בימות הגשמים והן מתמעכין. על הבגדים, מצד אחד - אינו חוצץ, משני צדדין - חוצץ; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל: אף מצד אחד - חוצץ. רבי יוסי אומר משום רבי ישמעאל: של בנאין מצד אחד של בור, גדולה - מצד אחד, וקטנה - עד שיהא משני צדדין:

ב. הזפת שבכוס ושבצלוחית, מתוך - חוצצת, ומאחוריהן - אינה חוצצת. במה דברים אמורים? מבית האמן, אבל מבית

טְהוּר. וְאִם לֹא - טָמֵא. מֵלֵא מִי חֲטָאת עַד שְׂרָבָה עָלָיו הַמִּים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁמַעְתִּי שֶׁאֶפְלוּ כָּלִי מִחֲזִיק כּוֹר וְאִין בּוֹ אֵלָא רַבִּיעִית - כְּאֵלּוּ לֹא טָבֵל:

ב. כָּל הָאוֹכְלִים מִצִּטְרָפִין לְפָסֵל אֶת הַגְּזֵיָה בְּכַחֲצֵי פָרֶס בְּתוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס. אֲכַל, וְחֹזֵר וְאֲכַל, וְחֹזֵר וְאֲכַל, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס - מִצִּטְרָפִין, וְאִם לֹא - אִין מִצִּטְרָפִין, לֹא הִתְרוּ לְאֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר לֵהִיּוֹת יוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֲלֹא אוֹכֵל כִּשְׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. אֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטָבֵל בְּאַמְצַע - טָמֵא. הִתִּירוּ לְמַעֲבַרְתָּ לְאֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר מִפְּנֵי סִכְנַת נַפְשׁוֹת. וְכֵמָּה הִיא פָּרֶס? שְׁתֵּי בִיצִים חֹסֵר קֶמְעָא; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי בִיצִים שׁוֹחֲקוֹת. שֶׁעַר רַבִּי שְׁתֵּי בִיצִים יוֹעֵד:

ג. כָּל הַמִּשְׁקִין מִצִּטְרָפִין לְפָסֵל אֶת הַגְּזֵיָה בְּשׁוֹתָהּ רַבִּיעִית מִתּוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס. שְׁתָּה, וְחֹזֵר וְשְׁתָּה, וְחֹזֵר וְשְׁתָּה, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת שְׁתֵּיָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתֵּיָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס - מִצִּטְרָפִין, יוֹתֵר מִכָּאֵן - אִין מִצִּטְרָפִין. לֹא הִתְרוּ לִשְׁתּוֹת פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר לֵהִיּוֹת יוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֲלֹא שׁוֹתָה כִּשְׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. שְׁתָּה פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר וְיוֹרֵד וְטָבֵל בְּאַמְצַע - טָמֵא. הִתִּירוּ לְמַגֵּעַ טָמֵא מֵת שְׁתָּהּ מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ, וּבְנָהּ טְהוּר:

ד. בִּלְע בִּזְיַת מִן הַמֵּת וְנִכְנַס לַבֵּית - הַבֵּית טְהוּר. שְׂכַל הַבְּלוּעִין בֵּין בְּאָדָם בֵּין בְּבֵהֵמָה בֵּין בַּחֲיָה בֵּין בְּעוֹפּוֹת - טְהוּרִין. הֶקְיָאֵן - הַבֵּית טָמֵא. נִסְרַח אוֹ שִׁיעָא מִלְמָטָה - טְהוּרִין. שְׁתָּה מִים טָמְאִים וְהֶקְיָאֵן - טָמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁנִּטְמָאוּ בּוֹ בִּיצִיאָתָן. טָבֵל אוֹ שֶׁנִּסְרַחוּ אוֹ שִׁיעָא מִלְמָטָה - טְהוּרִין. שְׁתָּה שְׂאֵר הַמִּשְׁקִין, אִף עַל פִּי שְׂטָבֵל וְהֶקְיָאֵן - טָמֵאִין, לְפִי שֶׁאִינֶן טְהוּרִין בְּגוֹף. נִסְרַחוּ אוֹ שִׁיעָאוּ מִלְמָטָה - טְהוּרִין. פָּרָה שְׁשֶׁתָּה מִים טָמְאִין וְהֶקְיָאֵתָן - טָמְאִין,

ה. כָּלִי שֶׁצָּרָה מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן וּרְחָב מִן הָאֲמֻצָּע, כְּגוֹן עֲרֻבָה וְחֲצִי עֲרֻבָה - אִין לֶהֱן טְהוּרָה עוֹלָמִית עַד שִׁיטָּה עַל צִדָּן. צְלוּחִית שְׁאוּגְנָה מְעוֹף לְתוֹכָהּ וְכַתְּפוּתֶיהָ גְבוּהִים, וְכֵן לִגִּין שְׁאוּגְנָה מְעוֹף לְתוֹכָהּ וְכַתְּפוּתֶיהָ גְבוּהִין - אִין לֶהֱן טְהוּרָה עוֹלָמִית עַד שִׁיטָּנוּ. צְלוּחִית שֶׁשִּׁפְתָּהּ שׁוֹקַעַת לְאַחֲרֶיהָ - מוֹרִידָה דֶּרֶךְ פִּיהָ וְהוֹפְכָהּ וּמִטְבִּילָהּ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ שׁוּלְיָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: מִטְבִּיל כְּדָרְכוֹ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבִית הַסִּתְרִים. צְלוּחִית שְׁאוּגְנָה חוֹזֶרֶת לְתוֹכָהּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: מִטְבִּיל כְּדָרְכוֹ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבִית הַסִּתְרִים:

מִסְכַּת מִקְוֹאוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. כִּפָּה יָדָיו וְרַגְלָיו וַיֵּשֶׁב לוֹ בְּאַמַּת הַמִּים, אִם נִכְנסוּ הַמִּים דֶּרֶךְ כָּלּו - טְהוּר, וְאִם לֹא - טָמֵא. הָיוּ רַגְלָיו מְלֵאִים אֶבֶן, וְיוֹרֵד וְטָבֵל בְּמִקְוֵה שִׁישׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה - טָמֵא. שִׁפְשֵׁף אוֹ שֶׁטָבֵל בְּחַמִּין - טְהוּר. קוֹמָקוֹם שֶׁהוּא מְלֵא פֶחֱמִין וְהִטְבִּילוֹ - טָמֵא. שִׁפְשֵׁפוּ אוֹ שֶׁהִטְבִּילוּ בְּחַמִּין - טְהוּר. הַסִּלִּין שֶׁל גֵּת אוֹ שֶׁל בֶּד, אוֹצִין - צָרִיךְ לְחַטֹּט, וְרָפִים - צָרִיךְ לְנַעֵר. קֶשֶׁרִי פּוֹנְדָא וּפְסִיקָא, וְקֶשֶׁרִי מְנַעַל וְסַנְדַּל, וְקֶשֶׁרִי מִפְתַּח חֲלוּק שֶׁל אֵשֶׁה - הָרִי אֵלּוּ חוֹצְצִין. קֶשֶׁרִי פּוֹנְדָא וּפְסִיקָא וְקֶשֶׁרִי רְצוּעוֹת מְנַעַל וְסַנְדַּל, וְהַקֶּשֶׁר שֶׁבֶאֱפָרְקִיסִין שֶׁבִּפְתָּתָהּ, וְסָדִין שֶׁקֶשְׁרוּ אֶת נִימָיו - הָרִי אֵלּוּ חוֹצְצִין. נִתְקַשְׁרוּ מֵאֲלִיהֶן - אִינֶן חוֹצְצִין. קֶשֶׁרִי עֲנִי שֶׁמִּקְפִּיד עֲלֵיהֶן וְשֶׁל בַּעַל הַבֵּית - הָרִי אֵלּוּ חוֹצְצִין. שֶׁל בַּעַל הַבֵּית שֶׁאִין מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן אוֹ שֶׁל עֲנִי - הָרִי אֵלּוּ אִינֶן חוֹצְצִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיךְ לְהִטְבִּיל אֶת כָּלָן מִפְּנֵי חֶתֶךְ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי טְרַפּוֹן: בְּשִׁלְשֻׁלַת צָרִיךְ לְהִטְבִּיל אֶת כָּל הַטְּבַעַת. כָּלִי שֶׁהוּא מְלֵא יַיִן וְהִטְבִּילוֹ, אִם בָּטֵל מִרְאִיו - טְהוּר, וְאִם לֹא - טָמֵא. מְלֵא יַיִן וְחֻלְבִּי, אִם רְבָה עָלָיו מִים - טְהוּר, וְאִם לֹא - טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רּוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הוּא יַיִן אָדָם בְּמִים, אִם בָּטֵל מִרְאִיו -

מפני שאין טהורין בגוף. נסרחו או שיצאו מלמטן - טהורין. נכנס לו חץ בירכו, רבי אומר: אינו חוצץ. וחכמים אומרים: הרי זה חוצץ. במה דברים אמורים? בשל מתכת, אבל בשל עץ - אינו חוצץ. ואם קרם עליו העור למעלה, הכל מודים שאינו חוצץ, שכל הבלועין בין באדם ובין בבמה ובין בחיה ובין בעופות - טהורין. נכנסו צרורות וקסמים בסדקי רגליו מלמטה, רבי עקיבא אומר: אינו חוצץ, מפני שהיא כבית הסתרים:

ה. אספלנית מלוגמא ורטיה שעל בית הסתרים, רבי אומר: חוצץ. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו חוצץ. העושה קילקי בראשו, רבי אומר: חוצץ. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו חוצץ. היתה בו שערה אחת חוץ למכה, וראשו מדבק למכה, או שהיו שתי שערות וראשן מדבק בטיט או בצואה - הרי אלו חוצצות. היו לו שתי שערות בריסי עיניו ומלמטה, ונקבו, והוציאן בריסי עיניו מלמעלה, זה היה מעשה, ונמנו עליו חמשה זקנים בלוד וטמאוהו:

ו. פרה ששתת מי חטאת ושחטה בתוך מצת לעת, זה היה מעשה, והיה רבי יוסי הגלילי מטהר ורבי עקיבא מטמא, סיע רבי טרפון את רבי יוסי הגלילי. סיע רבי שמעון בן ננס את רבי עקיבא, סלק רבי שמעון בן ננס את רבי טרפון, סלק רבי עקיבא את רבי יוסי הגלילי, אחר זמן מצא לו תשובה אמר לו: מה אני לחזור? אמר לו: לא לכל אדם אלא לך, שאתה הוא יוסי הגלילי. אמר לו: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא", כשהם שמורים למי נדה ולא כששתתן פרה זו, היה מעשה ונמנו עליה שנים ושלושים זקנים בלוד וטהרוהו, באותה שעה קרא רבי טרפון המקרא הזה (דניאל ח, ד-ו): "ראיתי את האיל מנגח ימה וצפונה ונגבה וכל חיות לא יעמדו לפניו ואין מציל מידו ועשה כרצנו

והגדיל" - זה רבי עקיבא. "ואני הייתי מבין והנה צפיר העזים בא מן המערב על פני כל הארץ ואין נוגע בארץ והצפיר קרן חזות בין עיניו" - זה רבי יוסי הגלילי ותשובתו. "ויבא עד האיל בעל הקרנים אשר ראיתי עמד לפני האכל וקרן אליו בחמת כחו". וראיתו מגיע אצל האיל ויתמרמר אליו ויד את האיל וישבר את שתי קרניו" - זה תשובת רבי עקיבא ורבי שמעון בן ננס. ולא היה כח באיל לעמד לפניו וישליכהו ארצה וירמסהו - זה רבי עקיבא. ולא היה מציל לאיל מידו - אלו שנים ושלושים זקנים שטהרוהו:

וַיִּקְרִיב לְוַתִּיהָ יְהוּדָה וַאֲמַר בְּבִעּוּי רַבּוֹנִי יִמְלִיל כָּעֵן
עֲבָדְךָ פֶּתַח־מָא קָדָם רַבּוֹנִי וְלֹא יִתְקַף רוּגְזְךָ בְּעֲבָדְךָ
אֲרִי כֹפֵר־עַל כִּין אֶת:

וַיֵּגֶשׂ אֵלָיו... דָּבָר בְּאָזְנוֹי אֲדֹנָי – יִפְגְּסוּ דְבָרֵי בְּאָזְנֶיהָ. וְאֵל יִחַר אַפָּהּ – מִפְּאֵן אֶתָּה לִמַּד שְׂדֵבֶר אֵלָיו קִשּׁוֹת. כִּי כְמוֹךָ כְּפִרְעָה – חָשׁוֹב אֶתָּה כְּעֵינִי כְּמֶלֶךְ, זֶהוּ כְּשׁוֹטוֹ. וּמִדְרָשׁוֹ: סוּפָה לְלִקּוֹת עָלָיו בְּצִרְעַת, כְּמוֹ שֶׁלָּקָה פִּרְעֵה עַל יְדֵי זִקְנָתִי שָׂרָה עַל לִילָה אַחַת שֶׁעֲפָכָהּ. דָּבָר אַחֵר: מֵה פִּרְעֵה גִזְרֹר וְאֵינּוּ מְקִיִּים, מִבְּטִיחַ וְאֵינּוּ עוֹשֶׂה, אַף אֶתָּה כֵּן! וְכִי זֶה הִיא שִׁמְתָּ עֵין שְׁאֻמְרָתָ לְשׁוֹם עֵינֶךָ עָלָיו? דָּבָר אַחֵר: "כִּי כְמוֹךָ כְּפִרְעָה" – אִם תִּקְנִיטֵנִי אֶהְרֹג אוֹתָךְ וְאֶת אֲדֹנֶךָ.

רְבוּנֵי שְׂאִיל יָת עֲבֹדוּהִי לְמִימַר הָאִית לְכוֹן אֶפָּא אוֹ
אַתָּא:

אָדני שָׁאַל אֶת עֲבָדָיו – מִתְחַלֵּה בַעֲלִילָה בָּאתָ עֲלֵינוּ: לָמָּה הָיָה לָךְ לִשְׂאוֹל כָּל אֵלֶּה? בִּתְּךָ הָיִינוּ מִבְּקָשִׁים, אוֹ אַחֲוָתֵינוּ אִתָּה מִבְּקָשׁ? וְאַף עַל פִּי כֵן וְנֹאמַר אֶל אָדוֹנִי – לֹא כִסְחָנוּ מִמֶּךָ דְּבַר. וְאַחֲיוּ מֵת – מִפְּנֵי הַיִּרְאָה הָיָה מוֹצִיא דְּבַר שְׂקָר מִפִּיו. אָמַר: אִם אוֹמֵר לוֹ שֶׁהוּא קִטָּם, יֹאמַר: "הִבִּיאֵהוּ אֵצֶלִי". לְבַדּוֹ לֹאמוּ – מֵאוֹתָה הָאֵם אֵין לוֹ עוֹד אֶחָ.

**וְאָמַרְנָא לְרַבּוּנֵי אֵית לָנָא אַבָּא סָבָא וּבֵר סִיבְתִין זְעִיר
וְאַחֵוּהֵי מִית וְאַשְׁתָּאֵר הוּא בְּלַחֲדוּהֵי לְאַמִּיָּה וְאַבּוּהֵי
רַחִים לִיה:**

וַאֲמַרְתָּ לַעֲבָדְךָ אֶחְתּוּהִי לִוְתִּי וְאֲשׁוּי עֵינַי עָלֶיהָ:

וְאִמְרָנָא לְרַבּוּנֵי לָא יְכוּל עוֹלִימָא לְמִשְׁבֵּק יֵת אָבוּהִי
אִם יִשְׁבּוֹק יֵת אָבוּהִי יָמוּת:

וְעִזְבָה אֶת אָבִיו וְאֶת אִמָּהּ – אִם יֵעָזֹב אֶת אָבִיו, דּוֹאֲגִים אָנוּ שְׂמָא יָמוּת בְּדֶרֶךְ, שְׁהָרִי אִמּוֹ בְּדֶרֶךְ מָתָה.

**וְאָמַרְתָּ לַעֲבָדְךָ אִם לֹא יִיחֹזֵת אֲחֻכּוֹן זַעֲיָרָא עֲמֻכּוֹן
לֹא תִיִסְכּוֹן לְמַחְזִי אִפִּי:**

וְהָיָה כִּד סְלִיקָנָא לְוֹת עֲבָדָךְ אֲבָא וְסוּיָנָא לִיָּה יִת
פִּתְגָמֵי רַבּוּנֵי:

וַאֲמַר אֲבוֹנָא תּוֹבוּ זְבוּנוּ לְנָא זַעִיר עֲבוּרָא:

**וְאִמְרָנָא לֹא נָפֹל לְמִיתָת אִם אֵית אַחוּנָא זְעִירָא עֲמָנָא
וְנִיחֹת אָרִי לֹא נָפֹל לְמַחְזִי אִפִּי גּוּבְרָא וְאַחוּנָא זְעִירָא
לִיתוּהִי עֲמָנָא:**

וַאֲמַר עֲבָדְךָ אֲבָא לָנָא אַתּוּן יִדְעָתוּן אֲרִי תַרְיִן יִלְיִדַת לִי אֶתְתִּי:

וְנִפְקַח מִדִּמְיוֹתַי וְנִאֲמַרִית בְּרַם מִקְטָל קָטִיל וְלֹא חֲזִיתִיהָ עַד כַּעַן:

**וְתִסְבֹּן אֶף יָת דִּין מִן קִדְמִי ויעָרַעַנִּיה מוֹתָא וְתַחְתּוֹן
יֵת סִיבְתִּי בְּבִשְׁתָּא לְשֹׁאֵל:**

וּמָרְהוּ אֶסּוֹן – שֶׁהַשָּׁטָן מְקַטְרֵג בְּשַׁעַת הַסַּכָּנָה. וְהוֹרֵדְתֶּם אֶת יְשִׁיבְתֵּי... – עֲכָשְׁיוּ בְּשֶׁהוּא אֶצְלִי, אֲנִי מִתְנַחֵם בּוֹ עַל אִמּוֹ וְעַל אֲחִיו. וְאִם יָמוּת זֶה, דּוּמָה עָלַי שֶׁשְׁלֹשְׁתָּן מֵתוּ בְּיוֹם אֶחָד.

וְעַתָּה כִּבְּאֵל אֶל-עֲבָדְךָ אֲבִי וְהַנֶּעֱר אֵינָנו אֲתָנּוּ וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ:	וּכְעַן כְּמִיתָא לֹת עֲבָדְךָ אָבָא וְעוֹלִימָא לִיתוּהִי עֲמָנָא וְנִפְשִׁיה חֲבִיבָא לִיה כְּנִפְשִׁיה:
שני	
וְהִלָּה כִּרְאוּתוֹ כִּי־אֵין הַנֶּעֱר וּמָת וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־שִׁיבַת עֲבָדְךָ אֲבִינוּ בִּיגּוֹן שְׁאֵלָה:	וִיהִי כִּד יַחְזִי אַרִי לִית עוֹלִימָא וַיְמּוֹת וַיִּנְחַתּוֹן עֲבָדְךָ יַת סִיבַת עֲבָדְךָ אַבּוּנָא בְּדוּוּנָא לְשִׁאוּל:
וְהִנֵּה כִּרְאוּתוֹ כִּי אֵין הַנֶּעֱר וּמָת – אֲבִיו מִצָּרְתּוֹ.	
כִּי עֲבָדְךָ עָרַב אֶת־הַנֶּעֱר מִעַם אֲבִי לֹאמֹר אִם־לֹא אֲבִיאֲנֹו אֵלֶיךָ וְחִטָּאתִי לְאָבִי כָּל־הַיָּמִים:	אַרִי עֲבָדְךָ מְעָרַב בְּעוֹלִימָא מִן אָבָא לְמִימַר אִם לֹא אֵינִינִיה לָךְ וְאִיהִי חֲטִי לְאָבָא כָּל יוֹמִיָא:
כִּי עֲבָדְךָ עָרַב אֶת הַנֶּעֱר – וְאִם תֹּאמַר: לָמָּה אֲנִי נִכְנָס לַתֵּגֶר יוֹמֶר מִשָּׂאֵר אַחֵי? הֵם כָּלָם מִבְּחוּץ, וְאֲנִי נִתְקַשְׁרַתִּי בְּקֶשֶׁר חֲזָק לִהְיוֹת מִגִּדָּה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת.	כִּי עֲבָדְךָ עָרַב אֶת הַנֶּעֱר עֲבָד לֹאדְגִי וְהַנֶּעֱר יַעַל עִם־אַחֵיו:
יֵשֵׁב נָא עֲבָדְךָ... – לְכָל דְּבָר אֲנִי מַעֲלָה מִמֶּנּוּ: לְגִבּוּרָה, וּלְמַלְחָמָה, וּלְשִׁמּוּשׁ.	
כִּי־אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל־אֲבִי וְהַנֶּעֱר אֵינָנו אֲתִי פֶן אֲרָאָה בְּרָע אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֶת־אֲבִי:	אַרִי אֵיכָדִין אֶסְק לֹת אָבָא וְעוֹלִימָא לִיתוּהִי עֲמִי דְלִמָּא אַחְזִי בְּבִשְׁתָּא דְתִשְׁכַּח יַת אָבָא:
וְלֹא־יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנּוֹצְבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָּל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהַתְּנוּעַ יוֹסֵף אֶל־אַחֵיו:	וְלֹא יָכִיל יוֹסֵף לֹאֲתַחֲסֵנָא לְכָל דְּקִיִּימִין עָלוּוְהִי וּקְרָא אִפִּיקוּ כָּל אָנָּשׁ מֵעָלָוִי וְלֹא קָם אָנָּשׁ עִמִּיה כִּד אֲתִידַע יוֹסֵף לְאַחֻוְהִי:
וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנּוֹצְבִים – לֹא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל שְׂיָהִיו מִצָּרִים נֹצְבִים עָלָיו וְשׁוֹמְעִין שְׁאַחֵיו מִתְבַּיִשִּׁין בְּהוֹדְעוֹ לָהֶם.	
וַיִּתֵּן אֶת־קִלְוֹ בִּבְכִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצָּרִים וַיִּשְׁמַע בֵּית פֶּרְעֹה:	וַיְהִיב יַת קְלִיָּה בְּבִכִּיתָא וַיִּשְׁמְעוּ מִצָּרָאִי וַיִּשְׁמַע אָנָּשׁ בֵּית פֶּרְעֹה:
וַיִּשְׁמַע בֵּית פֶּרְעֹה – בֵּיתוֹ שֶׁל פֶּרְעֹה, כְּלוּמַר, עֲבָדָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ. וְאֵין זֶה לְשׁוֹן בֵּית מִמֶּשׁ, אֶלָּא כְּמוֹ "בֵּית יִשְׂרָאֵל" ; "בֵּית יְהוּדָה" , מֵיִישְׁנִיד"א [meisnede = בני הבית ^[1]] בְּלַע"ז.	
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אַחֵיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא־יָכֹלוּ אָחִיו לַעֲנֹות אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפָּנָיו:	וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחֻוְהִי אָנָּא יוֹסֵף הַעַד כְּעַן אָבָא קָיָים וְלֹא יָכִילוּ אַחֻוְהִי לְאַתְבָּא יַתִּיה פְּתָגָם אַרִי אֲתַבְּהִילוּ מִן קַדְמוּהִי:
נִבְהָלוּ מִפָּנָיו – מִפָּנֵי הַבּוֹשָׁה.	
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אַחֵיו גִּשׁוּ־נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִמָּה:	וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחֻוְהִי קְרוּבוּ כְעַן לֹתִי וּקְרִיבוּ וַאֲמַר אָנָּא יוֹסֵף אַחֻוֹכוֹן דְּזַבִּינָתּוֹן יַתִּי לְמִצְרַיִם:
גִּשׁוּ נָא אֵלַי – רְאֵה אוֹתָם נִסּוּגִים לְאַחֹר; אָמַר: עֲקֹשׂוּ אַחֵי נְכַלְמִים. קָרָא לָהֶם בְּלִשׁוֹן רַכָּה וְתַחֲנוּנִים, וְהִרְאָה לָהֶם שֶׁהוּא מְהוּל.	
וְעַתָּה אֶל־תַּעֲצָבוּ וְאֶל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מְכַרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחֲלָה שְׁלַחְנִי אֶ־לְהִים לְפָנֵיכֶם:	וּכְעַן לֹא תַתְּנִסְסוּן וְלֹא יַתְקַח בְּעֵינֵיכֹון אַרִי זַבִּינָתּוֹן יַתִּי הִלְכָּא אַרִי לְקִיִּימָא שְׁלַחְנִי יִי קַדְמִיכוֹן:
לְמַחֲלָה – לִהְיוֹת לָכֶם לְמַחֲלָה.	
כִּי־זֶה שְׁנַתִּים הָרָעַב בְּהָרַב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חֲרִישׁ וְקָצִיר:	אַרִי דְנוּ תַרְתִּין שָׁנִין כְּפָנָא בְּגוּ אַרְעָא וְעוֹד חֲמִישׁ שָׁנִין דְלִית זְרוּעָא וְחֻצָּדָא:
כִּי זֶה שְׁנַתִּים הָרָעַב – עֲבָרוּ מִשְׁנֵי הָרָעַב.	

וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱ-לֹהִים לִפְנֵיכֶם לְעוֹם לָכֶם שְׁאֵרִית בְּאֶרֶץ וְלִהְיוֹת לָכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה:	וְשִׁלַּחֲנִי יי קְדָמִיכוֹן לְשִׁנְאָה לְכוֹן שְׁאָרָא בְּאַרְעָא וְלִקְיִמָּא לְכוֹן לְשִׁיזְבָּא רַבָּא:
שלישי	
וַעֲתָה לֹא-אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה פִי הָאֶ-לֹהִים וַיִּשְׁלַמְנִי לָאֵב לַפְרָעָה וּלְאֶדוֹן לְכָל-בֵּיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם:	וּכְעַן לֹא אַתּוֹן שְׁלַחְתּוֹן יְתִי הִלְכָּא אֶ-לֹהִין מִן קְדָם יי וְשׁוֹיִנִי אַבָּא לַפְרָעָה וְרַבּוֹן לְכָל בֵּיתִיהּ וְשִׁלִּיט בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:
לָאָב – לְחֵבֵר וּלְפִטְרוֹן.	
מִהֲרֹו נַעֲלוּ אֶל-אַבְלִ נֹאמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנֶךְ יוֹסֵף שְׁמִנִי אֶ-לֹהִים לְאֶדוֹן לְכָל-מִצְרַיִם רְגָה אֵלַי אֶל-תַּעֲמֹד:	אוּחוּ וְסִקּוּ לְנוֹת אַבָּא וְתִימְרוֹן לִיהּ כְּדָנוֹן אָמַר בְּרַךְ יוֹסֵף שׁוֹיִנִי יי לְרַבּוֹן לְכָל מִצְרַאִי חוֹת לְנוֹתִי לֹא תַתְּעַכֵּב:
נַעֲלוּ אֶל אָבִי – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּבוּלָהּ מִכָּל הָאֲרָצוֹת.	
וַיִּשְׁבַּת בְּאֶרֶץ-גֹּשֶׁן וְהָיִיתָ קְרוֹב אֵלַי אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנֵי בְנֶיךָ וְצִאֲנֶךָ וּבְקֶרְכָּךְ וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ:	וְתַתִּיב בְּאַרְעָא דְּגֹשֶׁן וְתִהִי קָרִיב לִי אַתָּה וּבְנֶךָ וּבְנֵי בְנֶךָ וְעַנְךָ וְתוֹרְךָ וְכָל דְּלָךְ:
וְכָל־פִּלְתִּי אֶתֶּךָ שֵׁם כִּי-עוֹד תִּמְשַׁח שָׁנִים רַעֲב פֶּן-תִּנָּרֵשׁ אַתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ:	וְנֶאֱזוֹן יִתֶּךָ תִּמָּן אָרִי עוֹד תִּמְיִשׁ שָׁנִין כִּפְנָא דְּלִמָּא תִשְׁתַּיְצִי אַתָּה וְנֶאֱנַשׁ בֵּיתְךָ וְכָל דְּלָךְ:
פֶּן תִּנָּרֵשׁ – "דְּלִמָּא תִתְּמַסְכֵּן" [לִפְנֵינוּ בְּאוֹנְקֵלוֹס: "דְּלִמָּא תִשְׁתַּיְצִי"], לְשׁוֹן "מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר".	
וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רְאוּת וְעֵינִי אֲתִי בְּנִימִין כִּי-פִי הִמְדַּבֵּר אֲלֵיכֶם:	וְהֵא עֵינֵיכוֹן חֲזָנוֹן וְעֵינִי אַחִי בְּנִימִין אָרִי כְּלִישְׁנוֹן אֲנָא מְמַלִּיל עִמָּכוֹן:
וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רְאוּת – בְּכַבּוּדִי, וְשִׁאֲנִי אַחִיכֶם, שִׁאֲנִי מְהוּל כִּכֶּם. וְעוֹד, כִּי פִי הִמְדַּבֵּר אֲלֵיכֶם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעֵינִי אַחִי בְּנִימִין – הַשָּׁנָה אֶת כָּלֶם יַחַד, לוֹמֵר: שְׁכַשְׁמִשׁ שְׁאִין לִי שְׁנָאָה עַל בְּנִימִין אַחִי, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה בְּמִכִּירְתִּי, כִּף אִין בְּלִבִּי שְׁנָאָה עֲלֵיכֶם.	
וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת-כָּל-כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר רִאִיתֶם וּמַהֲרַתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת-אָבִי הִנֵּה:	וְתַחֲוֹן לְאַבָּא יֵת כָּל יְקָרִי דְּבְמִצְרַיִם וְיֵת כָּל דְּחִזְיַתוֹן וְתוֹחֹן וְתַחְתּוֹן יֵת אַבָּא הִלְכָּא:
וַיִּפֹּל עַל-צוּאְרֵי בְּנִימִן-אֲחִיו וַיִּבְכֶּךָ וּבְנִימָן בָּכָה עַל-צוּאָרָיו:	וַיִּפֹּל עַל צוּרָא דְּבְנִימִין אַחֻוּהִי וּבְכָא וּבְנִימִין בָּכָא עַל צוּרִיָּה:
וַיִּפֹּל עַל צוּאְרֵי בְּנִימִן אֲחִיו וַיִּבְכֶּךָ – עַל שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת שֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת בְּחִלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, וְסוּפֹן לְחֶרֶב. וּבְנִימִן בָּכָה עַל צוּאָרָיו – עַל מִשְׁכַּן שִׁילָה שֶׁעֲתִיד לִהְיוֹת בְּחִלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְסוּפֹן לְחֶרֶב.	
וַיִּנְשָׁק לְכָל-אֲחָיו וַיִּבְכֶּךָ עֲלֵהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֲחָיו אִתּוֹ:	וַיִּנְשָׁק לְכָל אַחֻוּהִי וּבְכָא עֲלִיהוֹן וּבִתֵּר כֹּן מְלִילוֹ אַחֻוּהִי עֲמִיָּה:
וְאַחֲרֵי כֵן – מֵאַחֵר שֶׁרְאוּהוּ בּוֹכָה וּלְבוֹ שָׁלֵם עִמָּהֶם, דִּבְּרוּ אַחֻוּ אִתּוֹ, שֶׁמִּתְחִלָּה הָיוּ בּוֹשִׁים מִמֶּנּוּ.	
וְהָקֵל נִשְׁמַע בֵּית פְּרָעָה לְאֹמֶר בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּיטֹב בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו:	וְהָקֵל אֲשַׁתְּמַע בֵּית פְּרָעָה לְמִימַר אֲתוּ אֲחֵי יוֹסֵף וּשְׁפֹר בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עַבְדֵּיהּ:
וְהָקֵל נִשְׁמַע בֵּית פְּרָעָה – כְּמוֹ 'בְּבֵית פְּרָעָה'; וְזֶהוּ לְשׁוֹן בֵּית מִמֶּשׁ.	
וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף אָמַר אֶל-אֲחֵיךָ זֹאת עֲשׂוּ טַעֲנוּ אֶת-בְּעִירְכֶּם וּלְכוּ-בָאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן:	וַיֹּאמֶר פְּרָעָה לְיוֹסֵף אֵימַר לְאַחָךְ דָּא עַבְיָדוֹ טַעֲוִנוֹ יֵת בְּעִירְכוֹן וְאִיזִילוּ אוּבִילוּ לְאַרְעָא דְּכְנָעַן:
טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶּם – תְּבוּאָה.	

<p>וידברו ית אבוכון וית אנש בתיכון ואיתו לנתי ואיתי לכון ית טוב ארעא דמצרים ומיכלון ית טובא דארעא:</p>	<p>וקחו את־אביכם ואת־בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את־טוב ארץ מצרים ואכלו את־חלב הארץ:</p>
<p>את טוב ארץ מצרים – ארץ גשן. נבא ואינו יודע מה נבא; סופם לעשותה כמצולה שאין בה דגים. חלב הארץ – כל חלב לשון מיטב הוא.</p>	<p>רביעי</p>
<p>ואת מפקד דא עבדו סבו לכון מארעא דמצרים עגלון לטפלכון ולנשיכון ותטלון ית אבוכון ותיתון:</p>	<p>ואתה צויתה זאת עשו קחו־לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את־אביכם ובאתם:</p>
<p>ואתה צויתה – מפי לומר להם, זאת עשו: כך אמר להם, שברשותי הוא.</p>	
<p>ועינכם לא תחוס על מניכון ארי טוב כל ארעא דמצרים דילכון הוא:</p>	<p>ועינכם אל־תחס על־כליכם כי־טוב כל־ארץ מצרים לכם הוא:</p>
<p>ועבדו כן בני ישראל ויהב להון יוסף עגלון על מימרא דפרעה ויהב להון זנדין לאורחא:</p>	<p>ויעשו־כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על־פי פרעה ויתן להם צדה לדרכו:</p>
<p>לכולהון יהב לגבר אצטלון דלבושא ולבנימין יהב תלת מאה סלעין דכסף ותמשא אצטלון דלבושא:</p>	<p>לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף ותמש חלפת שמלת:</p>
<p>ולאבויהי שלח כדין עסרא חמרין טעינין מטוב מצרים ועסר אתנן טעינן עבור ולחים וזנדין לאבויהי לאורחא:</p>	<p>ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרכו:</p>
<p>מטוב מצרים – מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן, שדעת זקנים נוחה הימנו. ומדרש אגדה, גריסין של פול. בר ולחם – כתרגומו ["עבור ולחים", תבואה ולחם]. ומזון – לפתו.</p>	
<p>ושלח ית אחוהי ואזלו ואמר להון לא תתנצון באורחא:</p>	<p>וישלח את־אחיו וילכו ויאמר אליהם אל־תרגזו בדרכו:</p>
<p>אל תרגזו בדרכו – אל תתעסקו בדבר הלכה, שלא תרגז עליכם הדרכו. דבר אחר: אל תפסיעו פסיעה גסה, והכנסו בחמה לעיר. ולפי פשוטו של מקרא יש לומר: לפי שהיו נכלמים, הנה דואג שמא יריבו בדרכו על דבר מכירתו, להתנפח זה עם זה ולומר: על ידך נמכר, אתה ספרת לשון הרע עליו וגרמת לנו לשנאתו.</p>	
<p>ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל־יעקב אביהם: אבוהון:</p>	
<p>ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי־הוא משל בכל־ ארץ מצרים ויפג לבו כי לא־האמין להם:</p>	
<p>וכי הוא משל – ואשר הוא מושל. ויפג לבו – נחלף לבו והלך מלהאמין; לא הנה לבו פונה אל הדברים. לשון "מפיגין טעמן" בלשון משנה ; וקמו: "מאין הפגות". "וריחו לא נמר", מתרגמינו "וריחיה לא פג".</p>	
<p>ומלילו עמיה ית כל פתגמי יוסף דמליל עמהון וחתא ית עגלתא דשלח יוסף למטל יתיה וישרת רות קודשא על יעקב אבוהון:</p>	<p>וידברו אליו את כל־דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את־העגלות אשר־שלח יוסף לשאת אתו ותתי רות יעקב אביהם:</p>
<p>את כל דברי יוסף – סימן מסר להם במה הנה עוסק כשפרש ממנו, בפרשת עגלה ערופה. וזהו שנאמר: וירא את העגלות אשר שלח יוסף, ולא נאמר "אשר שלח פרעה". ותתי רות יעקב – שרתה עליו שכינה שפרשה ממנו.</p>	

חמישי

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד־יוֹסֵף בְּנִי חַי אֲלֶיכָה וְאַרְאֶנּוּ בְּטָרִם אֲמוֹת:

וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל סָגִי לִי חֲדָנָא עַד כָּעַן יוֹסֵף בְּרִי קַיִים אֵינִיל וְאַחְזִינִיָּה עַד לָא אֲמוֹת:

רב עוד – רב לי עוד שמחה וחדנה, הואיל ועוד יוסף בני חי.

וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֲשֶׁר־לּוֹ וַיָּבֹא בְּאֶרֶחַ שְׁבַע וַיִּזְבַּח זִבְחִים לֹא־לֵהִי אֲבִיו יִצְחָק:

וַנִּטַּל יִשְׂרָאֵל וְכָל דָּלִיָּה וְאֵתָא לְבָאָר שְׁבַע וַדְּבַח דְּבַחִין לֵאלֹהָא דְאַבוּהִי יִצְחָק:

בְּאֶרֶחַ שְׁבַע – כמו "לבאר שבע": ה"א בסוף תבה במקום למ"ד בתחלתה. לא-להי אביו יצחק – חיב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זמנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם.

וַיֹּאמֶר אֶל־לֵהִים וְלִישְׂרָאֵל בְּמִרְאָת הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנְנִי:

וַאֲמַר יי לִישְׂרָאֵל בְּחֲזוֹנָא דְלֵילִיָּא וַאֲמַר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַאֲמַר הֵאֲנָא:

יעקב יעקב – לשון חבה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֶל־לֵהִי אֲבִיךָ אֵל־תִּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי־לִגְוִי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם:

וַאֲמַר אָנָּא אֵל אֱלֹהָא דְאַבוּךָ לֹא תִדְחַל מִלְּמִיתָח לְמִצְרַיִם אֲרִי לְעַם סָגִי אֲשׁוּינָךְ תַּמּוֹ:

אל תירא מרדה מצרימה – לפי שהיה מצר על שגזקם לצאת לחוצה לארץ.

אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם־עֲלֶיהָ וַיּוֹסֶף יֵשִׁית יָדוֹ עַל־עֵינָיֶךָ:

אָנָּא אֵיחֹת עִמָּךְ לְמִצְרַיִם וְאָנָּא אֶסְקֶנָךְ אַף אֶסְקָא וַיּוֹסֶף יֵשִׁי יְדוּהִי עַל עֵינָךְ:

ואנכי אעלה – הבטיחו להיות נקבר בארץ.

וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבַע וַיֵּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם בַּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח פָּרְעֹה לְשִׂאת אוֹתוֹ:

וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבַע וַנִּטְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יְת יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן וְיֵת טַפְלֵהוֹן וְיֵת נְשִׁיהוֹן בַּעֲגָלְתָא דְשִׁלַּח פָּרְעָה לְמַטְל יְתִיָּה:

וַיִּקְחֻ אוֹת־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ מִצְרִימָה יַעֲקֹב וְכָל־נַרְעֻ אוֹתוֹ:

וַדְּבֹרוּ יְת גִּיתִיָּהוֹן וְיֵת קִנְיָנֵהוֹן דְּקִנּוּ בְּאַרְעָא דְכְּנַעַן וְאֵתוֹ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וְכָל בְּנוֹהִי עִמִּיָּה:

אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן – אבל מה שרכש בפדו ארם, נמן הכל לעשו, בשביל חלקו במערת המכפלה; אמר: נכסי חוצה לארץ אינן כדאי לי. וזהו "אשר פריתי לי", העמיד לו צבורין של זקב ושל פסח כמין פרי ואמר לו: טל את אלו.

בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו אֵתוֹ בְּנֵתוֹ וּבָנֹת בָּנָיו וְכָל־נַרְעֻ הָבִיא אִתּוֹ מִצְרִימָה:

בְּנוֹהִי וּבְנֵי בְנוֹהִי עִמִּיָּה בְּנִתִּיָּה וּבָנֹת בְּנוֹהִי וְכָל בְּנוֹהִי אִיתִי עִמִּיָּה לְמִצְרַיִם:

ובנות בניו – סרח בת אשר ויוכבד בת לוי.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה יַעֲקֹב וּבָנָיו בְּכָר יַעֲקֹב רְאוּבֵן:

וְאֵלִין שְׁמָתָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּעָאִלוּ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנוֹהִי בּוּכְרִיָּה דִּיעֲקֹב רְאוּבֵן:

הבאים מצרימה – על שם השעיה – קורא להם הכתוב באים; ואין לתמה על אשר לא כתב "אשר באו".

וּבְנֵי רְאוּבֵן תָּמָר וּפְלֹא וְחֲצֹרֹן וְכַרְמִי:

וּבְנֵי רְאוּבֵן תַּמָּר וּפְלֹא וְחֲצֹרֹן וְכַרְמִי:

וּבְנֵי שְׁמֹעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאַהֲד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׂאוּל בְּר־הַכְּנַעֲנִית:

וּבְנֵי שְׁמֹעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאַהֲד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׂאוּל בְּר־כְּנַעֲנִיתָא:

בן הכנענית – בן דינה שנבעלה לכנעני. כשהרגו את שכם – לא הייתה דינה רוצה לצאת, עד שנשבע לה שמעון שישאנה.

וּבְנֵי לֵוִי גֵרְשׁוֹן קָהָת וּמֶרְרִי:

וּבְנֵי לֵוִי גֵרְשׁוֹן קָהָת וּמֶרְרִי:

ובְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן וְשִׁלָּה וּפְרִיץ וְזָרַח וַיָּמָת עַר וְאוֹנָן בְּאַרְצָן כְּנָעַן וַיִּהְיוּ בְנֵי־פְרִיץ חֲצֵרֹן וְחִמּוּל:	ובְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן וְשִׁלָּה וּפְרִיץ וְזָרַח וַיָּמָת עַר וְאוֹנָן בְּאַרְעָא דְכְנַעַן נַחֲוֹ בְנֵי פְרִיץ חֲצֵרֹן וְחִמּוּל:
ובְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר תּוֹלַע וּפְנֵה וַיֹּב וְשִׁמְרוֹן:	ובְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר תּוֹלַע וּפְנֵה וַיֹּב וְשִׁמְרוֹן:
ובְּנֵי זְבֻלֹן סֶרֶד וְאֵלִיֹּן וַיַּחֲלָאֵל:	ובְּנֵי זְבֻלֹן סֶרֶד וְאֵלִיֹּן וַיַּחֲלָאֵל:
אֵלֶּה הָיְתָה לְאֵה אֲשֶׁר יָלְדָה לִיעֲקֹב בְּפָדָן אַרְם וְאֵת דִּינָה בָתָּהּ כָּל־גִּפְשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ:	אֵלֶּה בְנֵי לֵאָה... וְאֵת דִּינָה בָתָּהּ – הַזְכָּרִים תִּלָּה בְּלֵאָה, וְהַנְּקֻבּוֹת תִּלָּה בְּיַעֲקֹב; לְלִמְדָה, אִשָּׁה מְזֻרְעַת תִּחְלָה – יוֹלְדֵת נִקְבָּה. שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ – וּבִכְרִטָן אִי אִתָּה מוֹצֵא אֵלֶּה שְׁלֹשִׁים וְשִׁמְנִים? אֵלֶּה זֶה יוֹכֶכֶד, שְׁנוֹלְדָה בֵּין הַחֻמוֹת בְּכַנִּיסָתָן לַעִיר, שְׁנֶאֱמַר: "אֲשֶׁר יָלְדָה אוֹתָהּ לָלוּי בְּמִצְרַיִם"; לְדָתָה בְּמִצְרַיִם, וְאִין הוֹרְתָה בְּמִצְרַיִם.
ובְּנֵי גָד צַפְיוֹן וְחִגִּי שׁוּנִי וְאַצְבֹּן עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי:	ובְּנֵי גָד צַפְיוֹן וְחִגִּי שׁוּנִי וְאַצְבֹּן עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי:
ובְּנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיִּשְׁנָה וַיִּשְׁנִי וּבְרִיעָה וְשָׂרַח אַחֲתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמִלְכִּיאֵל:	ובְּנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיִּשְׁנָה וַיִּשְׁנִי וּבְרִיעָה וְשָׂרַח אַחֲתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמִלְכִּיאֵל:
אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר־נָתַן לָבֶן לְלֵאָה בָתָּהּ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לִיעֲקֹב שֵׁשׁ עָשָׂרָה גִּפְשׁ:	אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה בְּנֵי זִלְפָּה דִּיהֵב לָבֶן לְלֵאָה בְּרַתְיָה וַיִּלְיֵדֵת נָת אֵלֶּה לִיעֲקֹב שֵׁשׁ עָסְרֵי נִפְשָׁן:
בְּנֵי רַחֵל אִשְׁתׁ יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנִימֵן:	בְּנֵי רַחֵל אִשְׁתׁ יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנִימֵן:
וַיִּנָּלֶד לְיוֹסֵף בְּאַרְצָן מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה־לוֹ אֶסְנָת בַּת־פּוֹטִי פְּרַעִי כֹהֵן אֶן אֶת־מִנְשָׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם:	וַיִּנָּלֶד לְיוֹסֵף בְּאַרְצָן מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה־לוֹ אֶסְנָת בַּת־פּוֹטִי פְּרַעִי כֹהֵן אֶן אֶת־מִנְשָׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם:
ובְּנֵי בְנִימֵן בָּלַע וּבְכָר וְאַשְׁבֵּל גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִי וְרֹאשׁ מִפִּים וְחִפִּים וְאַרְדִּי:	ובְּנֵי בְנִימֵן בָּלַע וּבְכָר וְאַשְׁבֵּל גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִי וְרֹאשׁ מִפִּים וְחִפִּים וְאַרְדִּי:
אֵלֶּה בְּנֵי רַחֵל אֲשֶׁר יָלַד לִיעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ אַרְבַּעַה עָשָׂר:	אֵלֶּה בְּנֵי רַחֵל אֲשֶׁר יָלַד לִיעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ אַרְבַּעַה עָשָׂר:
ובְּנֵי דָן חֲשִׁים:	ובְּנֵי דָן חֲשִׁים:
ובְּנֵי נַפְתָּלִי יַחֲצִאֵל וּגְוִי וַיָּצָר וְשִׁלֹּם:	ובְּנֵי נַפְתָּלִי יַחֲצִאֵל וּגְוִי וַיָּצָר וְשִׁלֹּם:
אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבֶן לְרַחֵל בָתָּהּ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לִיעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ שִׁבְעָה:	אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבֶן לְרַחֵל בָתָּהּ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לִיעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ שִׁבְעָה:
כָּל־הַגִּפְשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב מִצְרַיִמָּה יֵצְאִי יִרְכּוּ מִלְּבַד גִּנְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ שְׁשִׁים וְשָׁשׁ:	כָּל־הַגִּפְשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב מִצְרַיִמָּה יֵצְאִי יִרְכּוּ מִלְּבַד גִּנְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־גִּפְשׁ שְׁשִׁים וְשָׁשׁ:
כָּל הַגִּפְשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב – שְׁיִצְאוּ מֵאַרְצָן כְּנָעַן לְבֹא לְמִצְרַיִם. וְאִין "הַבָּאָה" זֶה לְשׁוֹן עֵבֶר אֵלֶּה לְשׁוֹן הֶחָד, כִּמּוֹ: "בְּעָרֵב הִיא בָּאָה", וְכִמּוֹ: "וַהֲנִה רַחֵל בָתָּה בָּאָה עִם הַצֹּאן"; לְפִיכָף טַעֲמוֹ לְמַטָּה בְּאֵל־הַ, לְפִי שְׁכַשְׁיִצְאוּ לְבֹא מֵאַרְצָן כְּנָעַן לֹא הָיוּ אֵלֶּה שְׁשִׁים וְשָׁשׁ. וְהַשְּׁנִי, "כָּל הַגִּפְשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה שְׁבַעִים" – הוּא לְשׁוֹן עֵבֶר, לְפִיכָף טַעֲמוֹ לְמַעְלָה בְּבִי"ת, לְפִי שְׁמִשְׁבָּאוּ שֵׁם הָיוּ שְׁבַעִים, שְׁמִצְאוּ שֵׁם יוֹסֵף וְשְׁנֵי בָנָיו, וְנִתְוַסְּפָה לָהֶם יוֹכֶכֶד בֵּין הַחֻמוֹת. וְלְדַבְרֵי הָאוֹמֵר: תְּאוֹמוֹת נִוְלָדוּ עִם הַשְּׁבָטִים, צְרִיכִים אֲנִי לֹא־מֵר שְׁמָתוֹ לְפָנָי וְרִידָתוֹ לְמִצְרַיִם, שְׁהָרִי לֹא נִמְנָה כָּאן. [מִצְאָתִי בְּנוֹקְרָא רַבָּה: עֶשֶׂן – שֵׁשׁ נִפְשׁוֹת הָיוּ לוֹ, וְהַכְּתוּב קוֹרֵא אוֹתָן "נִפְשׁוֹת בֵּיתוֹ", לְשׁוֹן רַבִּים, לְפִי שְׁהָיוּ עוֹבְדִין לְאַלֹּהוֹת הַרְבֵּה. יַעֲקֹב – שְׁבַעִים הָיוּ, וְהַכְּתוּב קוֹרֵא אוֹתָן "גִּפְשׁ", לְפִי שְׁהָיוּ עוֹבְדִין לְאֵל אֶחָד].	כָּל הַגִּפְשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב – שְׁיִצְאוּ מֵאַרְצָן כְּנָעַן לְבֹא לְמִצְרַיִם. וְאִין "הַבָּאָה" זֶה לְשׁוֹן עֵבֶר אֵלֶּה לְשׁוֹן הֶחָד, כִּמּוֹ: "בְּעָרֵב הִיא בָּאָה", וְכִמּוֹ: "וַהֲנִה רַחֵל בָתָּה בָּאָה עִם הַצֹּאן"; לְפִיכָף טַעֲמוֹ לְמַטָּה בְּאֵל־הַ, לְפִי שְׁכַשְׁיִצְאוּ לְבֹא מֵאַרְצָן כְּנָעַן לֹא הָיוּ אֵלֶּה שְׁשִׁים וְשָׁשׁ. וְהַשְּׁנִי, "כָּל הַגִּפְשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה שְׁבַעִים" – הוּא לְשׁוֹן עֵבֶר, לְפִיכָף טַעֲמוֹ לְמַעְלָה בְּבִי"ת, לְפִי שְׁמִשְׁבָּאוּ שֵׁם הָיוּ שְׁבַעִים, שְׁמִצְאוּ שֵׁם יוֹסֵף וְשְׁנֵי בָנָיו, וְנִתְוַסְּפָה לָהֶם יוֹכֶכֶד בֵּין הַחֻמוֹת. וְלְדַבְרֵי הָאוֹמֵר: תְּאוֹמוֹת נִוְלָדוּ עִם הַשְּׁבָטִים, צְרִיכִים אֲנִי לֹא־מֵר שְׁמָתוֹ לְפָנָי וְרִידָתוֹ לְמִצְרַיִם, שְׁהָרִי לֹא נִמְנָה כָּאן. [מִצְאָתִי בְּנוֹקְרָא רַבָּה: עֶשֶׂן – שֵׁשׁ נִפְשׁוֹת הָיוּ לוֹ, וְהַכְּתוּב קוֹרֵא אוֹתָן "נִפְשׁוֹת בֵּיתוֹ", לְשׁוֹן רַבִּים, לְפִי שְׁהָיוּ עוֹבְדִין לְאַלֹּהוֹת הַרְבֵּה. יַעֲקֹב – שְׁבַעִים הָיוּ, וְהַכְּתוּב קוֹרֵא אוֹתָן "גִּפְשׁ", לְפִי שְׁהָיוּ עוֹבְדִין לְאֵל אֶחָד].

ובְּנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר־יָלַדְלוּ בְּמִצְרַיִם גֶּפֶשׁ שָׁנִים כָּל־
הַגֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הִבָּאָה מִצְרַיִמָּה שְׁבָעִים:

ובְּנֵי יוֹסֵף דָּאֲתִילִידוּ לִיה בְּמִצְרַיִם גֶּפֶשׁתָּא תַרְתִּין כָּל
גֶּפֶשׁתָּא לְבֵית יַעֲקֹב דְּעָאֻלָּא לְמִצְרַיִם שְׁבָעִין:

שישי

פְּרָשַׁת בִּיאַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם

וְאֵת־יְהוּדָה שָׁלַח לִפְנֵיוֹ אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לִפְנָיו
לְשָׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גֹשֶׁן:

וְיֵת יְהוּדָה שָׁלַח קַדְמוּהִי לְוֵת יוֹסֵף לִפְנֵאָה קַדְמוּהִי
לְגֹשֶׁן וְאֵתוֹ לְאַרְעָא דְגֹשֶׁן:

להורות לִפְנָיו – כְּתַרְגוּמוֹ "[לפנֵּאָה קַדְמוּהִי]"; לִפְנוֹת לוֹ מְקוֹם, וּלהורות הֵיכָּא וְתַנְשֵׁב בָּהּ. לִפְנָיו – קִדְּם שְׁנִיעַ לְשָׁם. וּמִדְּרַשׁ אַגְדָּה, לְהוֹרֹת לִפְנָיו, לְתַמְּן לוֹ בֵּית תַּלְמוּד, שְׁמִשָּׁם תִּצָּא הוֹרָאָה.

וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכָּבָתוֹ וַיַּעַל לִקְרֹאת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו
לְשָׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל־צוּאָרָיו
עוֹד:

וַיֹּסִיס יוֹסֵף רְתֻפוּהִי וּסְלִיק לְקַדְמוּת יִשְׂרָאֵל אָבוּהִי
לְגֹשֶׁן וְאֵתְחַזִּי לִיה וּנְפֹל עַל צוּרִיה וּבְכָא עַל צוּרִיה
עוֹד:

וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכָּבָתוֹ – הוּא עֲצָמוֹ אֶסֶר אֶת הַסּוּסִים לְמֶרְכָּבָה, לְהַזְדַּרֵּז לְכַבּוֹד אָבִיו. וַיֵּרָא אֵלָיו – יוֹסֵף נִרְאָה אֶל אָבִיו. וַיִּבְכֶּה עַל צוּאָרָיו עוֹד – לְשׁוֹן הַרְבוֹת בְּכִיָּה. וְכֵן: "כִּי לֹא עַל אִישׁ יֹשִׁים עוֹד", לְשׁוֹן רַבּוּי הוּא, אֵינּוּ שָׁם עָלָיו עֲלוֹת נּוֹסְפוֹת עַל חֲטָאָיו; אֵף כָּאֵן, הַרְבֵּה וְהוֹסִיף בְּכִי יוֹמֵר עַל הַרְגִּיל. אָבֵל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל צוּאָרֵי יוֹסֵף וְלֹא נָשְׁקוּ; וְאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ שֶׁהִנֵּה קוֹרָא אֶת שְׁמַע.

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמוּתָה הִפַּעַם אַחֲרִי רְאוּתִי
אֶת־פָּנָיִךְ כִּי עוֹדָךְ חִי:

וְאָמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף אֵלּוּ אָנָּה מָאִית זְמַנָּא הָדָא מְנַחֵם
אָנָּה בְּתַר דְּחַזִּיתֵנוּן לְאַפּוֹד אָרִי עַד כְּעַן קַיִים אִתִּי:

אֲמוּתָה הִפַּעַם – פְּשׁוּטוֹ כְּתַרְגוּמוֹ. וּמִדְּרַשׁוֹ, סְבוּר הֵייתִי לְמוֹת שְׁמִי מִיתוּת, בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא; שְׁנִסְתַּלְקָה מִמֶּנִּי שְׂכִינָה, וְהֵייתִי אוֹמֵר שְׁתִּבְעֵנִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיתַתְךָ. עַכְשָׁו שְׁעוֹדָךְ חִי, לֹא אֲמוּת אֵלָּא פַּעַם אַחַת.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲחֵיו וְאֶל־בְּרִית אָבִיו אַעֲלֶה וְאֶגִּידָה
לְפָרְעָה וְאָמַרְהָ אֵלָיו אֲחִי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־
כְּנַעַן בָּאוּ אֵלָי:

וְאָמַר יוֹסֵף לְאַחוּהִי וּלְבֵית אָבוּהִי אֶסֶק וְאֲחֵיו לְפָרְעָה
וְאֵימַר לִיה אֲחִי וּבֵית אָבִי אָבָא דְּבִארְעָא דְכְנַעַן אֵתוֹ לְוֵתִי:

וְאָמַרְהָ אֵלָיו אֲחִי וְגוֹמֵר – וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ: "וְהֶאֱנָשִׁים רוּעֵי צֹאן" וְגוֹמֵר.

וְהֶאֱנָשִׁים רְעֵי צֹאן כִּי־אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ וּצֹאנָם
וּבִקְרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הִבִּיאוּ:

וְגוֹבְרִיא רַעַן עָנָא אָרִי גוֹבְרִי מְרִי גִיתִי הָיוּ וְעִנְהוֹן
וְתוּרִיהוֹן וְכָל דִּילָהוֹן אִיתִיאוּ:

וְהִלָּה כִּי־יִקְרָא לָכֶם פֶּרְעָה וְאָמַר מֶה־מַּעֲשִׂיכֶם:

וַיְהִי אָרִי יִקְרִי לְכוּן פֶּרְעָה וַיִּימַר מָא עוֹבְדִיכוּן:

וְאָמַרְתֶּם אֲנָשִׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מְנַעַרְיָנוּ וְעַד־
עֲתָה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר תַּשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ
גֹּשֶׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל־רְעָה צֹאן:

וְתִימָרוּן גוֹבְרִי מְרִי גִיתִי הָיוּ עֲבָדֶךָ מְנַעַרְנָא וְעַד כְּעַן
אֵף אֲנַחְנָא אֵף אֲבֹתֵנָא בְּדִיל דְּתַתְּבוּן בְּאַרְעָא דְגֹשֶׁן
אָרִי מְרַחֲקִין מִצְרַאִי כָּל רְעֵי עָנָא:

בַּעֲבוּר תַּשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן – וְהִיא צְרִיכָה לָכֶם, שֶׁהִיא אֶרֶץ מְרֻעָה; וּכְשֶׁתֹּאמְרוּ לוֹ שְׂאִין אַתֶּם בְּקִיאִין בְּמִלְאָכָה אַחֲרָת, יִרְחִיקְכֶם מֵעָלָיו וַיּוֹשִׁיבְכֶם שָׁם. כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל רְעָה צֹאן – לִפִּי שְׁהֶם לָהֶם אֱלֹהוֹת.

וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיִּגֵּד לְפָרְעָה וַיֹּאמֶר אָבִי וְאֲחִי וּצֹאנָם
וּבִקְרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן וְהֵנָּה
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן:

וְאֵתָא יוֹסֵף וְחֵיו לְפָרְעָה וְאָמַר אָבָא וְאֲחִי וְעִנְהוֹן
וְתוּרִיהוֹן וְכָל דִּילָהוֹן אֵתוּ מֵאַרְעָא דְכְנַעַן וְהָא אֲנוּן
בְּאַרְעָא דְגֹשֶׁן:

וּמִקְצָה אֲחִיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצַּגֵּם לִפְנֵי
פֶּרְעָה:

וּמִקְצַת אַחוּהִי דְּבַר חֲמִשָּׁא גוֹבְרִין וְאֶקִּימְנוּן קִדְּם
פֶּרְעָה:

וּמִקְצָה אֲחִיו – מִן הַפְּחוּתִים שִׁבְהֶם לְגִבּוּרָה, שְׂאִין נִרְאִים גְּבוּרִים, שְׂאֵם יִרְאָה אוֹתָם גְּבוּרִים יַעֲשֶׂה אוֹתָם אֲנָשִׁי מִלְחָמָה. וְאֵלָּה הֵם: רְאוּבֵן, שְׁמֻעוֹן, לֵוִי, יִשְׁשָׁכָר וּבִנְיָמִן – אוֹתָן שְׁלֹא כָּפַל מִשָּׁה שְׁמוֹתָם כְּשֶׁבָרְכוּ. אָבֵל שְׁמוֹת הַגְּבוּרִים כָּפַל: "וְזֹאת לַיהוּדָה שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה", "וְיִלְגָּד אִמֵּר בְּרוּךְ מְרַחֵב גֹּד", "וְיִלְנֶפְתָּלִי אִמֵּר נִפְתָּלִי", "וְיִלְדָן אִמֵּר דָּן", וְכֵן לְזִבּוּלִיו וְכֵן לְאִשְׁר. זֶהוּ לְשׁוֹן בְּרִאשִׁית רַבָּה, שֶׁהִיא אֲגַדַּת אֶרֶץ

וַיִּשְׂרֹאֵל. אֲבָל בְּתַלְמוּד בְּבִלִית שְׁלָנוּ מְצִינוּ וְשֹׁאֲמֵן שְׁכַפֵּל מֹשֶׁה שְׁמוֹתָן הֵם הַסְּלָשִׁים, וְאוֹתָן הֵבִיא לִפְנֵי פֶרְעָה. וַיְהוּדָה שְׁהַכְּפֵל שְׁמוֹ לֹא הִכְפֵּל מִשּׁוּם חֲלָשׁוֹת, אֲלָא טַעַם יֵשׁ בְּדָבָר כִּדְאִיתָא בְּבָבָא קַמָּא. וּבְבִרְיָתָא דְסִפְרֵי שְׁנִינוּ בָּהּ ב"ן זֹאת הַבְּרָכָה" כְּמוֹ תַלְמוּד שְׁלָנוּ.

וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־אֶחָיו מִה־מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל־פֶּרְעָה רַעְיָה צֹאן עֲבָדֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֲבוֹתֵינוּ:
וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה לֵאחֹהִי מֶא עֹבְדֵיכֹן וַאֲמָרוּ לִפְרָעָה רָעַן עֲנָא עֲבָדָךְ אַף אֲנַחְנָא אַף אֲבָהִתְנָא:

וַיֹּאמְרוּ אֶל־פֶּרְעָה לְגֹר בְּאַרְץ פְּאָנוֹ כִּי־אֵין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי־כָבֵד הָרָעַב בְּאַרְץ כְּנָעַן וַעֲתָה יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאַרְץ גִּשּׁוֹ:
וַאֲמָרוּ לִפְרָעָה לֵאחֹהִי מֶא עֹבְדֵיכֹן בְּאַרְעָא אֲתִינָא אַרִי לִית רַעֲיָא לַעֲנָא דְלַעֲבָדָךְ אַרִי תְקִיף כִּפְנָא בְּאַרְעָא דְכְנָעַן וּכְעַן יִתְבוּן כְּעַן עֲבָדָךְ בְּאַרְעָא דְגִשּׁוֹ:

וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יוֹסֵף לֹאמֶר אֲבִיךָ וְאֶחָיךָ בָּאוּ אֵלַיךְ:
וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה לְיוֹסֵף לְמִימַר אֲבִיךָ וְאֶחָיךָ אֲתוּ לְוֹתָךְ:

אַרְץ מִצְרַיִם לִפְנֵיךָ הוּא בְּמִיטָב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אֶחָיךָ יֵשְׁבוּ בְּאַרְץ גִּשּׁוֹ וְאִם־יִדְעָתָ וְיִשׁׁ בָּם אֲנָשִׁי־חַיִּל וְשִׁמְתָם שְׁנֵי מִקְנֶה עַל־אֲשֶׁר־לִי:
אַרְעָא דְמִצְרַיִם קִדְמָךְ הִיא בְּדִשְׁפִיר בְּאַרְעָא אוֹתִיב יֵת אֲבִיךָ וְיֵת אֶחָיךָ יִתְבוּן בְּאַרְעָא דְגִשּׁוֹ וְאִם יִדְעָתָ וְאִית בְּהוֹן גּוֹבְרִין דְחִילָא וְתַמְנִינוֹן רַבְנֵי גִיתִי עַל דִּילִי:

אֲנָשִׁי חַיִּל – בְּקִיָּאִין בְּאוּמָנוּתָן לְרַעוּת צֹאן. עַל אֲשֶׁר לִי – עַל צֹאן שְׁלִי.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמִדְהוּ לִפְנֵי פֶרְעָה וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב אֶת־פֶּרְעָה:
וְאִתִּי יוֹסֵף יֵת יַעֲקֹב אֲבוּהִי וַאֲקִימִיָּה קִדְם פֶּרְעָה וּבְרִיךְ יַעֲקֹב יֵת פֶּרְעָה:

וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב – הִיא שְׁאֵלַת שְׁלוֹם כְּדָרָךְ כָּל הַנִּרְאִים לִפְנֵי הַמַּלְכִים לְפָרְקִים, שְׁלוּדִי"ר [saluder = לשאול בשלום^[3]].

וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל־יַעֲקֹב כִּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ:
וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה לְיַעֲקֹב כִּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ:

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פֶּרְעָה יָמִי שְׁנֵי מִגּוֹרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה מַעֲט וָרַעִים הָיוּ יָמִי שְׁנֵי חַיִּי וְלֹא הִשְׁיִיגוּ אֶת־יָמִי שְׁנֵי חַיִּי אֲבֹתִי בִימֵי מִגּוֹרֵיהֶם:
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְפֶרְעָה יוֹמֵי שְׁנֵי תוֹתְבוּתִי מֵאָה וְתִלְתִּין שְׁנִין זְעִירִין וּבִישִׁין הָיוּ יוֹמֵי שְׁנֵי חַיִּי וְלֹא אֲדַבִּיקוּ יֵת יוֹמֵי שְׁנֵי חַיִּי אֲבָהִיתִי בְיוֹמֵי תוֹתְבוּתִיהוֹן:

שְׁנֵי מִגּוֹרֵי – יָמֵי גְרוּתִי. כָּל יָמֵי הָיִיתִי גֵר בְּאַרְץ. וְלֹא הִשְׁיִיגוּ – בְּטוֹכָהּ.

וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב אֶת־פֶּרְעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פֶרְעָה:
וּבְרִיךְ יַעֲקֹב יֵת פֶּרְעָה וַיַּפְק מִן קִדְם פֶּרְעָה:

וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב – כְּדָרָךְ כָּל הַנִּפְטָרִים מִלִּפְנֵי שָׂרִים, מְבָרְכִים אוֹתָם וְנוֹטְלִים רְשׁוֹת. וּמָה בְּרָכָה בְּרָכוֹ? שְׁיַעֲלָה גִילוּס לְרַגְלִיו, לִפִּי שְׁאִין אַרְץ מִצְרַיִם שׁוֹמֵה מִי גִשְׁמִים, אֲלָא גִילוּס עוֹלָה וּמִשְׁקָהּ. וּמִבְּרָכְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְאֵילָף הָיָה פֶּרְעָה בָּא עַל גִּילוּס וְהוּא עוֹלָה לְקִרְאָתוֹ וּמִשְׁקָה אֶת הָאָרֶץ.
שְׁבִיעִי

וַיֹּשֶׁב יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וַיִּתֵּן לָהֶם אֶחְזָה בְּאַרְץ מִצְרַיִם בְּמִיטָב הָאָרֶץ בְּאַרְץ רַעַמְסֵס כַּאֲשֶׁר צִוָּה פֶּרְעָה:
וְאוֹתִיב יוֹסֵף יֵת אֲבוּהִי וְיֵת אֶחָהִי וַיֵּהָב לַהוֹן אֶחְסָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּדִשְׁפִיר בְּאַרְעָא בְּאַרְע רַעַמְסֵס כְּמָא דְפִקִּיד פֶּרְעָה:

רַעַמְסֵס – מֵאָרֶץ גִּשּׁוֹ הִיא.

וַיַּכְלִלָּל יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו לַחֵם לִפִּי הַטָּף:
וַזֵּן יוֹסֵף יֵת אֲבוּהִי וְיֵת אֶחָהִי וְיֵת כָּל בֵּית אֲבוּהִי לַחֲמָא לְפֻּם טַפְלָא:

לִפִּי הַטָּף – לִפִּי הַצָּרִיד לְכָל בְּנֵי בֵיתָם.

וּלְחֵם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי־כָבֵד הָרָעַב מְאֹד וַתִּלְהַ אַרְץ מִצְרַיִם וְאָרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרָעַב:
וּלְחֲמָא לִית בְּכָל אַרְעָא אַרִי תְקִיף כִּפְנָא לַחֲדָא וְאֲשַׁתְּלֵהִי עֲמָא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְעֲמָא דְאַרְעָא דְכְנָעַן מִן קִדְם כִּפְנָא:

וְלָחֶם אִין בְּכָל הָאָרֶץ – חוּזַר לַעֲנֵן הָרָאשׁוֹן, לַתְּחִלַּת שְׁנֵי הָרָעָב. וַתֵּלֶה – כְּמוֹ "וַתֵּלֶאֱה", לְשׁוֹן עֲנִיּוֹת כְּתוּבָה. וְדוּמָה לוֹ : "כְּמִתְלַהֵלֶה הַיּוֹרָה זָקִים".

וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בַּשֹּׁבֵר אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פָּרְעָה:

וְלָקִיט יוֹסֵף יֵת כָּל כֶּסֶף אֲדָשְׁתְּכֶם בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ דְּכְנַעַן בַּעֲבוּרָא דְאַנּוּן זְבִינִן וְאִיתִי יוֹסֵף יֵת כֶּסֶף לְבֵית פָּרְעָה:

בַּשֹּׁבֵר אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים – נוֹתֵנִן לוֹ אֶת הַכֶּסֶף.

וַיָּתֶם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵאוּ כָּל־מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר הִבֵּה־לָנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוּת נִגְדָה כִּי אָפֶס כֶּסֶף:

וּשְׁלִים כֶּסֶף אֲדָשְׁתְּכֶם דְּמִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ דְּכְנַעַן וְאַתּוּ כָּל מִצְרָאִי לָנוּת יוֹסֵף לְמִימַר הֵב לָנָא לְחֶמָא וְלָמָּה נָמוּת לְקַבְלָד אַרִי שְׁלִים כֶּסֶף אֲדָשְׁתְּכֶם:

אָפֶס – כְּתוּבָה: "שְׁלִים".

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם וְאַתְּנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אָפֶס כֶּסֶף:

וְאָמַר יוֹסֵף הִבּוּ גִיתִיכּוֹן וְאַתִּין לָכוֹן בְּגִיתִיכּוֹן אִם שְׁלִים כֶּסֶף אֲדָשְׁתְּכֶם:

וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאֵן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבְחֻמְרִים וַיִּנְהֹלֶם בְּלֶחֶם בְּכָל־מִקְנֵיהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא:

וְאִיתִיאוּ יֵת גִּיתִיהוֹן לָנוּת יוֹסֵף וַיֵּהֵב לְהוֹן יוֹסֵף לְחֶמָא בְּסוּסוֹתָא וּבְגִיתִי עֲנָא וּבְגִיתִי תוּרִי וּבְחֻמְרִיא וְזַנּוּן בְּלֶחֶמָא בְּכָל גִּיתִיהוֹן בַּשָּׁתָא הַהִיא:

וַיִּנְהֹלֶם – כְּמוֹ "וַיִּנְהֹגֶם", וְדוּמָה לוֹ: "אִין מְנַהֵל לָהּ", "עַל מִי מְנַחֵת וַיִּנְהֹלֶם".

וַתֵּתֶם הַשָּׁנָה הַהִוא וַיָּבֵאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיתָ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְתָּד מֵאֲדָנִי כִּי אִם־תֵּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדָנִי לֹא נִשְׁאָר לִפְנֵי אֲדָנִי בְּלִמִּיתִי אִם־גּוֹיְתָנוּ וְאֲדַמְתָּנוּ:

וּשְׁלִימַת שָׁתָא הַהִיא וְאַתּוּ לָנוּתִיה בַּשָּׁתָא תְּנִייתָא וְאָמְרוּ לִיה לֹא נִכְסִי מִן רְבוּנִי אֶל־לְהִין שְׁלִים כֶּסֶף אֲדָשְׁתְּכֶם וְגִיתִי בַּעֲיָרָא לָנוּת רְבוּנִי לֹא אֲשָׁתָאֵר קָדָם רְבוּנִי אֶל־לְהִין גּוֹיְתָנָא וְאֲרַעֲנָא:

בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיתָ – לְשׁוֹן הָרָעָב. כִּי אִם תֵּם הַכֶּסֶף... – כִּי אֲשֶׁר תֵּם הַכֶּסֶף וְהַמִּקְנֵה וְכָא הַכָּל אֶל יַד אֲדוֹנִי. בְּלִמִּיתִי אִם גּוֹיְתָנוּ – כְּמוֹ "אִם לֹא גּוֹיְתָנוּ".

לָמָּה נָמוּת לַעֲיֹנֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אֲדַמְתָּנוּ קְנֵה־אֲתָנוּ וְאֶת־אֲדַמְתָּנוּ בְּלָחֶם וְגִהֵלָה אֲנַחְנוּ וְאֲדַמְתָּנוּ עֲבָדִים לַפָּרְעָה וְתוֹזְרַע וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת וְהָאֲדָמָה לֹא תִשָּׁם:

לָמָּה נָמוּת לַעֲיֹנֶיךָ אַף אֲנַחְנָא אַף אֲרַעֲנָא קְנִי יִתְנָא וְיֵת אֲרַעֲנָא בְּלֶחֶמָא וְנָהִי אֲנַחְנָא וְאֲרַעֲנָא עֲבָדִין לַפָּרְעָה וְהֵב בַּר זֶרַע וְנִיחִי וְלֹא נָמוּת וְאֲרַעֲנָא לֹא תְבוּר:

וְתוֹזְרַע – לְזֹרֹעַ הָאֲדָמָה. וְאֵף עַל פִּי שְׁאֵמַר יוֹסֵף: "וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים וְהִתְחִילוּ לְזֹרֹעַ וְכָלֶה הָרָעָב. וְכֵן שְׁנֵינוּ בְּתוֹסֶסְפֶּתָא דְּסוּטָה. לֹא תִשָּׁם – לֹא תֵהֵא שְׁמָמָה, "לֹא תְבוּר". לְשׁוֹן "שְׂדֵה בּוּר" שְׁאִינוּ תְרוּשׁ.

וַיִּקֶּן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אֲדָמַת מִצְרַיִם לַפָּרְעָה כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שְׂדֵהוּ כִּי־תֹזַק עֲלֵיהֶם הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ לַפָּרְעָה:

וּקְנָא יוֹסֵף יֵת כָּל אֲרַעֲא דְמִצְרַיִם לַפָּרְעָה אַרִי זְבִינּוּ מִצְרָאִי גִבֵּר חֲקִלִיה אַרִי תְקִיף עֲלִיהוֹן כְּפָנָא וְהָנוּת אֲרַעֲא לַפָּרְעָה:

וַתְּהִי הָאָרֶץ לַפָּרְעָה – קְנוּיָה לוֹ.

וְאֶת־הָעָם הָעֹבֵר אֹתוֹ לַעֲרִים מִקְצָה גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־קִצְצָהוּ:

וְיֵת עֲמָא אַעֲבַר יִתִּיה מִקְרִי לְקִרִי מְסוּף תַּחֲוּם מִצְרַיִם וְעַד סוּפִיָּה:

וְאֵת הָעָם הָעֹבֵר – יוֹסֵף מַעִיר לַעִיר, לְזַכְרוֹן שְׁאִין לָהֶם עוֹד חֲלָק בְּאֶרֶץ, וְהוֹשִׁיב שָׁל עִיר זוֹ בְּחֻבְרָתָהּ. וְלֹא הֲצַרָהּ הַכְּתוּב לְכַתּוּב זֹאת, אֶלָּא לְהוֹדִיעָה שֶׁבָחוּ שֶׁל יוֹסֵף: שְׁנַתְכֹנָן לְהַסִּיר חֲרָפָה מֵעַל אֲחִיו, שְׁלֹא יִהְיוּ קוֹרִין אוֹתָם "גּוֹלִים". מִקְצָה גְבוּל מִצְרַיִם... – כֵּן עָשָׂה לְכָל הָעָרִים אֲשֶׁר בְּמַלְכוּת מִצְרַיִם, מִקְצָה גְבוּלָה וְעַד קִצְצָה גְבוּלָה.

רק אדמת הפהנים לא קנה פ' חק לפהנים מאת פרעה ואכלו את־חקם אשר נתן להם פרעה על־כֹּן לא מכרו את־אדמתם:

לחוד ארע כומריא לא קנא ארי חולקא לכומריא מן קדם פרעה ואכליו ית חולקהון דיהב להון פרעה על כן לא זבינו ית ארעהון:

הפהנים – הכומרים. כל לשון "פהן" משרת לאלהות הוא, חוץ מאותן שהם לשון גְדֵלָה כמו: "פהן מדִּין", "פהן און". חק לפהנים – חק כֶּד וְכֹד לחם ליום.

ויאמר יוסף אלי־הַעַם הִן קניתי אתכם היום ואת־אדמתכם לפרעה הא־לְכֶם זרע וזרעתם את־הָאדְמָה:

ואמר יוסף לעמא הא קניתי יתכוון יומא דין וית ארעכוון לפרעה הא לכוון בר זרעא ותזרעון ית ארעא:

הא – כמו "הנה". כמו: "וגם אני הא דרפך בראש נמתי".

והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע היִדֹת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכל לטפכם:

ויהי באעולי עללתא ותתנון חד מן חמשא לפרעה וארבעא חולקין יהי לכוון לבר זרע חקלא ולמיכלכוון ולאנש בתיכוון ולמיכל לטפלכוון:

לזרע השדה – שֶׁבֶכֶל שָׁנָה. ולאשר בבתיכם – ולאכול העבדים והשפחות אשר בבתיכם. לטפכם – בנים קטנים.

ויאמרו החיתנו נמצא־חן בעיני אדְנִי והנינו עבדים לפרעה:

ואמרו קיימתנא נשפח רחמין בעיני רבוני ונהי עבדין לפרעה:

נמצא חן – לעשות לנו זאת כמו שאמרת. והנינו עבדים לפרעה – להעלות לו המס הזה בכל שנה.

וישם אתה יוסף לחק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אדמת מצרים לפרעה לחמש רֶק אדמת הפהנים לבדם לא היתה לפרעה:

ושוי יתה יוסף לגזירא עד יומא קדין על ארעא דמצרים דיהון יתבין חד מן חמשא לפרעה לחוד ארע כומריא בלחודיהון לא הות לפרעה:

לחק – שלא יעבור.

וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גֶשֶׁן ויֵאָחֲזוּ בָהּ ויִפְּרוּ ויִרְבּוּ מֵאֹד:

ויתב ישראל בארעא דמצרים בארעא דגשון ואחסינו בה ונפישו וסגיאו לחדא:

וישב ישראל בארץ מצרים – ותיכון? "בארץ גֶשֶׁן", שהיא מארץ מצרים. [ויֵאָחֲזוּ בָהּ – לשון אחיזה]. [ויִפְּרוּ ויִרְבּוּ – קנו בתיים ונחלות ועשו אחוזות]. [ויִפְּרוּ ויִרְבּוּ – על העמיד].

המשך נ"ך:

לֹא־לְעֹלָם אָחִיָּה תָדֹל מִמֶּנִּי כִּי־תִהְיֶה יָמִי: יִמְה־אֲנֹשׁ כִּי תִגְדָּלְנוּ וְכִי־תֵשִׁית אֵלָיו לִבִּי: וְנִתְפַקְּדֻנוּ לְבָקָרִים לְרִגְעִים תִּבְתַּנְּנוּ: יִבְמָה לֹא־תִשְׁעָה מִמֶּנִּי לֹא־תִרְפְּנִי עַד־בִּלְעִי רִקִּי: כִּתְּאֲתִי מָה אֶפְעַל | לִךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שְׁמַתְנִי לְמַפְגֵּעַ לִךְ וְאַחִיָּה עָלִי לְמִשְׁא: וְיִמְה | לֹא־תִשָּׂא פִשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֹנִי כִּי־עָתָה לַעֲפֹר אֲשַׁכֵּב וְשִׁתְרַתְנִי וְאֵינֹנִי:

וכ' ויען בלעד השותי ויאמר: עד־אן תמלל־אלה ורוח כפיר אמרי־פיה: האל יענות משפט ואם־ש־די יענות־צדק: אם־בגיד חטאו־לו־וַיִּשְׁלַחם בִּיד־פִּשְׁעָם: אם־אתה תשחר אל־אל וא־ל־ש־די תתחנן: ואם־יך ויִשָּׁר אֶתה כִּי־עָתָה יַעִיר עֲלֶיךָ וְשִׁלֵּם נֹת צִדְקָךְ: וְהָיָה רִאשִׁיתְךָ מִצֹּרֹךְ וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׁגָּה מֵאֹד: כִּי־שֹׁאֲל־נָא לָדָר רִישׁוֹן

וכ' ויען בלעד השותי ויאמר: עד־אן תמלל־אלה ורוח כפיר אמרי־פיה: האל יענות משפט ואם־ש־די יענות־צדק: אם־בגיד חטאו־לו־וַיִּשְׁלַחם בִּיד־פִּשְׁעָם: אם־אתה תשחר אל־אל וא־ל־ש־די תתחנן: ואם־יך ויִשָּׁר אֶתה כִּי־עָתָה יַעִיר עֲלֶיךָ וְשִׁלֵּם נֹת צִדְקָךְ: וְהָיָה רִאשִׁיתְךָ מִצֹּרֹךְ וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׁגָּה מֵאֹד: כִּי־שֹׁאֲל־נָא לָדָר רִישׁוֹן

וכ' ויען בלעד השותי ויאמר: עד־אן תמלל־אלה ורוח כפיר אמרי־פיה: האל יענות משפט ואם־ש־די יענות־צדק: אם־בגיד חטאו־לו־וַיִּשְׁלַחם בִּיד־פִּשְׁעָם: אם־אתה תשחר אל־אל וא־ל־ש־די תתחנן: ואם־יך ויִשָּׁר אֶתה כִּי־עָתָה יַעִיר עֲלֶיךָ וְשִׁלֵּם נֹת צִדְקָךְ: וְהָיָה רִאשִׁיתְךָ מִצֹּרֹךְ וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׁגָּה מֵאֹד: כִּי־שֹׁאֲל־נָא לָדָר רִישׁוֹן

בַּיְהוּדָה הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְנַצֵּב עָלָיו
 יְהוָה וַיָּבֹאוּ גַם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם לְהִתְנַצֵּב עָלָיו
 יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׁטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא
 וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמֶר מִשָּׁט בְּאֶרֶץ
 וּמִהַתְהַלֵּךְ בָּהֶּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׁטָן הַשְׁמַת
 לְבָבְךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּאֶרֶץ אִישׁ תָּם
 וְיִשָּׁר יִרְאֵה לֹהִים וְסָר מִרָע וְעָדְנוּ מִחֲזִיק בַּתְּמִתּוֹ
 וּתְסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְעוֹ תַּגָּם: וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־יְהוָה
 וַיֹּאמֶר עוֹר בַּעַד־עוֹר וְכָל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בַּעַד
 נַפְשׁוֹ: הֲאִוִּלְם שָׁלַח־נָא יָדְךָ וַגַּע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־
 בָּשָׁרוֹ אִם־לֹא אֶל־פָּנָיִךָ יִבָּרְכְּךָ: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־הַשָּׁטָן הִנֵּה בִיָּדְךָ אֵף אֶת־נַפְשׁוֹ שָׁמֹר: וַיֵּצֵא
 הַשָּׁטָן מֵאֵת פָּנָיו יְהוָה וַיֶּךְ אֶת־אִיּוֹב בַּשִּׁתָּין רָע
 מִכָּף רַגְלוֹ וְעַד קְדָקְדוֹ: וַיִּקַּח־לּוֹ תַרְשׁ לְהִתְגָּרֵד
 בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאָפֶר: וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ
 עֲדָה מִחֲזִיק בַּתְּמִתְּךָ בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמָת: וַיֹּאמֶר
 אֵלָיָה כְּדַבֵּר אַחַת הַגְּבִלוֹת תְּדַבְּרִי גַם אֶת־הַטּוֹב
 נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע לֹא נִקְבַּל בְּכָל־
 זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב בַּשִּׁפְתָיו: וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלִשְׁתָּ וְ
 רַעֲי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ
 אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ אֶל־יִפְז הַתִּימָנִי וּבִלְעָד הַשׁוּחִי וְצוּפָר
 הַנַּעֲמָתִי וַיּוֹעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לְגוֹד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ:
 וַיִּשְׁאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מִרְחוֹק וְלֹא הִפִּיחוּ וַיִּשְׁאוּ
 קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מֵעַלּוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־
 רֹאשֵׁיהֶם הַשָּׁמַיְמָה: וַיִּשְׁכְּבוּ אִתּוֹ לָאֶרֶץ שִׁבְעַת
 יָמִים וּשְׁבַעַת לַיְלֹת וַאֲיֹן־דָּבָר אֵלָיו דְּבָר כִּי רָאוּ
 כִּי־גָדַל הַכָּאֵב מְאֹד:

ג. אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיִּקְלַל אֶת־יוֹמוֹ:
 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: גָּאֲבַד יוֹם אֲוֹלַד בּוֹ וְהִלְלִילָהּ
 אָמַר תָּרָה גָּבָר: הַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה־תַּשְׁדָּה אֶל־
 יִדְרָשְׁהוּ אֶל־לוֹה מִמַּעַל וְאֶל־תּוֹפֵעַ עָלָיו נִהְרָה:
 הִיגָאֵלְהוּ תַּשְׁדָּה וְצִלְמוֹת תַּשְׁכּוּ־עָלָיו עֲנָגָה יִבְעַתְהוּ
 כְּמִרְיֵי יוֹם: וְהִלְלִילָהּ הַהוּא יִקְתְּהוּ אֶפֶל אֶל־יִסְדָּה
 בִּימֵי שָׁנָה בְּמִסְפָּר יָרִיחִים אֲלֵי־יָבֹא: הִנֵּה הִלְלִילָהּ
 הַהוּא יִהְיֶה גִלְמוּד אֶל־תָּבֹא רִנָּגָה בּוֹ: הִיקָבְהוּ
 אַרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עָרָר לוֹיָתָן: וַיִּחַשְׁכוּ כּוֹכְבֵי
 נִשְׁפּוֹ יְקוֹ־לְאֹר וְאֵין וְאֶל־יִרְאָה בַּעֲפַעֲפֵי־שָׁחַר:

כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיִּסְתֵּר עֲמֹל מַעֲיָנִי: לִמָּחָה
 לֹא מִרְחָם אֲמוֹת מִבֶּטֶן יִצְאָתִי וְאֶגְוַע: מִדּוֹעַ
 קִדְמוֹנִי בִרְכִּים וּמִה־שָׁדִים כִּי אֵינָק: כִּי־עָתָה
 שָׁכַבְתִּי וְאֲשָׁקוּט יִשְׁנֵנִי אָז | יָבוֹחַ לִי: יַעַם־
 מַלְכִים וַיַּעֲצִי אֶרֶץ הַבְּגִים תַּרְבוֹת לְמוֹ: וְאִם־
 שָׂרִים זָהָב לָהֶם הִמָּלְאִים בְּתִיהֶם כֶּסֶף: וְאִם־
 כִּנְפֹל טָמוֹן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלָלִים לֹא־יֵרָאוּ אוֹר: וְשֵׁם
 רָשָׁעִים תִּדְלוּ רָגֵז וְשֵׁם יָבוֹחַ וַיַּעֲצִי כָח: וַיַּחַד
 אֲסִירִים שֶׁאֲנִי לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נִגְשׁ: וַיִּקְטְנוּ וַיִּגְדְּלוּ
 שֵׁם הוּא וְלַעֲבָד תַּפְשִׁי מֵאֲדָנָיו: לִמָּחָה יִתֵּן לַעֲמֹל
 אוֹר וְחִיִּים לְמָרִי גִפְשׁ: וְהַמַּחֲכִים לְמוֹת וְאֵינָנו
 וַיִּתְּפָרְהוּ מִמִּטְמוֹנִים: וְהַשְׁמָחִים אֶל־גִּיל וְשִׂישׁוּ
 כִּי יִמָּצְאוּ־קֶבֶר: וְלִגְבֹר אֲשֶׁר־דָּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיִּסְדָּה
 אֶל־לוֹה בַּעֲדוֹ: כִּי־לִפְנֵי לַחֲמִי אֲנִתְחִי תָבֹא וַיִּתְּכוּ
 כְּמִים שֶׁאֲנִתִּי: כִּי פָתַח פִּתְחֵדִתִּי וַיִּתְּנֵנִי וְאֲשֶׁר
 לָגַרְתִּי יָבֹא לִי: וְלֹא שָׁלֹחַתִּי | וְלֹא שָׁקָטִיתִי וְלֹא־
 נָחַתִּי וַיָּבֹא רָגֵז:

ד. וַיַּעַן אֶל־יִפְז הַתִּימָנִי וַיֹּאמֶר: הַנִּסָּה דָּבָר אֵלָיִךְ
 תִּלְאַה וְעָצָר בְּמִלִּין מִי יוֹכֵל: הִנֵּה יִסְרַת רַבִּים
 וַיִּזְדִּים רַפּוֹת תַּחֲזֹק: כִּפּוּשֵׁל יְקִימוֹן מִלִּיךְ וּבִרְכִּים
 כָּרְעוֹת תִּאֲמִץ: כִּי עָתָה | תָּבֹא אֵלָיִךְ וְתִלְאַ תִּגַּע
 עָדִיךְ וְתִבְהַל: וְהִלְאַ יִרְאָתְךָ כִּסְלִתְךָ תִּקְוֹתְךָ וְתָם
 דָּרְכֶיךָ: וְזָכ־נָא מִי הוּא נָקִי אֲבָד וְאִיפָה יִשָּׁרִים
 נִכְחָדוּ: כִּפְאֲשֶׁר רָאִיתִי תִרְשִׁי אֲנֹן וְזִרְעִי עֲמֹל
 יִקְצֹרְהוּ: מִנְשַׁמַּת אֶל־לוֹה יֵאֲבָדוּ וּמְרוֹת אֲפּוֹ
 יִכְלוּ: יִשְׁאֲגַת אֲרִיָה וְקוֹל שִׁחַל וְשִׁנֵּי כְּפִירִים
 נִתְעָוּ: וְלִישׁ אֲבָד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ:
 וְאֵלֵי דָבָר יִגָּבַב וְתִקַּח אֲזֹנִי שִׁמְץ מִנֶּהוּ:
 וְשִׁעֲפִים מִחֲזִינּוֹת לִילָה בִּנְפֹל תִּרְדָּמָה עַל־
 אֲנָשִׁים: וַיַּחַד קָרָאֲנִי וַיַּרְעֵדָה וְרַב עַצְמוֹתִי
 הִפְתִּיד: וְרוֹת עַל־פָּנָי יִחַלָה תִּסְמָר שִׁעֲרַת
 בָּשָׂרִי: וַיַּעֲמֵד | וְלֹא־אֲפִיר מִרְאֵהוּ תִּמוֹנָה לִנְגֵד
 עֵינֵי דְמָמָה וְקוֹל אֲשָׁמַע: וְהֵאֲנוּשׁ מֵאֶל־לוֹה יִצְדָק
 אִם מַעֲשֵׂהוּ יִטְהַר־גָּבָר: וְהֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יֵאֱמִין
 וּבְמִלְאָכָיו יִשִּׁים תִּהְלָה: וְאֵף | שִׁכְנֵי בְּתִי־חֲמָר
 אֲשֶׁר־בַּעֲפָר יִסּוּדָם יִדְכָּאוּם לִפְנֵי־עֵשׂ: מִבְּקָר
 לַעֲרָב יִפְתּוּ מִבְּלִי מְשִׁים לִנְצַח יֵאֲבָדוּ: וְהֵלֹא־נִסָּע

יתרם בם למוותו ולא בחכמה:

ה "קראגא הניש עונג ואלמי מקדשים תפנה:
ב"י לאויל יהרג כעש ופתה תמית קנאה: "אני-
ראיתי אניל משריש ואקוב נהו פתאם: "ירחקו
בניו מישע וידכאו בשער ואין מציל: "אשר
קצירו | רעב יאכל ואל-מצנים יקחהו ושאה
צמים חילם: "פי | לא-יצא מעפר און ומאדמה
לא-יצמח עמל: "פי-אדם לעמל יולד ובני-רשף
יגביהו עוף: "אולם אני אדרש אל-אל ואל-
א-להים אשים דברתי: "עשה גדלות ואין חקר
נפלאות עד-אין מספר: "הנתן מטר על-פני-ארץ
ושלח מים על-פני חוצות: "לשום שפלים
למרום וקדורים שגבו ישע: "מפר מחשבות
ערומים ולא-תעשנה ידיהם תשיה: "לכד חכמים
בערמם ועצת נפתלים נמקרה: "יוםם יפגשו-
חשך וכלילה ימששו בצהרם: "וישע מתרב
מפיהם ומיד חזק אביון: "ותהי לדל תקנה
ועלתה קפצה פיה: "הנה אשרי אנוש יוכחנו
א-לוה ומוסר ש-די אל-תמאס: "פי הוא יכאיב
ויחבש למחץ וידו תרפינה: "בשש צרות יצילך
ובשבע | לא-יגע בך רע: "ברעב פדה ממות
ובמלחמה מידי חרב: "בשוט לשון תחבא ולא-
תירא משד פי יבוא: "לשד ולכפן תשתק ומתית
הארץ אל-תירא: "בפי עם-אבני השדה בריתה
ותית השדה השלמה-לך: "וידעת פי-שלום
אהלך ופקדת נוף ולא תחטא: "וידעת פי-רב
זרע וצאצאיה כעשב הארץ: "בתבוא בכלח אלי-
קבר פעלות גדיש בעתו: "הנה-זאת חקרנותך כן-
היא שמענה ואתה דע-לך:

ו "ויען איוב ויאמר: בלו שקול ישקל כעשי
יהנתי במאזנים ישאוי-חד: "פי-עתה מחול נמים
יכבד על-פן דברי לעו: "פי חצי ש-די עמלי אשר
חמתם שתה רוחי בעותי א-לוה יערכוני:
"הינה-קפרא עלי-דשא אם יגעה-שור על-
בלילו: "היאכל תפל מבלי-מלח אם-יש-טעם
בריר חלמות: "מאנה לנגוע בפשי המה כדני

לחמי: "מי-יתן תבוא שאלתי ותקנתי יתן א-לוה:
"ויאל א-לוה וידכאני יתר ידו ויבצעני: "ותהי-
עוד | נחמתי ואסלדה בחילה לא יחמול כ"י-לא
כחדתי אמרי קדוש: "מה-כחי כ"י-אחל ומה-
קצי פי-אאריך בפשי: "אם-כח אבנים פחי אם-
בשרי נחוש: "האם אין עזרתי בי ותשלה נדחה
ממני: "למס מרעהו חסד ויראת ש-די יעזוב:
"אחי בגדו כמו-גחל כאפיק גחלים יעברו:
"הקדרים מני-קרח עלימו יתעלם-שלג: "בעת
יזרבו נצמתו בחרמו נדעכו מקומם: "יילפתו
ארחות דרכם יעלו בתהו ויאבדו: "הביטו ארחות
תמא הליכת שבא קווי-למו: "בשו כ"י-בטח באו
עליה ויחפרו: "פי-עתה הנייתם לא תראו חמת
ותיראו: "הכי-אמרתי קבו לי ומכחכם שחדו
בעדי: "ומלטוני מיד-צור ומיד עריצים תפדוני:
"הורוני ואני אתריש ומה-שגיתי הבינו לי:
"מה-נמרצו אמרי-לשר ומה-יוכית הוכח מקם:
"הלהוכח מלים תחשבו ולוית אמרי נאש: "האף-
על-יתום תפילו ותכרו על-ריעכם: "הנעתה
הואילו פנוי-בי ועל-פניכם אם-אכנב: "שובו-נא
אל-תהי עולה ושובו עוד צדקי-בה: "הניש-
בלשוני עולה אם-חכי לא-יבין הנות:

ז "הלא-צבא לאנוש עלי-ארץ וכימי שקיר ימיו:
בפעבד ישאף-צל וכשכיר יקנה פעלו: "כן
הנתלתי לי ירחי-שוא ולילות עמל מנוי-לי: "אם-
שכבתי ואמרתי מתי אקום ומדד-ערב ושבעתי
נדדים עדי-נשף: "לבש בשרי רמה וגוש עפר
עורי רגע וימאס: "ימי קלו מני-ארג ויכלו באפס
תקנה: "זכר פי-רוח חיי לא-תשוב עיני לראות
טוב: "לא-תשורני עין ראי עיניך בי ואינני:
"פלה ענו וילך כן יורד שאל לא יעלה: "לא-
ישוב עוד לביתו ולא-יפירונו עוד מקמו: "גם-
אני לא אחשך-פי אדברה בצר רוחי אשיחה
במר בפשי: "הים-אני אם-תנין פי-תשים עלי
משמר: "פי-אמרתי תנחמני ערשי ישא בשיחי
משפכי: "ותתני בחלמות ומחזינות תבעתני:
"ותבתר מחנק בפשי מות מעצמותי: "מאסתי

המשך בעמוד אחרון של חומש רש"י...

הלבנות עדות פרק יב

יב, א כל הנפסל בעברה אם העידו עליו שני עדים שעשה עברה פלוגתא אף על פי שלא התירו בו ואינו לזקה, חרי זה פסול לעדות.

יב, ב כמה דברים אמונים, בשעבר על דברים שפשט בישראל שהן עברה בגזון ששבע לשקר או לשוא, או גזל, או גנב, או אכל נבלה וכיוצא בה; אבל אם ראוי עדים עובר על דבר שקרוב העושה להיות שוגג צריכין להזהירו, ואחר כך יפסל.

יב, ג כיצד: ראוי קושר או מתיר בשבת צריכין להודיעו שזה חלול שבת, מפני שרוב העם אינן יודעין זה. וכן אם ראוי עושה מלאכה בשבת או ביום טוב צריכין להודיעו שהוא שבת, שפא שובח הוא.

יב, ד וכן המשחק בקביה תמיד, או מי שנעשה מוכס או גבאי שמוסיף לעצמו צריכין העדים להודיעו, שהעושה דבר זה פסול לעדות: שרוב העם אינן יודעין דברים אלו. וכן כל כיוצא בזה. כלל שולחן: כל עברה שחבירים מראין לעדים שזה ידע שהוא רשע, ועבר בזדון אף על פי שלא התירו בו חרי זה פסול לעדות, ואינו לזקה.

יב, ה אין אדם נפסל בעברה, על פי עצמו. חרי שבא לבית דין, ואמר שגנב או גזל או לזה ברבית אף על פי שמשלים על פי עצמו, אינו נפסל. וכן אם אמר שאכל נבלה או בעל בעילה אסורה אינו נפסל, עד שיהיו שם שני עדים: שאין אדם משים את עצמו רשע.

יב, ו לפיכך ראובן שהעיד עליו שמעון שהלזה ברבית, והעיד לוי ואמר לי הלזה ברבית חרי ראובן נפסל בעדות שמעון

ולוי: אף על פי שהודה לוי שלזה ברבית, אינו משים עצמו רשע; ונאמן על ראובן, ואינו נאמן על עצמו.

יב, ז וכן מי שהעיד שפלוגי רבעו, בין באנסו שלרבע בין לרצונו הוא ואחר מצטרפין להרגו. פלוגי בא על אשתו הוא ואחר מצטרפין להרגו, אבל לא להרגה. וכן כל כיוצא בזה. פלוגי רבע את שורי הוא ואחר מצטרפין להרגו, שאין אדם קרוב אצל ממונו.

יב, ח שנים שהעידו על אחד שהוא פסול בעברה מאלו העברות, ובאו שנים והעידו שעשה תשובה וחזר בו או שלקה חרי זה פשר. אבל אם באו שנים והכחישום, ואמרו לא עשה עברה זו ולא נפסל חרי זה ספק פסול; לפיכך לא יעיד, ואין מוציאין ממונו בעדותו, ולא ידון עד שיודע שעשה תשובה.

יב, ט כל מי שנתחייב מלקות כיון שלקה בבית דין, חזר לכשרותו. אבל שאר פסולי עדות, שהן פסולין משום הממון שהמסו או גזלו אף על פי ששלמו, צריכין תשובה, וחרי הן פסולין, עד שיודע שחזרו כהן מדרבן הרעה.

יב, י מאימתי חזרת מלזה ברבית משיקרעו את שטריהן מעצמן, ויחזרו כהן חזרה גמורה: שלא ילוי ברבית, אפלו לגוי.

יב, יא מאימתי חזרת המשחקין בקביה משישברו את פסיפסיהן מעצמן, ויחזרו כהן חזרה גמורה: שלא יעשו, ואפלו בהנם. ומאימתי חזרת מפריחי יונים משישברו את הפלים שצדין כהן, ויחזרו כהן חזרה גמורה: שאפלו במדבר, לא יהו עושין.

יב, יב מאימתי חזרת סוחריו שביעית
מושתגיע שביעית אחרת, ויבדקו. ולא
חזרת דברים בלבד, אלא פותב אני פלוני
בן פלוני בנסתי מאתם וזו מפרות
שביעית, וחרי הן נתונים במתנה לעניים.

יב, יג מאימתי חזרת המועל בשבועות
משויבוא לבית דין שאין מפירין אותו,
ויאמר להם חשוד אני, או יתחייב שבועה
בבית דין שאין מפירין אותו בממון חשוב,
וישלם ולא ירצה להשבע.

יב, יד וכן טבח שהיה בודק לעצמו ומוכר,
ויצאת טרפה מתחת ידו, שחרי הוא בכלל
אוכלי טרפה, שהן פסולין לעדות חרי זה
פסול לעדות: עד שיראה ממעשיו שהוא
נחם על רעתו, וילבש שחורים ויתפסה
שחורים וילך למקום שאין מפירין אותו,
ויחזיר אבדה בדבר חשוב, או יוציא טרפה
מתחת ידו בדבר חשוב.

יב, טו וכן עד זומם שהלך למקום שאין
מפירין אותו, ונתנו לו ממון חשוב להעיד
בשקר, ולא רצה חרי זה עשה תשובה,
ויחזר לכשרותו. וכן כל פיוצא בזה.

הלכות עדות פירק יג

יג, א הקרובים פסולין לעדות דין תורה,
שנאמר "לא יומתו אבות על בנים, ובנים
לא יומתו על אבות". מפני השמועה למדו,
שככלל לאו זה, שלא יומתו אבות על פי
בנים, ולא בנים על פי אבות; והוא חדין,
לשאר הקרובים.

יג, ב אין פסול בדין תורה, אלא קרובים
ממשפחת אב בלבד. והם האב עם הבן,
והבן עם האב, והאחין מן האב זה עם זה,
ובניהם זה עם זה; ואין צריך לומר, הדיד

עם בן אחיו. אבל שאר הקרובים מן האם,
או מדרך האישות כלן פסולין מדבריהם.
יג, ג חגרים אינן בדין הקרובים אפלו שני
אחים תאומים שנתיגירו, מעידים זה לזה:
שהגיר שנתיגיר, כקטן שנלד הוא חשוב.

יג, ד האחים זה עם זה, בין מן האב בין מן
האם חרי הן ראשון בראשון; ובניהם זה עם
זה, שני בשני; ובני בניהם זה עם זה,
שלישי בשלישי. ולעולם שלישי בראשון
כשר, ואין צריך לומר שלישי בשני.

יג, ה אבל שני בשני, ואין צריך לומר שני
בראשון שניהם פסולין. והאב עם בנו,
בראשון בראשון. לפיכך האב עם בן בנו,
פסול; ועם בן בן בנו, שהוא רביעי ממנו
כשר, מפני שהוא שלישי בראשון.

יג, וכן תדרך בנקבות. פיצד: שתי אחיות
או אח ואחותו, בין מן האב בין מן האם
חרי הן ראשון בראשון; בניהם, בין זכרים
בין נקבות שני בשני; בני בניהם, או בנות
בניהם שלישי בשלישי. בדרך שאתה מונה
בזכרים, דור ראשון ושני ושלישי כך מנה
בנקבות.

יג, ז כל אשה שאתה פסול לה כך אתה פסול
לבעלה, שהפעל באשתו. וכל פעל שאתה
פסול לו כך אתה פסול לאשתו, שהאשה
כבעלה.

יג, ח כל שתי נשים שהן זו עם זו שני בשני,
בעליהן מעידין זה לזה; אבל אם היו ראשון
בראשון, כגון שלקח זה אשה וזה בתה אין
מעידין זה לזה. וכן בעלי אחיות פסולין זה
לזה, וחרי הן בראשון בראשון. וכן לא יעיד
לבן אחות אשתו, ולא לבעל בת אחות
אשתו; אבל מעיד הוא לבן בעל אחות

אֶשְׁתּוֹ שֵׁשׁ לוֹ מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת.

יג, ט כָּל אִישׁ שָׁאִין אֶתָּה מֵעִיד לֹא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֹעַל קְרוֹבָתְךָ הֲרִי אֶתָּה מֵעִיד לְשֹׂאֵר קְרוֹבִיו, כְּגוֹן בָּנָיו וְאֶחָיו. וְכֵן כָּל אִשָּׁה שָׁאִין אֶתָּה מֵעִיד לָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא אִשְׁתְּ קְרוֹבְךָ הֲרִי אֶתָּה מֵעִיד לְשֹׂאֵר קְרוֹבֶיהָ. וְאָבִי חָתָן וְאָבִי כֹלָה, מֵעִידִין זֶה לָזֶה.

יג, י אָחִי הָאֵח מִן הָאֵם מֵעִידִין זֶה לָזֶה, שֶׁהֲרִי אֵין בִּינֵיהֶן קְרִיבָה כָּלָל. בִּיצֵד: רָחֵל שְׁנֵשֵׁאת לְיוֹסֵף, וַיֵּלְדָה מִמֶּנּוּ רְאוּבֵן, וְהָיָה לְיוֹסֵף בֶּן מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְהוּא מִנְּשָׁה, וְנִשְׁאֵת לְשִׁמְעוֹן, וַיֵּלְדָה מִמֶּנּוּ יְהוּדָה הֲרִי מִנְּשָׁה וַיְהוּדָה מֵעִידִין זֶה לָזֶה.

יג, יא הָאִישׁ עִם אֶשְׁתּוֹ, בְּרֵאשׁוֹן בְּרֵאשׁוֹן; לְפִיכָךְ אֵינּוּ מֵעִיד לֹא לְבָנָהּ, וְלֹא לְאִשְׁתְּ בָנָהּ, וְלֹא לְבֹעַל בָּתָּהּ, וְלֹא לְאָבִיהָ, וְלֹא לְאִמָּהּ, וְלֹא לְבֹעַל אִמָּהּ, וְלֹא לְאִשְׁתְּ אָבִיהָ.

יג, יב אֶשְׁתּוֹ אַרְוֶסָה אָף עַל פִּי שְׁעֵדִין לֹא נִגְמְרָה הָאִישׁוֹת, הֲרִי הִיא לוֹ כְּנִשְׁוֹאָה לְעֵנִין עֲדוֹת.

יג, יג בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאֲרוּסָתוֹ עֲצָמָהּ, שְׁאֵינּוּ מֵעִיד לָהּ. אָכֵל אִם הֵעִיד לְקְרוֹבֵי אַרְוּסָתוֹ, כְּגוֹן בֹּעַל אַחֻזָּתָה אוֹ בָנָהּ וּבָתָּה וּבִיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין פּוֹסְלִין אוֹתָן, עַד שִׁישְׁאָנָה.

יג, יד זֶה שֶׁפָּסְלָה תוֹרָה עֲדוֹת הַקְּרוֹבִים לֹא מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת אוֹהָבִים זֶה אֶת זֶה, שֶׁהֲרִי אֵינּוּ מֵעִיד לֹא לְטוֹבָתוֹ וְלֹא לְרַעְתּוֹ; אֲלֹא גִזְרַת הַכֶּתוּב הִיא. לְפִיכָךְ הָאוֹהֵב וְהַשּׂוֹנֵא כָּשֵׁר לְעֲדוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּסוּל לְדִינּוֹת, שֶׁלֹּא גִזְרַת תוֹרָה אֲלֹא עַל הַקְּרוֹבִים.

הַלְכוֹת עֲדוֹת פֶּרֶק יד

יד, א כָּל מִי שָׁאִין אֶתָּה מֵעִיד לֹא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֹעַל קְרוֹבָתְךָ אִם מִתָּה אֶשְׁתּוֹ אָף עַל פִּי שֶׁהִנִּיחָה לוֹ בָּנִים, הֲרִי זֶה נִתְרַחֵק וְכָשֵׁר. יד, ב מִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ לְחַבְרוֹ עֲדוֹת עַד שֶׁלֹּא נִעְשָׂה חוֹתָנּוֹ, וְנִעְשָׂה חוֹתָנּוֹ, אוֹ שִׁידַע הָעֲדוֹת וְהוּא פָּקַח, וְאַחֵר כֶּךָ נִתְחַרְשׁ, פָּתַח וְנִסְתַּמָּה, אָף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לְכוּן מִדַּת הַקֶּרֶקַע שֶׁמֵּעִיד בָּהּ וּמְסִים מִצָּרִיָּה, שְׁפוּי, וְנִשְׁתַּמָּה הֲרִי זֶה פָּסוּל.

יד, ג אָכֵל אִם הָיָה יוֹדֵעַ לוֹ בְּעֲדוֹת עַד שֶׁלֹּא נִעְשָׂה חֲתָנּוֹ, וְנִעְשָׂה חֲתָנּוֹ וּמִתָּה בָּתּוֹ, פָּקַח, וְנִתְחַרְשׁ וְחֹזֵר וְנִתְפָּקַח, שְׁפוּי, וְנִשְׁתַּמָּה וְחֹזֵר וְנִשְׁתַּמָּה, פָּתַח, וְנִסְתַּמָּה וְחֹזֵר וְנִתְפָּתַח כָּשֵׁר. זֶה הַכֹּל: כָּל שֶׁתַּחֲלָתוֹ בְּכַשְׁרוֹת, וְסוּפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת כָּשֵׁר, אָף עַל פִּי שֶׁנִּפְסַל בְּנִתִּיב; תַּחֲלָתוֹ בְּפִסְלוֹת אָף עַל פִּי שֶׁסוּפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת, פָּסוּל.

יד, ד לְפִיכָךְ מִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ עֲדוֹת וְהוּא קָטָן, וּבֹא וְהֵעִיד בָּהּ כִּשְׁחִיּוֹא גְדוֹל אֵינָה כְּלוּם. וַיֵּשׁ דְּבָרִים שְׁפוּמָכִין בָּהֶן עַל עֲדוֹתוֹ שֶׁמֵּעִיד כִּשְׁחִיּוֹא גְדוֹל, הוֹאִיל וְהֵם דְּבָרִים שֶׁלְּדַבְּרֵיהֶם.

יד, ה וְאֵלּוֹ הֵן הַדְּבָרִים שֶׁאָדָם נֶאֱמָן לְהֵעִיד בְּגִדְלוֹ, עַל מַה שֶׁרָּאָה בְּקִטְנוּתוֹ: נֶאֱמָן אָדָם לומר זֶה כְּתֹב יָדוֹ שֶׁלְּאָבִי, אוֹ שֶׁלְּאִחִי מִפְּנֵי שְׁקִיּוּם שְׁטָרוֹת מִדְּבָרֵיהֶם.

יד, ו זָכוּר אֲנִי בְּכָלוּנִית כְּשֵׁנִשְׁאֵת, וְנִעְשָׂה לָהּ מִנְּהַג הַכְּתוּלוֹת הוֹאִיל וְרַב הַנְּשִׁים בְּתוּלוֹת נִשְׁאֹת, וּכְתֹבָה מִדְּבָרֵיהֶם.

יד, ז שֶׁחֲמָקוֹם הָיָה בֵּית הַפָּרֶס, מִפְּנֵי שֶׁטִּמְאַתּוֹ מִדְּבָרֵיהֶם. וְעַד כָּאן חֵינּוּ בָּאִין

בשבת, שצמצום התחום עד אלפים בלבד מוֹדְבְּרִיהֶם.

יד, ח שְׁחִיָּה אִישׁ פְּלוֹנִי יוֹצֵא מִבֵּית הַסֵּפֶר לְטַבֵּל וּלְאָכַל בְּתִרְוֻמָּתוֹ, וְשָׁחִיָּה חוֹלֵק עִמָּנוּ תִרְוֻמָּה, וְשָׁחִינֵנוּ מוֹלִיכִין חֵלָה וּמִתְנֹת לְפְלוֹנִי הַכּוֹהֵן עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ, וְאָמַר לִי אֲבֹא מוֹשֶׁפֶּחָה זֶה בְּשִׁרְהָ, מוֹשֶׁפֶּחָה זֶה פְּסוּלָהּ, וְאֲכִלְנוּ בְּקִצְצָה שְׁלִפְלוֹנִי שֶׁהֶאֱכִילֵנוּ אֶחָיו בְּדִי לְהוֹדִיעַ שְׁאֲחִיהֶם פְּלוֹנִי נָשָׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה חֲגוּנָה לוֹ שָׁכַל אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים לְחַחֲזִיק זֶה הַכּוֹהֵן לְאָכַל בְּתִרְוֻמָּה שְׁלֹדְבְּרִיהֶם, אוֹ לְדַחֲוֹתוֹ מִמֶּנָּה.

יד, ט כָּל אֱלֹהֵי שְׁמַעִיד בָּהֶן הַגְדוֹל, בְּמָה שִׁנְדַּע בְּשָׁחִיָּה קָטָן אִם הָיָה גוֹי אוֹ עֶבֶד בְּשִׁרְאָה דְּבָרִים אֱלֹהֵי, וְהַעִיד אַחֵר שְׁנֵת־גִּיר וְנִשְׁתַּחֲרַר אִינוּ נֶאֱמָן.

יד, י מִי שְׁחִיָּה יוֹדֵעַ לְחַבְרוֹ בְּעֵדוּת עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה גִזְלֹן, וְנַעֲשֶׂה גִזְלֹן הוּא אִינוּ מַעֲיֵד עַל כְּתָב יָדוֹ; אֲבָל אִם חֲחֹזֵק כְּתָב יָדוֹ שֶׁבְּשִׁטְרָה זֶה בְּבֵית דִּין, קָדָם שִׁיעֲשֶׂה גִזְלֹן הָרִי זֶה שִׁטְרָה בָּשָׂר. וְכֵן אִם נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ הוּא אִינוּ מַעֲיֵד עַל כְּתָב יָדוֹ, אֲבָל אַחֲרִים מַעֲיֵדִין עַל כְּתָב יָדוֹ; אִם עַל פִּי שֶׁלֹּא חֲחֹזֵק בְּבֵית דִּין, אֲלֹא אַחֵר שֶׁנַּעֲשֶׂה חֲתָנוּ הָרִי זֶה בָּשָׂר: שְׂאִינֵנוּ דוֹמָה הַפְּסוּל בַּעֲבָרָה, לַפְּסוּל בְּקִרְיָבָה שֶׁהַפְּסוּל בַּעֲבָרָה, חָשׁוּד לְזִיפָה.

יד, יא שִׁטְרָה שִׁישׁ בּוֹ שְׁנֵי עֵדִים בְּלִבָּד, וְשְׁנִיָּהֶם קְרוֹבִים זֶה לָזֶה, אוֹ שְׁאֶחָד מִשְׁנִיָּהֶם פְּסוּל בַּעֲבָרָה אִם עַל פִּי שְׁמֹסֵר לוֹ הַשִּׁטְרָה בְּשְׁנֵי עֵדִים בָּשָׂרִים הָרִי הוּא בַּחֲרָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְזִיפָה מִתּוֹכָם.

יד, יב הַכּוֹתֵב כָּל נִכְסָיו לְשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בְּעֵדוּת אַחַת, וְהָעֵדִים קְרוֹבִים לְאַחַד

מִמֶּנְקֵבְלֵי הַמִּתְנָה, וְרַחוּקִים מִן הַשְּׁנֵי הָרִי הַשִּׁטְרָה פְּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֵדוּת אַחַת.

יד, יג אֲבָל אִם כְּתָב בְּשִׁטְרָה אֶחָד שְׁנֵת־תִּי לְרֹאוּבֵן חֲצֵר פְּלוֹנִית, וְשְׁנֵת־תִּי לְשִׁמְעוֹן שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וְנִמְצְאוּ הָעֵדִים קְרוֹבִים לָזֶה, וְרַחוּקִים מִזֶּה זֶה שָׁחֶם רַחוּקִים מִמָּנוּ, מִתְנָתוֹ קִימָת: שְׂאֵלוֹ שְׁתֵּי עֲדִיּוֹת, אִם עַל פִּי שֶׁחַן בְּשִׁטְרָה אֶחָד.

יד, יד לְמָה זֶה דוֹמָה: לְאוֹמַר הָיוּ עָלֵי עֵדִים שְׁנֵת־תִּי לְרֹאוּבֵן כֶּךָ וְכָךְ, וְשְׁמַכְרָתִי לְשִׁמְעוֹן כֶּךָ וְכָךְ, וְשְׁלֹוִיתִי מִלּוֹי כֶּךָ וְכָךְ שְׂאֵם עַל פִּי שְׁכָתָב בְּשִׁטְרָה אֶחָד, וְהַמְקָנָה אִישׁ אֶחָד הָרִי אֱלֹהֵי שְׁלוֹשׁ עֲדִיּוֹת, וְאִינֵן תְּלִוִיּוֹת זֶה בְּזֶה.

הַלְבוֹת עֵדוּת פֶּרֶק טו

טו, א כָּל עֵדוּת שֶׁתְּבוֹא לְאָדָם חֲנִיָּה מִמֶּנָּה אִינוּ מַעֲיֵד בָּהּ, שֶׁזֶה בְּמַעֲיֵד לְעֲצֻמוֹ. לְפִיכָךְ בְּנֵי הָעִיר שָׂבֵא מְעַרְעֵר לְעַרְעֵר עֲלֵיהֶם בְּמִרְחִין, אוֹ בְּרַחוּב שְׁלֵעִיר אִין אֶחָד מִבְּנֵי הָעִיר מַעֲיֵד בְּדָבָר זֶה, וְלֹא דִין בּוֹ, אֲלֹא עַד שִׁיִּסְלַק עֲצֻמוֹ מִמָּנוּ בְּקִנְיָן, וְאַחֵר כֶּךָ יִדּוֹן אוֹ יַעֲיֵד.

טו, ב בְּנֵי הָעִיר שֶׁנִּגְנְבָה סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁלָּחַן הוֹאִיל וְלִשְׁמִיעָה הוּא עָשׂוּי, שְׂאִי אֲפִשָׁר לְאָדָם לְסַלֵּק עֲצֻמוֹ מִמָּנוּ אִין דִּין בְּדִינֵי אוֹתָהּ הָעִיר, וְאִין מְבִיאִין רֵאִיָּה מֵאֲנָשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו, ג הָאוֹמַר תָּנוּ מִנָּה לְעֲנִי עִירִי אִין דִּין בְּדִינֵי אוֹתָהּ הָעִיר, וְאִין מְבִיאִין רֵאִיָּה מֵאֲנָשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁחִיו הָעֲנִיִּים סְמוּכִים עֲלֵיהֶם, וּפּוֹסְקִין לָהֶם צְדָקָה בְּכָל שָׁנָה. אֲפִלּוֹ אֲמָרוּ שְׁנִים מֵאֲנָשִׁי הָעִיר, אָנוּ נִתֵּן דְּבַר הַקָּצוּב עֲלֵינוּ וְנַעֲיֵד אִין שׁוֹמְעִין לָהֶם: שֶׁחֲנִיָּה הִיא לָהֶם שְׁתֵּת־עֲשָׂרוֹ

הַלְבוֹת עֲדוּת פֶּרֶק טז

טז, א ראובן שָׁגַל שָׁדָה או טְלִית מְשֻׁמְעוֹן, וּבֹא יְהוּדָה וְעֶרְעֵר עַל רְאוּבֵן וְאָמַר, שָׁדָה זוֹ או טְלִית זוֹ שְׁלִי חֵיָא אֵין שְׁמֻעוֹן יָכוֹל לְהַעֲיִד לְרְאוּבֵן שְׂאִין זוֹ הַשָּׁדָה שְׁלִיחַוְדָה, וְלֹא זוֹ הַטְּלִית שְׁלִיחַוְדָה: שְׁחֲרִי שְׁמֻעוֹן רוֹצֵה לְהַעֲמִיד שָׁדָה זוֹ וְטְלִית זוֹ בִּיד רְאוּבֵן, שֶׁהוּא מוֹעֵן שֶׁהוּא גִזְלָה מִמֶּנּוּ, כְּדִי שְׁיַחְזְרוּ לוֹ מִיד הַגְּזֵלן שְׁחֲרִי אִפְשָׁר שְׁתִּהְיֶה הָרְאִיָּה שְׁלִשְׁמֻעוֹן שְׁמוֹצִיא בָּהּ מִיד רְאוּבֵן, אִפְשָׁר שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא בָּהּ מִיד יְהוּדָה.

טז, ב וְכֵן אִם מִכָּר רְאוּבֵן הַשָּׁדָה הַגְּזוּלָה, או חוֹרִישָׁה לְלוֹי, וּבֹא יְהוּדָה לְעֶרְעֵר עַל לְוִי אֵין שְׁמֻעוֹן מַעֲיִד שְׂאִינָה שְׁלִיחַוְדָה, שְׁמֹא נַחַת יֵשׁ לוֹ לְהוֹצִיאָהּ מִיד לְוִי.

טז, ג מִכָּר הַטְּלִית הַגְּזוּלָה לְלוֹי, וּבֹא יְהוּדָה לְעֶרְעֵר אִם מֵת רְאוּבֵן, שְׁמֻעוֹן מַעֲיִד עָלֶיהָ שְׂאִינָה שְׁלִיחַוְדָה: שְׁחֲרִי אֵין טְלִית זוֹ חוֹזֶרֶת לְשְׁמֻעוֹן לְעוֹלָם, שְׁכֹכֵר קָנָה אוֹתָהּ חֲלוּקָה בִּיאֹוֶשׁ וְשְׁנַיִ רְשׁוּת; וּכְכֹר מֵת רְאוּבֵן הַגְּזֵלן, וְאֵין לוֹ מִמּוֹי יִטַּל דְּמִיתָּה.

טז, ד אֲבָל אִם עֲדִין רְאוּבֵן קָנָם אֵין שְׁמֻעוֹן מַעֲיִד, אִם עַל הַטְּלִית: שְׁהֲנִיָּה לוֹ שְׁלֹא תַעֲמִיד בִּיד יְהוּדָה, כְּדִי שְׁיָבִיא רְאִיָּה שְׁרְאוּבֵן גִּזְלָה, וְיִשְׁלַם לוֹ דְּמִיתָּה. וְכֵן אִם חִיתָה הַטְּלִית בִּיד יוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן, אֵין שְׁמֻעוֹן מַעֲיִד עָלֶיהָ מִפְּנֵי שְׁפֹפָה, אִם תַּעֲמִיד בִּיד הַיּוֹרֶשׁ, לְחֹזֵר לוֹ. וְכֵן כָּל פִּיוֹצָא בָּזָה.

טז, ה רְאוּבֵן שְׁמִכָּר שָׁדָה לְשְׁמֻעוֹן שְׁלֹא בְּאַחֲרִיּוֹת, וּבֹא יְהוּדָה לְעֶרְעֵר עַל שְׁמֻעוֹן וְלְהוֹצִיאָהּ מִתַּחַת יָדוֹ אֵין רְאוּבֵן מַעֲיִד לוֹ עָלֶיהָ: שְׁאִם עַל פִּי שְׂאִין עָלִיו אַחֲרִיּוֹתָהּ, הָרִי הוּא רוֹצֵה שְׁתַּעֲמִיד בִּיד שְׁמֻעוֹן כְּדִי שְׁיָבִיא

עֲנִיִּים אֵלָיו, הוֹאִיל וְהֵן סְמוּכִין עַל בְּנֵי הָעִיר. וְכֵן כָּל פִּיוֹצָא בָּזָה.

טז, ו קִרְקַע שְׁבִין שְׁנֵי שְׁתַּפִּין, שְׁבֹא מַעֲרֵר לְהוֹצִיאָהּ מִתַּחַת יָד הַשְּׁתַּף אֵינוֹ מַעֲיִד לְשְׁתַּפוֹ עָלֶיהָ, אֵלֹא אִם כֵּן סִלַּק עֲצָמוֹ מִמֶּנָּה וְקָנָה מִידוֹ שְׁנֵתָנָה לְשְׁתַּפוֹ, וְשָׂאֵם בָּא בַּעַל חוֹב שְׁלוֹ וְטָרְפָה מִיד הַשְּׁתַּף, מְשַׁלֵּם לוֹ דְּמִיתָּה; וְאַחֵר כֶּף מַעֲיִד לוֹ עָלֶיהָ. וְכֵן כָּל פִּיוֹצָא בָּזָה.

טז, ז הָעוֹרֵר עַל הַשָּׁדָה אִם יֵשׁ בָּהּ פְּרוּת, אֵין הָעָרִים מַעֲיִד עָלֶיהָ, שְׁחֲרִי רוֹצֵה הָעָרִים לְהַעֲמִידָה בִּיד בַּעֲלֶיהָ, כְּדִי שְׁיִטַּל חֶלְקוֹ בַּפְּרוּת; וְאִם אֵין בָּהּ פְּרוּת, מַעֲיִד. אֲבָל הַשּׁוֹכֵר אִם לָקַח הַשְּׁכִירוֹת בִּידוֹ, וְאָמַר כָּל מִי שְׁתִּתְּקִים שָׁדָה זוֹ בִּידוֹ יִטַּל הָרִי זֶה מַעֲיִד. וְאִם כֹּכֵר נָתַן הַשְּׁכִירוֹת לְבַעַל הַשָּׁדָה, אֵינוֹ מַעֲיִד שְׂאֵם תֵּצֵא הַשָּׁדָה לְמַעֲרֵר, חֵיב לִתֵּן לוֹ שְׁכָר כָּל הַשָּׁנִים שְׁיִשָּׁב בָּהּ. וְכֵן כָּל פִּיוֹצָא בָּזָה.

טז, ח שְׁמֻעוֹן שָׁלָה, וְהָיָה רְאוּבֵן עֶרֶב, וּבֹא יְהוּדָה לְעֶרְעֵר עַל שְׁמֻעוֹן חֲלוּתָהּ, וְלְהוֹצִיאָהּ קִרְקַע מִתַּחַת יָדוֹ אִם יֵשׁ לְשְׁמֻעוֹן שָׁדָה אַחֶרֶת בְּגִגְדַּת חוֹב הָרִי רְאוּבֵן הָעֶרֶב יֵשׁ לוֹ לְהַעֲיִד עַל אוֹתָהּ קִרְקַע שֶׁחֵיָא שְׁלִשְׁמֻעוֹן: שְׂאִין לוֹ בָּזָה הֲנִיָּה שְׂאֵם לְקַחָהּ יְהוּדָה, הָרִי שָׁדָה אַחֶרֶת שְׁיַפְרֵעַ מִמֶּנָּה בַּעַל חוֹבוֹ.

טז, ט וְכֵן לִזְקַח רֹאשׁוֹן מַעֲיִד לְלִזְקַח שְׁנֵי שְׁלֻקָּה אַחֲרָיוֹן, שֶׁזוֹ הַשָּׁדָה שְׁלוֹ וְהוּא שְׁיִשׁ לְמוֹכֵר שָׁדָה בֵּת חוֹרִין, בְּגִגְדַּת דְּמִי שָׁדָה זוֹ שְׁלֻלִזְקַח הָרֹאשׁוֹן: שְׂאִין לְלִזְקַח רֹאשׁוֹן הֲנִיָּה בַּעֲמִידָתָהּ זוֹ הַשָּׁדָה בִּיד לִזְקַח שְׁנֵי שְׁאִפְלוֹ נְטָרָף לִזְקַח הָרֹאשׁוֹן, עַל הַמּוֹכֵר הוּא חוֹזֵר, וְהָרִי יֵשׁ לוֹ שָׁדָה אַחֶרֶת, שְׁיִגְבֹּה מִמֶּנָּה.

בַּעַל חֹב שְׁלֹרְאוֹבֵן, וַיִּטְרַף אוֹתָהּ בַּחוּבוֹ
וְלֹא יָהִיָּה "לֹזֶה רָשָׁע, וְלֹא יִשְׁלָם".

טז, וְרֹאוּבֵן שִׁמְכַר פָּרָה אוֹ טָלִית לְשִׁמְעוֹן,
וּבָא יְהוּדָה לְעָרָעַר וּלְהוֹצִיָּאתָה מִיַּד שִׁמְעוֹן
רֹאוּבֵן מֵעִיד לוֹ עָלֶיהָ שֶׁהִיא שְׁלִשְׁשִׁמְעוֹן:
שֶׁאִפְלוּ עֲמֻדָה בְּיַד שִׁמְעוֹן אֵין בַּעַל חֹב
שְׁלֹרְאוֹבֵן טוֹרַף מִן הַמַּטְלָטְלִין, וְאִפְלוּ הָיוּ
הַפּוֹתִיקִין.

טז, בַּמָּחָד דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן
מוֹדָה שֶׁזֶּה הַפָּרָה וְהַטָּלִית הֵן שְׁלֹרְאוֹבֵן
הַמּוֹכֵר בּוֹדָאִי, וְהוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֵמֶת הֵן שְׁלוֹ.
אֲבָל אִם לֹא הוֹדָה שִׁמְעוֹן, אֵין רֹאוּבֵן מֵעִיד
לְאַבֵּד זְכוּת יְהוּדָה: שְׂאֵם תֵּצֵא מִתַּחַת יָד
שִׁמְעוֹן יַחֲזֹר שִׁמְעוֹן, וַיִּתְּבַע רֹאוּבֵן בְּדָמִים,
וַיֹּאמֶר לוֹ מִכְרָת לִי דָּבָר שְׂאֵינִי שְׁלֹף, שְׁחָרִי
בָּאוּ עֲדִים שֶׁהֵן שְׁלִיחוֹתָהּ.

טז, בַּמָּחָד דְּבָרִים אֲמוּרִים שִׁיעִיד רֹאוּבֵן
לְאַבֵּד זְכוּת יְהוּדָה, וַיַּעֲמִיד הַמַּטְלָטְלִין בְּיַד
שִׁמְעוֹן כְּשֶׁבָּאוּ עֲדִים וְהָעִידוּ, שְׂאֵנִי יוֹדְעִים
רֹאוּבֵן זֶה שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ קֶרֶקַע מַעֲזָלָם. אֲבָל
אִם לֹא בָּאוּ עֲדִים בְּכָה, אָף עַל הַפָּרָה
וְהַטָּלִית אֵינִי מֵעִיד.

טז, ט וְלָמָּה אֵינִי מֵעִיד עָלֶיהֶן: שְׂמָא הִקְנָה
אוֹתָם לְבַעַל חֹב לוֹ עַל גַּב הַקֶּרֶקַע, וְכָתַב לוֹ
קִנְיָה וְהִקְנָה לוֹ מַטְלָטְלִין עַל גַּב הַקֶּרֶקַע,
שֶׁנִּמְצָא בַּעַל חֹב טוֹרַף, אָף הַפָּרָה וְהַטָּלִית;
לְפִיכָּה לֹא יַעֲד עָלֶיהֶן, שְׁחָרִי רוֹצֵה לְהַעֲמִיד
בְּיַד שִׁמְעוֹן, כִּדִּי שִׁיבֹא בַּעַל חֹב שְׁלוֹ,
וַיִּטְרַף אוֹתָן.

טז, וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּאֵלּוּ הַדְּרָכִים. וְדְבָרִים
אֵלּוּ אֵינֶן תַּלְוִיין אֲלֹא בִּדְעַת חֲדָין וְעֶצֶם
בִּינָתוֹ, שִׁיבִין בְּעִיקְרֵי הַמִּשְׁפָּטִים, וַיֵּדַע דְּבָר
הַגּוֹרֵם לְדָבָר אַחֵר, וַיַּעֲמִיק לִרְאוֹת: אִם

יִמְצָא שְׂיִישׁ לֹזֶה הָעֵד צַד הִנִּיחַ בַּעֲזָלָם בַּעֲדוֹת
זוֹ, אִפְלוּ בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה וְנִפְלְאָה חָרִי זֶה לֹא
יַעֲד בָּהּ.

טז, יא וּבְדֶרֶךְ שְׁלֹא יַעֲד בְּדָבָר זֶה, שְׂמָא
נִוָּגַע בַּעֲדוֹתָיו הוּא כָּהֵן לֹא יִדּוֹן בְּאוֹתוֹ דְּבָר.
וְכֵן שְׂאֵר מֵינֵי הַפְּסָלָנוֹת כְּשֶׁם שְׂפּוֹסְלִין
בַּעֲדִים, כָּהֵן פּוֹסְלִין בְּדִינֵין.

טז, יב וּלְפִיכָּה אֵין סוֹמְכִין בְּפִסְחֵהֶרֶין שְׁנִים
הַקְּרוֹבִים זֶה לָזֶה, בֵּין בְּפִסְחֵהֶרֶי גְדוּלָּה בֵּין
בְּפִסְחֵהֶרֶי קִטְנָה. אֲבָל אֵלּוּ שְׂמוֹסִיפִין עַד
שֶׁבָּעָה לְעֵבֶר הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהַלְפּוֹת
קְדוּשׁ חֲחֻדָּשׁ יִרְאֶה לִּי שְׂאֵם הָיָה בָּהֶן קְרוֹב,
אֵין בְּכָה כְּלוֹם.

טז, יג כָּל הַכָּשֵׁר לְדוֹן, כָּשֵׁר לְהָעִיד. וַיֵּשׁ
כָּשֵׁר לְהָעִיד, וְאֵינִי כָּשֵׁר לְדוֹן: הָאוֹהֵב,
וְהַשּׂוֹנֵא, וְהַגֵּר, וְהַמִּשְׁחָרֵר, וְכֵן חֲזָקוֹ,
וְהַפְּרִים, וְהַמִּמְזֵר, וְסוֹמְכָה בְּאַחַת מֵעֵינָיו
כְּשֵׁרִים לְהָעִיד, וְאֵינִי כְּשֵׁרִים לְדוֹן דִּינִי
נִפְשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

הַלְּפּוֹת עֲדוֹת פֶּרֶק יז

יז, א מִי שֶׁהָעִידוֹ לוֹ אֲנָשִׁים רַבִּים וְגְדוּלִים
בְּחֻכְמָה וּבִירְאָה, שֶׁהֵם רָאוּ פְּלוֹנִי שֶׁעָבַר
עֲבָרָה פְּלוֹנִית, אוֹ שֶׁלֹּזֶה מִפְּלוֹנִי אָף עַל פִּי
שְׁחוּא מֵאֲמִין חֲדָבָר בְּלָבוֹ בְּאֵלּוּ רֹאחוֹ לֹא
יַעֲד, עַד שִׁירְאָה חֲדָבָר בְּעֵינָיו, אוֹ יוֹדָה לוֹ
חֲלוּזָה מִפִּיו וַיֹּאמֶר לוֹ, הִיָּה עָלֶי עַד: שְׂנֵאמַר
"אוֹ רֹאֵה אוֹ יָדַע". וְאֵין לָהּ עֲדוֹת שְׂמֵת קִיּוּמָת
בְּרֹאִיָּה אוֹ בִּידִיעָה, אֲלֹא עֲדוֹת מְמוּזָן. וְכָל
הַמֵּעִיד מִפִּי אַחֲרִים חָרִי זֶה עַד שְׁקָר, וְעוֹבֵר
בְּלֹא תַעֲשֶׂה: שְׂנֵאמַר "לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְיָ עַד
שְׁקָר".

יז, ב לְפִיכָּה מֵאֲיִמִּין אָף עַל עֲדֵי מְמוּזָן. וְכִיּוּצָד
מֵאֲיִמִּין עַל עֲדֵי מְמוּזָן: מֵאֲיִמִּין עָלֶיהֶן בְּפִנֵּי

הכל, ומודיעין אותם בוח עדות השקר, ובששת המעיד בה בעולם הזה, ולעולם הבא; ואחר כך מוציאים את כל האדם לחוץ, ומשירין את הגדול שבעדים, ואומרים לו, אמר היאך אתה יודע שזה חייב לזה.

יז,ג אם אמר הוא אמר לי, חייב אני לו, איש פלוגי אמר לי, שהוא חייב לו לא אמר כלום; עד שיאמר בפנינו הודה לו, שהוא חייב לו. והיו מבניסין את העד השני, ובודקין אותו כך. נמצאו דבריהם מבניסין נושאים ונותנים בדבר, וגומרים חדין.

יז,ד המטמין עדים לחברו, והודה לו בינו לבין חברו, והעדים רואין ושומעין שהוא אומר לו, ודאי יש לך אצלי כך וכך, אבל אני מתירא, שמא תכפני בדין למחר הרי זו אינה עדות: עד שיוודה בפני עדים.

יז,ה אחד המודה בפני עדים, ואמר דרך הודיה זה יש לו אצלי כך וכך, או שאמר אתם עדי, או היו עלי עדים בין שאמר הלזוה, בין שאמר המלוה ושתק הלזוה דרך מאמין לדבריו הרי אלו עדים. ואין צריך לומר אם קנו מידו, או שאמר להם כתבו עלי שטר שיש לזה אצלי כך וכך, וכל פיוצא בדברים אלו הרי הן הודיה, ומעידין על פיה.

יז,ו תלמיד שאמר לו רבו, יודע אתה שאם נותנין לי כל ממון העולם איני משקר, מנה לי אצל פלוגי ויש לי עליו עד אחד, לך והצטרף עמו אם נצטרף, הרי זה עד שקר. אמר לו בוא ועמד עם העד, ולא תעיד, אלא בדי שיראה הלזוה ויפחד ויעלה על דעתו שאתם שני עדים, ויודה מעצמו הרי זה אסור לו לעמוד ולהראות שהוא עד, אף על

פי שאינו מעיד. ועל זה וכיוצא בו נאמר "מדבר שקר, תרחק".

יז,ז השוכר עדי שקר להעיד לחברו פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים. וכן עד שפבש עדותו, ולא העיד פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים.

הלכות עדות פרק יח

יח,א מי שהעיד בשקר, ונודע ביעדים שהעיד בשקר זה הוא הנקרא עד זומם. ומצות עשה לעשות לו, כמו שרצה לעשות בעדותו: אם בעברה שחיבין עליה סקלה העידו והוזמו, נסקלין כלן; ואם שרפה, נשרפין; וכן שאר המיתות.

יח,ב ואם העידו במלקות לזקה כל אחד מהן, בשאר מחיבי מלקות: אומדין בוחו, ומפין אותו. ואם העידו עליו לחיבו ממון משלשין הממון ביניהן לפי מנין העדים, כל אחד ואחד חלק המגיע לו; ואינן לוקין במקום תשלומין.

יח,ג במה דברים אמורים, בעדים שהוזמו. אבל שתי בתי עדים המכחישות זו את זו, אין כאן עדות; ואין עונשין את אחת מהן, לפי שאין אנו יודעים מי היא הכת השקרנית.

יח,ד ומה בין הכחשה לחזמה: ההכחשה בעדות עצמה ואת אומרת היה הדבר הזה, וזאת אומרת לא היה, או יבוא מכלל דבריה, שלא היה. והחזמה בעדים עצמן; ואלו העדים שהזימום אינן יודעים אם נהיה הדבר, או לא נהיה.

יח,ה פיצד: עדים שבאו ואמרו, ראינו זה שחרג את זה, או לזה מזה, ביום פלוגי

במקום פלוגי, ואחר שהעידו ונבדקו, באו שנים עדים אחרים ואמרו, ביום זה ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו כל היום, ולא היו דברים מעולם, לא זה הרג את זה, ולא זה הלוח את זה הרי זו הכחשה.

יחי וכן אם אמרו להם, היאך אתם מעידים כן, וזה ההרג או הנחרג או הלוח או המלוח, היה עמנו ביום זה במדינה אחרת הרי זו עדות מכחשת: שזה כמי שאמר לא הרג זה את זה, ולא זה הלוח זה שהרי עמנו היה, ולא נהיה דבר זה. וכן כל פיוצא בדברים אלו.

יחי אבל אם אמרו להם, אנו אין אנו יודעים אם זה הרג זה ביום זה בירושלים, כמו שאתם אומרים, או לא הרגו, ואנו מעידים, שאתם עצמכם הייתם עמנו ביום זה בבבל הרי אלו זוממין, ונחרגין או משלמין: הואיל והעדים שהזימו אותם לא השגיחו על עצמה של עדות כלל, אם היא אמת או שקר. וזה שהאמינה תורה עדים האחרונים על העדים הראשונים, גזרת הכתוב היא.

יחי, אפלו היו העדים הראשונים מאה, ובאו שנים וזימום ואמרו להם, אנו מעידים שאתם המאה, בלכם עמנו הייתם במקום פלוגי הרי אלו נענשין על פיהם: שהשנים כמאה, ומאה פשנים. וכן בשתי פתי עדים המכחישות זו את זו אין הולכין אחר הרב, אלא דוחין את שתייהן.

יחי, ט עדים זוממין, אינן צריכין התראה. ועדים שהכחשו, ולבסוף הוזמו הרי אלו נחרגין, או לוקין, או משלמין: מפני שההכחשה תחלת הזמה היא, אלא שעדיין

לא נגמרה.

יחי, אין מזימין את העדים, אלא בפניהם; ומכחישין את העדים, שלא בפניהם. ועדים שהוזמו שלא בפניהם, הרי הכחשו; לפיכך אם מתו העדים שהזימום קדם שיזימו אותם בפניהם אין כאן עדות, שהרי הכחישו זו את זו.

יחי, יא עדי נפשות שהכחשו ולא הוזמו אפלו בא הנחרג ברגליו, אינן לוקין: מפני שהוא לאו שנתן לאזהרת מיתת בית דין, ואין לוקין עליו. אבל בית דין מפין אותן מבת מרדות, כפי מה שיראו.

יחי, יב עדים זוממין צריכין הכרזה. והיא הכרזה שלחן: כותבין ושולחין לכל עיר ועיר, פלוגי ופלוגי העידו בכה וכה והוזמו; וחרגנום, או לקו בפנינו, או ענשנו אותם כן וכה דינרין: שנאמר "והנשארם, ישמעו ויראו".

יחי, יג חיוב העדים הזוממין לשלם במקום שחיבין לשלם קנס הוא, ולפיכך אין משלמין על פי עצמן. פיצד: הרי שהעידו, ונחקרה עדותן בבית דין, ואחר כן אמרו שניהם עדות שקר העדנו, ואין לזה אצל זה כלום, או שאמרו העדנו על זה בכה וכה, והוזמנו אין משלמין על פיהם.

יחי, יד אבל אם אמרו העדנו על זה, והוזמנו בבית דינו של פלוגי, ונתחייבנו לתן לו כן וכה הרי אלו משלמין, שזו הודאה במקום שנגמר דינם לתן אותו. ואם אמר האחד כן, משלם חלקו.

21 DEC	ראשון Sunday	 א 1	בבלי: זבחים צח ירושלמי: נזיר יז תוספתא: מקואות ב נ"ך: איוב ב רמב"ם: עדות יב	7th Day of Chanukah טבת עלות השחר 6:04 סו"ז קר"ש - פג"א 8:59 סו"ז תפלה - פג"א 9:57 שקיעה 4:31 נץ החמה 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א 9:35 סו"ז תפלה - גר"א 10:21 צה"כ לשיטת ר"ת 5:44
22 DEC	שני Monday	 ב 2	בבלי: זבחים צט ירושלמי: נזיר יח תוספתא: מקואות ג נ"ך: איוב ג רמב"ם: עדות יג	8th Day of Chanukah עלות השחר 6:04 סו"ז קר"ש - פג"א 8:59 סו"ז תפלה - פג"א 9:58 שקיעה 4:32 נץ החמה 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א 9:35 סו"ז תפלה - גר"א 10:22 צה"כ לשיטת ר"ת 5:45
23 DEC	שלישי Tuesday	ג 3	בבלי: זבחים ק ירושלמי: נזיר ט תוספתא: מקואות ד נ"ך: איוב ד רמב"ם: עדות יד	עלות השחר 6:05 סו"ז קר"ש - פג"א 9:00 סו"ז תפלה - פג"א 9:58 שקיעה 4:33 נץ החמה 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א 9:36 סו"ז תפלה - גר"א 10:22 צה"כ לשיטת ר"ת 5:45
24 DEC	רביעי Wednesday	ד 4	בבלי: זבחים קא ירושלמי: נזיר כ תוספתא: מקואות ה נ"ך: איוב ה רמב"ם: עדות טו	עלות השחר 6:05 סו"ז קר"ש - פג"א 9:00 סו"ז תפלה - פג"א 9:59 שקיעה 4:33 נץ החמה 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א 9:36 סו"ז תפלה - גר"א 10:23 צה"כ לשיטת ר"ת 5:46
25 DEC	המישי Thursday	ה 5	בבלי: זבחים קב ירושלמי: נזיר כא תוספתא: מקואות ו נ"ך: איוב ו רמב"ם: עדות טז	עלות השחר 6:06 סו"ז קר"ש - פג"א 9:01 סו"ז תפלה - פג"א 9:59 שקיעה 4:34 נץ החמה 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א 9:37 סו"ז תפלה - גר"א 10:23 צה"כ לשיטת ר"ת 5:47
26 DEC	ששי Friday	ו 6	בבלי: זבחים קג ירושלמי: נזיר כב תוספתא: מקואות ז נ"ך: איוב ז רמב"ם: עדות יז	עלות השחר 6:06 סו"ז קר"ש - פג"א 9:01 סו"ז תפלה - פג"א 9:59 שקיעה 4:34 נץ החמה 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א 9:37 סו"ז תפלה - גר"א 10:23 צה"כ לשיטת ר"ת 5:47
Candle Lighting 4:17 הדלקת הנרות				
27 DEC	שב"ק Shabbos	ז 7	בבלי: זבחים קד ירושלמי: נזיר כג תוספתא: מקואות ח נ"ך: איוב ח רמב"ם: עדות יח	יגש עלות השחר 6:06 סו"ז קר"ש - פג"א 9:01 סו"ז תפלה - פג"א 10:00 שקיעה 4:35 נץ החמה 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א 9:37 סו"ז תפלה - גר"א 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת 5:48
Shabbos Ends 5:48 זמן מוצש"ק				

ד' קדושה פון חנוכה קומט פון דעם וואס דער אייבערשטער האט אויף מוחל געווען יום כיפור.
(ליקוטי מוה"רן חלק ב' סימן ו')